

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ
YETERLİLİKLERİ İLE MEDYA VE TEKNOLOJİ
KULLANIMI VE TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep Serkan GÜRSEL

İstanbul
Haziran-2020

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ
YETERLİLİKLERİ İLE MEDYA VE TEKNOLOJİ KULLANIMI
VE TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep Serkan GÜRSEL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Kaya YILDIZ

İstanbul
Haziran-2020

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Kaya YILDIZ

Üye Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Tez konumun belirlemede, planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, motive eden, bakış açımı genişleten ve derinleştiren, değerli hocam tez danışmanım Prof. Dr. Kaya YILDIZ'a çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca benimle akademik birikimini paylaşan, derslerini dinlemekten çok keyif aldığım değerli hocalarım Prof. Dr. Yusuf CERİT, Doç. Dr. Bilal YILDIRIM'a ve Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Yine bugünlere gelmem de katkısı olan tüm öğretmenlerime teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında olduğu gibi yüksek lisans eğitimimde de sevgi ve destekleriyle her zaman yanımda olan en büyük şansım canım ailem; sevgili annem Güler GÜRSEL, babam Ahmet GÜRSEL ve kardeşim Mine ATAKAN'a teşekkür ederim.

Varlığı ve sevgisiyle bana güç veren, beni her zaman destekleyen, cesaretlendiren, sevgi, anlayış ve hoşgörüsünü eksik etmeyen, çalışmalarım süresince her daim bana yardımcı olan kıymetli eşim Emek GÜRSEL'e, hayatımıza renk katan biricik oğlum Rüzgar Doruk GÜRSEL ve dünyalar tatlısı kızım Rüya GÜRSEL'e çok teşekkür ederim.

Son olarak üzerimde emeği olan bütün öğretmenlerime, ülkemizin aydınlık geleceği için sayısız fedakârlıkta bulunan, öz evladından ayırmadığı öğrencileri için özveriyle çalışan öğretmen arkadaşlarıma ve değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Recep Serkan GÜRSEL

İstanbul-2020

ÖZET

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ
YETERLİLİKLERİ İLE MEDYA VE TEKNOLOJİ KULLANIMI
VE TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Recep Serkan GÜRSEL

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez danışmanı: Prof. Dr. Kaya YILDIZ

Haziran-2020, 154 Sayfa

Çalışmanın amacı okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada nicel araştırma modellerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okul ve kurumlarda görev yapan toplam 852 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada, evreni temsilen basit tesadüfi örneklem alma yolu izlenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Tekirdağ ilinde görev yapan 326 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Banoğlu (2012) tarafından geliştirilen “Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri Ölçeği” ile Özgür (2016) tarafından geliştirilen “Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeklerin ve alt boyutlarının normallik dağılımları incelenerek, verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemler belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, verilerin analizinde normal dağılım varsayımına dayanan istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi, tek faktörlü varyans analizi, post-hoc çoklu karşılaştırma teknikleri ve korelasyon analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliliklerinin “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliliklerine ilişkin algılarının cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarında tüm alt boyutlarda görev

yapılan eğitim kademesi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ölçeğinin tüm boyutları ile okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Akıllı Telefon Kullanımı”, “Genel Sosyal Ağ Kullanımı”, “E-Posta Kullanımı”, “Sosyal Ağ Arkadaşlığı”, “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ve “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde ve “Medya Paylaşımı” boyutu ile pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, Liderlik, Teknoloji, Teknoloji Liderliği

ABSTRACT

**RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS'
TECHNOLOGY LEADERSHIP COMPETENCIES AND MEDIA
AND TECHNOLOGY USE AND ATTITUDES**

Recep Serkan GÜRSEL

Master, Educational Administration

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Kaya YILDIZ

June-2020, 154 Pages

The aim of the study is to examine the relationship between technology leadership competencies of school administrators and media and technology use and attitudes. Correlational research model, which is one of the Quantitative Research models, was used in this research. The universe of the research consists of 852 school administrators working in official schools and institutions affiliated with the Tekirdağ Provincial Directorate of National Education. In the study, a simple random sampling method was followed to represent the universe. The sample of the study consists of 326 school administrators working in Tekirdağ. The “technology leadership competencies scale of Education managers’ developed by Banoğlu (2012) and “media and Technology Use and attitudes scale " developed by Özgür (2016) were used in the collection of data. The statistical methods to be used in the analysis of the data were determined by examining the normality distributions of the scales and their sub-dimensions. In line with the obtained results, statistical methods based on the assumption of normal distribution were used in the analysis of the data. In the analysis of the data, t test, single factor variance analysis, post-hoc multiple comparison techniques and correlation analysis technique were used.

As a result of the research, it was concluded that the technology leadership competencies of school administrators are at the “high” level. It was concluded that school administrators' perceptions of technology leadership competencies did not differ significantly according to gender, age, professional seniority, and the level of education served. It is concluded that there is no difference in the media and

technology usage and attitudes of school administrators according to the education level variable in all sub-dimensions. All dimensions of the technology leadership competencies scale of school administrators and the sub dimensions of school administrators' media, technology use and attitudes scale; Moderately positive and “Media Sharing” with the dimensions of “Smartphone Usage”, “General Social Network Usage”, “E-Mail Usage”, “Social Network Friendship”, “Positive Attitude Toward Technology” and “Transition Between Tasks Preferences” It was concluded that there is a positive low level relationship with the dimension.

Keywords: School Administrator, Leadership, Technology, Technology Leadership

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Teknoloji	8
2.1.1. Teknoloji ve Eğitim.....	9
2.2. Eğitim Teknolojileri	11
2.2.1. Eğitim Teknolojilerinin Tarihçesi	11
2.2.2. Eğitimde Teknolojik Gelişmeler	13
2.2.3. Eğitimde Teknoloji Kullanımı	13
2.2.4. Eğitimde Teknolojinin Önemi.....	14
2.2.5. Eğitim Teknolojilerinin Eğitim Ortamlarına Entegrasyonu	15

2.2.6. Teknolojinin Eğitim Ortamına Entegrasyonunu Engelleyen Faktörler	18
2.3. Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Alanında Yürütülen Faaliyetler	19
2.3.1. Temel Eğitim Programı.....	20
2.3.2. FATİH Projesi.....	23
2.3.3. EBA Projesi.....	25
2.3.4. Tasarım Beceri Atölyeleri	26
2.4. Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanılması.....	27
2.4.1. Sosyal Ağ Siteleri ve Eğitimde Kullanılması	29
2.4.2. Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri.....	31
2.4.2.1. Okul Yöneticilerinin Eğitimde Sosyal Medya Kullanım Durumları	33
2.4.3. Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanılması ile İlgili Kısıtlılık ve Olumsuzluklar	34
2.5. Liderlik.....	37
2.5.1. Lider ve Yönetici	39
2.5.2. Liderlik Çeşitleri	41
2.5.3. Geleneksel Liderlik Yaklaşımları	41
2.5.3.1. Özellikler Yaklaşımı	42
2.5.3.2. Davranışlar Yaklaşımı.....	43
2.5.3.3. Durumsallık Yaklaşımı	44
2.5.4. Çağdaş Liderlik Yaklaşımları	45
2.5.4.1. Kültürel Liderlik.....	46
2.5.4.2. Vizyoner Liderlik	46
2.5.4.3. Öğretimsel Liderlik	47
2.5.4.4. Etik Liderlik	47
2.5.4.5. Değişim/Dönüşüm Liderliği.....	48
2.6. Teknoloji Liderliği	49
2.6.1. Teknolojik Liderlik Standartları.....	51
2.6.1.1. ISTE Standartları.....	52
2.7. Teknoloji Liderliği ve Okul Yöneticileri	53
2.7.1. Okul Yöneticilerinin Okulda Teknoloji Kullanımına Yönelik Sorumlulukları	54
2.8. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri ile Teknoloji Liderliği Arasındaki İlişki	57
2.9. İlgili Araştırmalar.....	57

2.9.1. Teknoloji Liderliği Konusunda Yurtiçinde Gerçekleştirilen Çalışmalar ..	57
2.9.2. Teknoloji Liderliği Konusunda Yurt Dışında Gerçekleştirilen Çalışmalar	67
2.9.3. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri Konusunda Yurtiçinde Gerçekleştirilen Çalışmalar.....	73
2.9.4. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri Konusunda Yurt Dışında Gerçekleştirilen Çalışmalar	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	85
3.1.Araştırmanın Modeli	85
3.2.Evren ve Örneklem	85
3.3. Verilerin Toplanması	88
3.4. Veri Toplama Araçları	88
3.4.1. Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri Ölçeği.....	88
3.4.2. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği.....	90
3.5. Verilerin Analizi.....	91

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR	94
4.1. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri	94
4.2. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliliklerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi	95
4.3. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları	99
4.4. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi.....	100
4.5. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki	112

BEşİNCİ BÖLÜM

TARTIşMA VE DEğerLENDİRME	118
5.1. Sonuçlar	118
5.1.1. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliliklerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	118

5.1.2. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliliklerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	119
5.1.3. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	121
5.1.4. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	122
5.1.5. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	125
5.2.Öneriler	125
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	125
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	126
KAYNAKÇA	127
EKLER.....	141
ÖZGEÇMİŞ.....	153

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Yönetici ve Lider Arasındaki Farklılıklar	40
Tablo 2.2: Geleneksel ve Çağdaş Lider Karşılaştırması	45
Tablo 3.1: Okul Yöneticilerinin Demografik Bilgileri	87
Tablo 4.1: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	94
Tablo 4.2: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları	95
Tablo 4.3: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Yaş Değişkenine Göre Anova Sonuçları.....	96
Tablo 4.4: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Görev Yapılan Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anova Sonuçları	97
Tablo 4.5: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Görev Yapılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Anova Sonuçları ..	98
Tablo 4.6: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarına İlişkin Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	99
Tablo 4.7: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.8: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre Anova Sonuçları.....	103
Tablo 4.9: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anova Sonuçları	107
Tablo 4.10: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Görev Yapılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Anova Sonuçları.....	110
Tablo 4.11: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Toplamı ile Medya, Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi)	112
Tablo 4.12: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya, Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi)	114

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
ISTE	: Uluslararası Eğitim Teknolojileri Topluluğu
AECT	: (Association for Educational Communications and Technology) Eğitimde İletişim ve Teknoloji Birliği
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	: Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
TBA	: Tasarım Beceri Atölyeleri
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
BT	: Bilişim Teknolojileri
OECD	: (Organisation for Economic Co-operation and Development) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
NETS-A	: (National Educational Technology Standards) Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Gelişen teknoloji, eğitime küresel bakış, eğitim politikalarındaki değişiklikler ve yenilikler, eğitime yapılan yatırımlar, okuldan beklentilerin artmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte okullar arası rekabetin oluşmasına, yeni eğitim yaklaşımlarının doğmasına ve okul yöneticilerinden beklenen rollerin gittikçe artarak çeşitlenmesine yol açmaktadır. Beklentilerin artması ile daha etkin ve etkili öğrenme ortamları oluşturmaları gerekliliği müdürlerin teknoloji kullanımı ve uygulamaları konularında liderlik rollerinin farkına varmaları açısından önem kazanmıştır (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2010: 148). Zira okul yöneticilerinin yöneticilik görevlerini yerine getirmelerinin yanı sıra kurumlarını gelişen teknolojiye ne kadar uygun hale getirebildikleri sorgulanmaktadır. Bilgi teknolojilerinin okulların yönetim faaliyetlerinde yaygın kullanımı, sınıflarda etkili kullanım ihtiyacı ve eğitimde teknolojinin artarak büyüyen rolü, eğitim yöneticilerini teknoloji alanındaki yenilikleri takip etmeye zorlamıştır. Ayrıca teknolojik gelişmeleri okullara uyarlamayabilme konusunda bazı yeterliliklere sahip olma ihtiyacı doğurmuştur (Turan, 2002: 273). Bu nedenle okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri önem kazanmıştır. Teknoloji liderinin sınıflarda teknoloji entegrasyonunu sağlayabilecek bir okul iklimi oluşturulması için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmasının yanı sıra, teknolojiyi bizzat kullanabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Teknoloji liderinin okuldaki teknoloji entegrasyonunu sorunsuz bir şekilde gerçekleştirebilmesi, teknoloji konusunda yeterli bilgiye ve etkin kullanım becerisine sahip olmasına bağlıdır.

Teknoloji konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olan ve kendisini geliştiren bir okul yöneticisi, çağın gerektirdiği tüm eğitim teknolojilerini kullanabilir. Bu sayede bulunduğu kurumda yeni teknolojilerin etkili biçimde kullanılması için uygun ortamları oluşturabilir (Ulukaya, Yıldırım ve Özeke, 2017: 128). Aksi takdirde yöneticilerin eğitim öğretim faaliyetlerini sağlıklı şekilde yönetebilmeleri pek mümkün görünmemektedir. Sosyal medya uygulamaları öğretmen, veli ve öğrenciler tarafından yaygın şekilde kullanılmaktadır. İletişim ve etkileşim gücü oldukça yüksek olan sosyal medyanın, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde etkin şekilde kullanılabilmesi,

okul yöneticilerinin bu konudaki yeterliliklerine bağlıdır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği ve medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1.Problem

İnsan toplu halde yaşayan sosyal bir canlıdır. Toplum yaşayışında kendisine yer edinmek için bazı bilgi, beceri ve anlayışlara ihtiyaç duyar. Bu bilgi, beceri ve anlayışlara sahip olma sürecine eğitim denir (Yayla, 2011: 3). Eğitim kavramı insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Eğitim faaliyetlerine tam olarak nerede ve ne zaman başladığı bilinmemektedir. İlk eğitim faaliyetlerinin çocuklara ve gençlere aile bireyleri tarafından öğretilen yaşamsal bilgi ve beceriler olduğu düşünülmektedir (Arslan, 2009: 28). Geniş anlamda, bireylerin yaşadıkları toplumun kurallarını, inançlarını ve yaşam felsefesini kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçler eğitim olarak tanımlanabilir (Yücel, 2014: 1). Akyüz (2018: 2) eğitimi, bireyin bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının doğru şekilde ya da istenilen doğrultuda geliştirilmesi, bireye yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü olarak tanımlamıştır. Eğitim, hayat boyu süren, plânlı ve organize bir faaliyet olduğu gibi tesadüf sonucu da gerçekleşebilir. Eğitimin en çok bilinen tanımı Ertürk (1997: 12) tarafından- "Eğitim bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı (amaçlı ve planlı) olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" şeklinde ifade edilmiştir.

Teknoloji, bilimsel verilerin yenilikçi düşünceler doğrultusunda birtakım süreçlerden geçirilerek, üretime dönüştürülmesi, kullanılması ve insanlar üzerindeki etkilerinin çözümlenmesini içeren bir süreçtir (MEB, 2013: 2). Teknoloji insanın doğaya üstünlük sağlamak için bilimi kullanarak tasarladığı bir disiplindir (Simon, 1983'ten akt. Alpar, Batdal, ve Avcı, 2007: 22).

Dieuzeide (1971: 1) eğitim teknolojisini, eğitim bilimlerinin sınıf ortamında gerçekleştirilen uygulamalı etkinlikler ile elde edilen bilgiler bütünü olarak tanımlanmıştır. Bu süreç için geliştirilen tüm yöntem ve araçlarda bu uygulamaya yardım eder (Akt. Ongur, 2012: 1). Eğitim teknolojisi, öğretim ilkelerinin uygulanabilmesi için oluşturulmuş bütün yöntemler ve tekniklerdir. Eğitim teknolojisi öğrenme sürecini geliştirmek için oluşturulan her türlü sistem, teknik ve yardımcı içerir.

Eğitim teknolojisini geliştirmek için yapılan yeni ürünler, formal eğitimde akademik başarıyı arttırma, informal eğitimde ise iş görenlerin verimini yükseltmeyi amaçlar. Bu sebeple giderek yaygın bir şekilde uygulanmaya çalışılmaktadır. Eğitim teknolojisi, eğitim uygulamalarında hem öğretmene hem öğrenciye önemli kolaylık ve fayda sağlar (Alpar, Batdal ve Avcı, 2007: 20).

Eğitim yönetimi, eğitim sürecindeki tüm öğeleri; fiziksel şart, donanım, materyal ve insan kaynağını etkili şekilde koordine etmek ve yönetmektir. Eğitim örgütlenmesini faydalı ve etkili hale getirmek, geliştirmek, yaşayan bir organizma gibi dşnmek eğitim yönetiminin grevevidir (Turan, 2002: 272). “Yöneticilik; bireysel çabalarla çözülemeyecek işlerin çözümü için bir kişi yada grup tarafından iş görenlerin hareketlerinin organize edilip yönlendirilmesi sürecidir” (Donnelly, vd., 1998’den akt. Güler, vd., 2014: 138). Yönetici, kurumu belirli amaçlara ulaştırmak için mevcut kaynakları birbiri ile uyumlu şekilde etkin ve verimli şekilde kullanabilecek, karar alma ve uygulama süreçlerini yönetebilecek kişi olarak tanımlanmıştır (Paşaoğlu, 2013: 3). Liderlik ise belirli durum ve koşullar altında amaca ulaşmak için, başkalarının davranışlarını ve eylemlerini yönlendirebilme yeteneğidir (şimşek, 2008: 197). Valdez (2004: 12) teknolojik liderliği, teknoloji alanındaki değişimleri takip ederek, okul ve sınıflarda öğretmenlerin teknolojiyi etkin kullanımını sağlayacak şekilde teknolojinin eğitim-ğretim ortamında sağlıklı bir şekilde kullanılmasını sağlayacak stratejilerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Tanzer (2004: 41) ise teknoloji liderini, teknolojinin kurumda etkin ve verimli kullanılmasını için gerekli çalışmaları yapan, çevresindekileri bu konuda etkileyen, yönlendiren ve yöneten kişi olarak tanımlamaktadır.

Okul yöneticilerinin teknolojik bir lider olması, öğrencilerin daha kolay öğrenmelerine imkân sunan bir öğrenme ortamı oluşturulmasına, öğretmenlerin teknolojiyi etkin kullanmasına yardımcı olacak ve okulun gözde bir okul olmasına imkân sunacaktır (Hsieh, Yen ve Kuan, 2014’ten akt. Köse, Yurdakul ve Onuk, 2017: 331). Eğitim liderleri etkili okul yönetiminin yanı sıra çevresindeki insanların tutumlarında ve teknoloji alanında oluşan değişiklerin takibinden de sorumlu kabul edilir. Okulların teknoloji entegrasyonunda gerekli yönetim ve liderlik stratejilerinin okul yöneticileri tarafından geliştirilmesi beklenir. Söz konusu sürecin etkin ve başarılı şekilde uygulanabilmesi, okul yöneticisinin teknoloji liderliği yeterliliğine bağlıdır (Cantürk, 2017: 22).

Teknoloji lideri, teknoloji kullanım becerilerine sahip olan, teknolojik gelişmeleri takip eden ve uygulanması için önderlik eden, öğretmen, öğrenci ve diğer paydaşları teknoloji kullanımı konusunda bilinçlendiren ve cesaretlendiren kişi olarak tanımlanır (Özkeş, 2015: 1). Teknolojinin hayatımızdaki her alanı etkilemesi, okul yöneticilerinin de kendilerini teknoloji alanındaki gelişmeleri takip etmeleri ve kendilerini geliştirmeleri gerektiği ihtiyacının her geçen gün artmasına sebep olmaktadır (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2010: 540).

Sosyal medya, kullanıcıların birbirleriyle bilgi, görüş ve ilgi alanlarını paylaşarak karşılıklı etkileşim kurmalarına imkân sağlayan evrimii bir alan olarak tanımlanabilir. İnternet aracılığı ile sanal bir iletişim ortamı sağlayan sosyal medya, günümüzde bir iletişim ortamından çok gündelik hayatın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş durumdadır. Sosyal medyanın sahip olduğu iletişim olanakları kısa zamanda çok fazla kullanıcıya erişim ve etkileşim imkânı sunmaktadır. (alışkan ve Mencik, 2015: 255). Öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından yoğun şekilde kullanılmakta olan sosyal medya araçlarının eğitim amaçlı kullanılabilmesi için okul yöneticilerine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sebeple okul yöneticilerinin sosyal medya ve teknoloji kullanımı konusundaki yeterliliklerini artırmaları gerekir.

Teknoloji, eğitimin önemli bir parçası haline gelirken, yaşanan sürecin herkes tarafından kabul görmesi ve yöneticilerin de bu sürece uyum ihtiyaç hissetmeleri önemli bir farkındalıktır. Ancak yöneticilerin teknoloji liderliği yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunun ortaya çıkarılması, medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarının belirlenmesi ve bu ikisi arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması eğitime yapılan büyük teknoloji yatırımlarının ne kadar etkili ve sürdürülebilir olacağı konusunda fikir verecektir. Eğitim yöneticilerinin seçiminde ve eğitimlerinde teknoloji liderliğinin önemi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile ilgili yapılan çalışmalar mevcuttur, medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları konusunda da birkaç çalışma bulunmaktadır. Ancak okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ve medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkinin saptanmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda sonuca ulaşabilmek için okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

1. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ne düzeydedir?
2. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri düzeyleri;
  - a) Cinsiyet
  - b) Yaş
  - c) Mesleki kıdem
  - d) Görev yapılan eğitim kademesi değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ne düzeydedir?
4. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları düzeyleri;
  - a) Cinsiyet
  - b) Yaş
  - c) Mesleki kıdem
  - d) Görev yapılan eğitim kademesi değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasında ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır.

Bu amaçla okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı tutumlarının, teknolojinin eğitim öğretime entegrasyonunu ve eğitime yapılan teknolojik yatırımların etkin ve verimli kullanımına ilişkin mevcut durum incelenmiştir.

Dexter (2005)'a göre, okulun fiziki ve teknik yeterlilikleri oldukça önemlidir. Ancak okulun teknoloji entegrasyonu sürecinde yöneticilerin NETS-A standartlarına dayanan bir teknoloji liderliği geliştirmesi daha önemlidir (Banoğlu, 2011: 200). Teknoloji liderliği birçok ülkede özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde önemli bir araştırma konusudur. Çünkü eğitime yapılan büyük bütçeli teknoloji yatırımlarının istenilen sonuçlara ulaşabilmesinde yöneticilerin anahtar role sahip oldukları belirlenmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar sonucunda, Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğunca (ISTE) yöneticiler için 2002 yılında geliştirilen ve 2009'da güncellenen Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları (NETS-A) ortaya konulmuştur (Durnalı, 2018: 4). Piotrowski (2015) araştırmasında, eğitimde sosyal medya kullanımı konusunda yapılan 29 tez çalışmasının bulgularını analiz etmiştir. Analiz sonucunda genel olarak, öğrenciler, tüm eğitim seviyelerinde sosyal medyanın akademik kullanımları ve uygulamaları hakkında olumlu görüşlere sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Ülkemizde eğitime yapılan büyük teknolojik yatırımlar ve sahip olduğumuz öğrenci sayısı göz önüne alındığında bu konunun önemi daha da artmaktadır. Türkiye'de bu alanda şimdiye kadar yapılmış olan diğer çalışmalara katkıda bulunması açısından da önemlidir. Çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışma, okul yöneticilerinin yöneticilik faaliyetlerini gerçekleştirirken kullandıkları teknolojik liderlik özelliklerinin nasıl ve ne kadar uygulandığını tespit etmek açısından önemlidir. Türkiye'de okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları konusunda da birkaç çalışma bulunmaktadır. Ancak okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ve medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler, analizler, yorumlar ve sonuçlar, okul yöneticilerinin teknolojiyi kullanma düzeyleri, teknolojik liderlik düzeyleri ve yeterlikleri konusunda çalışma yapan araştırmacılara katkı sağlayacaktır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı evrende bulunan okullarda görev yapan okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerini ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışma ile sunulan bulgu, yorum ve sonuçların, bu alanda çalışmalar yapacak olan araştırmacılara kaynak ve veri sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca elde edilen veriler, okul yöneticileri için düzenlenecek hizmetiçi eğitim programlarında planlamaya katkı sağlayabilir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve ulaşılan bulguların yorumlanmasında aşağıda verilen sayıltılardan hareket edilmiştir:

- 1- Örnekleme oluşturan okul yöneticileri evreni temsil edecek sayıdadır.
- 2- Okul yöneticilerinin ölçekleri doğru, samimi ve içtenlikle cevapladıkları kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Tekirdağ ilinde resmi okullarda görev yapmakta olan 326 Okul yöneticisinin “Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri Ölçeği ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği” ne ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Teknoloji: Teknoloji, bilimsel verilerin yenilikçi düşünceler doğrultusunda birtakım süreçlerden geçirilerek, üretime dönüştürülmesi, kullanılması ve insanlar üzerindeki etkilerinin çözümlenmesini içeren bir süreçtir (MEB, 2013: 2).

Okul Yöneticisi: Tekirdağ ilinde resmi okullarda görev yapan müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticileri kapsar.

Eğitim Teknolojisi: Öğretim aşamalarının tasarım, uygulama, değerlendirilme ve geliştirilme süreçlerinin tamamıdır (Alkan, 2011: 13).

Liderlik: Bir amaca ulaşmak için kişinin, insanlar üzerinde isteyerek etki yapması, öncülük etmesi sürecidir (Göksü, 2011: 2).

Teknoloji Liderliği: Bilgi ve eğitim teknolojilerinin, okul ortamında etkili ve verimli şekilde kullanılmasını sağlayan faaliyetlerin tamamıdır (Sincar,2009: 8).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR

Bu kısımda teknoloji, eğitim teknolojileri ve liderlik kavramları açıklanmaya çalışılmış, teknoloji liderliğinin özellikleri belirtilmiştir. Eğitimde teknoloji kullanımının önemi ile okul yöneticilerin okulda teknoloji kullanımına etkileri üzerinde durulmuştur.

2.1.Teknoloji

Teknoloji, Yunanca sanat, zanaat anlamlarında kullanılan “tekhne” ve bilmek anlamında kullanılan “logos” sözcüklerinden oluşturulan bir terimdir, bilimin günlük yaşam ihtiyaçlarının karşılanmasına veya insanın çevresini biçimlendirme ve değiştirme çabalarına dönük uygulamalardır. Bilimsel araştırmalar sonucu elde edilen bilgileri ve elde edilen bilgilere ilişkin yöntem ve süreçlerin bütünü ifade eder (Yörükoğulları, 2013: 7).

Teknoloji, bilim ışığında elde edilen verilerin bilgiye, ürüne dönüştürülerek toplum hizmetine sunulması süreci olarak tanımlanabilir. Simon'a göre teknoloji; insanın bilimi kullanarak doğaya üstünlük sağlama sürecidir (Simon, 1983'ten akt. Alpar, Batdal ve Avcı, 2007: 22). Teknoloji, var olan sorunları belirlenen hedefler ve amaçlar doğrultusunda gözlem ve bilimsel bilgi kullanılarak ortadan kaldırmaktır (Demirel, 2003: 133). Teknoloji aynı zamanda medeniyetin ve gelişmişliğin göstergesidir. Teknoloji insan davranışlarını ve ilişkilerini etkileyerek, kültürün maddi boyutunu gözler önüne sermektedir (Şişman, 2011:5).

Bacanak, Karamustafaoğlu ve Köse (2003: 191) ise teknolojinin ilk çağlardan günümüze kadar hayatta kalma mücadelesi ile başladığını ve hızla ilerleyerek geliştiğini ifade etmişlerdir. Teknoloji artık birçok alanda hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Teknolojinin insan yaşamını kolaylaştırdığı gerçeğini kabul ederek, insanlara teknolojiyi etkin kullanmanın yanı sıra geliştirmeyi de öğretmek gerekir. Bilim, enerji ve hammadde gibi girdileri, ürün ve hizmet gibi çıktılara dönüştüren bilgilerin tamamı teknoloji olarak tanımlanabilir. Girdilerin çıktılara

dönüşüm sürecinde bilim ve teknik bilgiyi birbirinden ayırmak pek mümkün değildir (Günay ve Arıduru, 1999: 3).

Teknoloji var olan düzeni geliştirmenin yanı sıra, verimliliği ve etkililiği artırmak için gerekli olan bilgi ve araçları da kapsar. Teknolojinin mevcut durumu daha iyi hale getirmesini sağlayan unsur, sahip olduğu değiştirici/dönüştürücü güçtür. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, dönüştürücü güce sahip olan teknolojinin, değişimi gerçekleştirmek için bir amaca hizmet etmesidir (Yıldız, vd., 2014: 223).

Yapılan tanımlar ışığında teknoloji kavramını insanın çevresini tanıma ve doğayla olan mücadele sürecini, merak dürtüsünün yardımı ile bilimsel yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen keşif ve üretim süreci olarak tanımlayabilir.

Yaşadığımız yüzyılda teknolojik gelişmeler baş döndürücü bir hızla gerçekleşmekte ve hayatın her alanına tesir etmektedir. Sürekli gelişen teknoloji gelişmiş örgütler için bir tercih değil, bir zorunluluk ve vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Şimşek ve Akın, 2003: 296). Teknolojik gelişmeleri takip etmeyen örgütlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri pek mümkün görünmemektedir. Bu sebeple örgütler çağın gerektirdiği teknolojik gelişmelere kayıtsız kalmamalı, gelişmeleri takip etmeli ve gerekli değişiklikleri zamanında yapmalıdır.

2.1.1. Teknoloji ve Eğitim

İnsanoğlu doğduğu andan itibaren çevresini keşfetmeye ve bilgi edinmeye başlar. Edindiği bilgileri kendisinden sonra gelen kuşaklara aktarmak ister. Bilgi aktarımı her çağda mevcut teknolojiye uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Yaşanan teknolojik gelişmeler eğitim alanındaki yeniliklere sebep olmuştur. İlk alfabe ve yazının bulunması ile insanlar bilginin aktarılması, kaydedilmesi ve saklanması için etkili bir yöntem ortaya koymuşlardır. Sonraki yıllarda kâğıt ve yazı araçları icadı, ilk kitapların oluşturulmasına ve sonunda matbaanın keşfi sebep olmuştur. Kara tahta günümüzde yerini etkileşimli tahtalara bırakmıştır. Eğitimde teknoloji kullanımını konusundaki gelişmeler öylesine hızlı ilerliyor ki artık bilgisayarlar aracılığıyla sanal gerçeklik uygulamaları dahi kolayca öğrencilerin kullanımına sunulabiliyor (Kaya, 2006: 25).

Günümüzde eğitim kavramı insanların mevcut teknolojiyi öğrenirken, aynı zamanda etkin kullanım becerileri kazanması ve özümseyebilmeleri olarak tanımlanmaktadır.

Küresel rekabetin arttığı günümüz dünyasında örgütlerin varlığını sürdürebilmeleri için eğitim vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Eğitim sanattan ekonomiye, sağlıktan spora, psikolojiden savunma sanayine hayatımızın birçok alanını etkilemektedir. Her alanda eğitilmiş, bilgili ve beceri sahibi insanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumun gelişmesi eğitim faaliyetlerinde, bireylere ihtiyaç duyduğu bilgi aktarımının ve yeni beceriler kazandırma sürecinin daha etkin hale getirilmesi ve geliştirilmesine bağlıdır. Bu sebeple sağlıklı bilgi aktarımı için yeni teknolojileri, yani genelde bilgi teknolojilerini, özelden bilgisayarları eğitim-öğretim sürecine entegre etmek bir zorunluluk haline gelmiştir (Akkoyunlu, 1998: 7).

Alkan (2011: 9) eğitim ve teknoloji arasındaki ilişkiyi, “modern insanın yaşadığı teknolojik ortama ayak uydurabilmesi için eğitim nasıl önemli bir unsur ise, mevcut teknolojilerin eğitim alanında uygulanması da teknolojideki ilerlemeyi sürdürebilmek o derece önemli bir unsurdur” şeklinde açıklamaktadır. Bu ilişkinin sağlıklı ilerleyebilmesi için eğitimin teknolojik gelişmelere kayıtsız kalması söz konusu değildir.

Akkoyunlu (1998: 4) eğitim sürecinde teknoloji kullanımının sağladığı faydaları şöyle sıralamıştır:

- Öğrenme niteliği artar.
- Öğrenme faaliyetlerinde hedefe ulaşmak için harcanan süre azalır.
- Öğretmenin etkinliği artar.
- Eğitimin niteliğini düşürmeden maliyetini düşürür.
- Öğrencinin öğrenme ortamında daha etkin olmasını sağlar.

Günümüzde bilgiyi elde etmek ve erişimini kolaylaştırmak için video kamera, ses kaydediciler, televizyon, uydu sistemleri, internet, bilgisayar, tabletler ve akıllı telefonlar kullanılmaktadır. Bilginin depolanması için ise CD-DVD, sabit diskler, taşınabilir diskler, veri tabanı programları ve bulut teknoloji yaygın olarak kullanılmaktadır. Bilgiyi işlemek için ise en büyük yardımcımız bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlardır. Bilgisayarın icadı ve hızlı bir şekilde yayılması teknolojinin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Ancak bilgisayar tek başına bilgiye erişim ve işleme için yeterli değildir. Bilgisayar ve saymış olduğumuz diğer teknolojik araçlar bilgi teknolojilerinin içinde yer almaktadır (Güven, 2015: 18).

2.2.Eğitim Teknolojileri

Teknolojinin hızla geliştiği ve değiştiği günümüzde her alanda olduğu gibi eğitimde de teknolojiyi etkin şekilde kullanmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Zira toplumlar arasındaki rekabet ve üstünlük mücadelesi bilim ve teknoloji alanında gerçekleştirdikleri yenilikler ile lmlenmektedir. Söz konusu rekabet ortamında var olabilmek ve dünyada söz sahibi olabilmek için teknolojinin etkin kullanıldığı eğitim etkinliklerine ihtiyaç duyulmaktadır (Alkan, 1997: 9). Roblyer, Edwards ve Havriluk (1997: 3) teknolojinin eğitim sisteminde önemli bir yeri olduğunu ve teknoloji olmadan okullarda yapılan eğitimin yeterince etkili ve kaliteli olmasının mümkün olmadığına inanmaktadırlar.

Kaya (2006: 25) eğitim teknolojisi kavramını öğrenmenin tüm fonksiyonlarını kapsayan, öğrenme aşamalarının her aşamasında etkili olan bütünleşik bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Eğitim teknolojisi, üretilen her teknolojik aracı eğitim ortamlarına dahil etmeye çalışmak değildir. Eğitim ğretimi daha etkili hale getirmek için mevcut teknolojilerin eğitim ortamlarına belirli plan bir dahilinde bilinçli bir şekilde entegre edilmesi ve aktif şekilde kullanılması eğitim teknolojisi olarak tanımlanabilir (Eren, 2010: 4).

Eğitim teknolojilerinin eğitimin niteliğini artırmak için önemli bir unsur olduğu ve eğitim, ğretim kalitesini artırdığı yapılan araştırmalar sonucunda birçok bilim adamı tarafından ifade edilmiştir.

2.2.1.Eğitim Teknolojilerinin Tarihçesi

İlk insandan beri teknoloji her dönemde eğitim alanında da etkisini göstermiştir. Günümüzde ise okulların gelişmesi ve niteliklerinin artmasında bilgisayar ve internet gibi bilişim ve iletişim teknolojilerine ait ürünlerin etkin rol oynadığı görülmektedir. Bu alanda 1997 yılı dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü 1997 yılında dünya genelinde internet kullanıcı sayısı 100 milyona ulaşmıştır. Amerika'da yetişkinlerin haftalık düzenli internet kullanım oranı %12 'dir. Tarihte ilk defa elektronik posta sayısı, klasik posta yoluyla gönderilen gönderilere 10 milyar fark atarak 95 milyara ulaşmıştır. Ayrıca 1997 yılında veri aktarım miktarının, mevcut

telefon altyapısı ile iletilen ses akışı miktarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Baybara, 2018: 23).

Teknolojik alanda yaşanan gelişmelerle birlikte kendini yenileyen ve dinamik bir yapıya sahip olan eğitim teknolojilerinin tarihi yolculuğu aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- M.Ö. 30.000 Mağara resimleri
- M.Ö. 510 Pisagor Okulu
- M.S. 105 Çin’de kâğıt üretimi
- M.S. 382 El yazısı kopyalama
- 1450 Gutenberg baskı makinesi
- 1600 Toplumsal eğitim
- 1700 Karatahta
- 1800 Kitap
- 1910 Görsel-işitsel çağ
- 1920 Radyo
- 1930 Film şeridi projektör
- 1940 Tepegöz
- 1960 Bilgi Çağı, televizyon
- 1970 Video kaset kayıt cihazı ve video oynatıcı
- 1980 Kasetçalar
- 1990 Bilgisayar Çağı
- 1991 İlk etkileşimli akıllı tahta
- 1995 Dijital Çağ
- 2000 Etkileşimli Çağ, etkileşimli yanıt sistemleri, dizüstü bilgisayarlar, doküman kamerası (SMARTeDUEMEA, 2011’den akt. Baybara, 2018: 24).

2.2.2. Eğitimde Teknolojik Gelişmeler

Dünyada yaşanan hızlı değişimlerin teknolojiye etkisi oldukça fazladır. Bu değişimler toplumların ve insanların birbirine daha fazla yakınlaşmasına imkân sağlamış ve etkileşimi artırmıştır. Söz konusu değişimin eğitim sistemini etkilememesi ve eğitim programlarında değişime neden olmaması pek mümkün görünmemektedir (Yaşar, 2001'ten akt. Gürkan, 2017: 16).

OECD, Bilişim teknolojilerinin eğitim sistemine uyum sağlaması için ekonomik, sosyal ve pedagojik olmak üzere üç temel gerekçe belirlemiştir:

- 1- Ekonomik boyut, ihtiyaç duyulan ve ihtiyaç duyulacağı öngörülen ekonomik ihtiyaçlara yönelir.
- 2- Sosyal boyut, öğrencilerin temel bir yaşam becerisi ile birlikte sayısal beceriler ve okuma-yazma becerileri kazanmaları ile ilgilendir.
- 3- Pedagojik boyut, eğitim-öğretim sürecinde bilişim teknolojilerinin rolüne odaklanır.

Problem çözebilen, farkındalıkları yüksek olan ve yaratıcı düşünebilen bireylerin yetiştirilmesinde bilişim teknolojilerinin rolü her geçen gün artmaktadır. BT sayesinde bireylerin analiz ve sentez yapabilme gibi üst düzey becerilerinin artırılması daha kolay hale gelmiştir (MEB, 2007. a: 1).

Günümüzde eğitim teknolojisi alanındaki gelişmeleri beş başlıkta altında toplayabiliriz. Bu başlıklar; Yeni teknolojik sistemler, Öğrenme ve öğretme süreçleri, Eğitim ortamları, Öğretim programı düzenleme yöntemleri, Eğitimde insan gücü şeklinde sıralanabilir (Alkan, 2005'ten akt. Gürkan, 2017: 16).

2.2.3. Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Birçok ülke teknolojiyi eğitim sistemine en uygun şekilde entegre ederek, eğitimin niteliğini artırma çabası içindedir. Bu iş için çok büyük projeler geliştirilmekte ve bütçeden önemli miktarlarda pay ayrılmaktadır. Projeler sayesinde öğrenci ve öğretmenlere global düzeyde teknolojik imkânlar sunulmaya çalışılmaktadır. Ülkemizdeki FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesi, Portekiz'de Macellan projesi ve ABD yönetimindeki federal devletlere ait projeler bu imkânı sağlamaya çalışan projelerden bazılarıdır. Ancak bu projeler ile ilgili

tartışmalarda teknolojinin eğitime katkısı yerine maliyetlerin tartışılması, teknoloji planlamasının önemini ortaya koymaktadır (Güven, 2015: 27).

Eğitim teknolojisi alanındaki gelişmeler, formal eğitimde akademik başarıyı arttırmayı, informal eğitimde iş görenlerin verimini yükseltmeyi amaçlar. Bu yüzden giderek yaygın bir şekilde uygulamaktadır. Eğitimi teknolojisi, eğitim sürecinde hem öğretmene hem öğrenciye önemli katkılar sağlamaktadır (Alpar, Battal ve Avcı, 2007:19).

Sonuç itibarıyla günümüzde yönetici, öğretmen ve öğrencilerden çağın teknolojilerini iyi okuyabilmeleri, eğitim öğretime aktarabilmeleri, yaratıcı düşünebilmeleri, etik değerlere ve lider özelliklerine sahip olmaları beklenmektedir. Bu noktada sosyal medyanın öğrenme ortamlarına aktarımının sağlanması, dijital çağ vatandaşı olan eğitim sürecinin tüm aktörlerinden beklenmektedir. Teknolojinin eğitim sistemine adaptasyon sürecinde; mali bütçe, erişim, öğretmenlerin eğitim düzeyi ve tutumu, teknik destek, bakım ve değerlendirme, öğretim programına yönelik reform çabaları ve teknoloji planlaması oldukça önemli faktörlerdir (Feyzioglu, 2016: 23).

2.2.4. Eğitimde Teknolojinin Önemi

Yaşadığımız dönemde eğitim teknolojilerinin etkili ve verimli şekilde kullanılması, öğrencilere kaliteli ve çağdaş eğitim hizmeti sunabilmenin en önemli koşullarından biri haline gelmiştir. Günümüzde bireyler hayatının her alanında teknolojiyi kullanmakta ve yaşadıkları çevre teknolojik araçlarla donatılmış durumdadır. Bu bireylerin eğitim alacağı okulların da eğitim verecek öğretmenlerin de teknoloji ile etkileşim halinde olmaları beklenmektedir (Baybara, 2018: 24).

1997 yılından itibaren ülkemizde kullanılmaya başlayan bilgisayar, internet ve diğer teknolojiler, okulların gelişim ve niteliğini etkileyen önemli gelişmelerden biri olmuştur (Aksoy, 2003: 12). Teknolojinin eğitim ortamlarında bu kadar önemsenmesinin nedenlerinden biri, Koşar, vd., (2003) belirttiği gibi, öğretimde temel ilke, öğrencilere kazandırılacak olan bilgi, beceri, davranışların aktarımında, öğrencilerin mümkün olduğunca çok duyu organına ulaşabilmektir. Öğrenme sürecinde ne kadar çok duyu organı aktif olursa, öğrenme de o derece etkin ve kalıcı olmaktadır.

Gurbetoğlu'na (2019: 3) göre insan;

- Okuduğunun yüzde 10 'unu,
- Duyduğunun yüzde 20 'sini,
- Gördüğünün yüzde 30 'unu,
- Görerek, işittiğinin yüzde 50 'sini,
- Gördüğü, işittiği ve söylediklerinin yüzde 70 'ini,
- Gördüğü, işittiği, dokunduğu ve söylediklerinin yüzde 90 'ını hatırlamaktadır.

Baybara (2018: 24) eğitim ğretim süreçlerinde araç-gereç kullanımı daha fazla duyu organını harekete geçirdiğini ifade etmiştir. En fazla duyu organını harekete geçiren araç gereçlerin ise teknolojik aletler olduğunu belirtmektedir. Bu durum teknolojinin eğitim faaliyetlerinde kullanımının önemini vurgulamaktadır. Bu bilgilere dayanarak eğitimde sadece teknolojik aletlerin kullanılması ve diğer kaynaklardan uzak durulması doğru değildir. Bunun yerine öğrencilerin duyuvarına hitap eden kaynaklarda çeşitliliğin artırılması ve kullanım sıklıklarının dengeli şekilde ayarlanması büyük önem taşır.

2.2.5. Eğitim Teknolojilerinin Eğitim Ortamlarına Entegrasyonu

Teknolojinin günlük yaşamımızı her geçen gün daha fazla etkisi altına aldığı günümüz dünyasında, eğitim kurumlarının bu durumdan etkilenmemesi düşünülemez. Bu nedenle teknolojinin eğitim kurumlarına entegrasyonu ve etkin şekilde kullanılması bir seçenek değil, zorunluluk haline gelmiştir. Hayatımızın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da teknolojinin yaygınlaşması bazı sorunları beraberinde getirmiştir. Eğitimde teknolojinin kullanılması eğitim kalitesinin ve verimin artması için tek başına yeterli olmayacaktır. Eğitim teknolojilerinin eğitim ortamlarına nasıl etkin bir şekilde entegrasyonun gerçekleştirilebileceğine ilişkin çalışmalar yapılmalı ve eğitimde nasıl kullanılacağı, ne kadar kullanılacağı, eğitim programlarına nasıl dahil edileceği ve öğretmenlerin bu teknolojilerden nasıl faydalanabileceği gibi sorular net bir şekilde çözüme kavuşmalıdır (Baybara, 2018: 28).

Eğitim ortamlarında teknoloji ile ilgili sorunların sadece yazılım ve donanımla ilgili olmadığını belirtmektedir. Bu teknolojileri sınıflarda kullanacak öğretmenlerin bilgi

ve deneyim açısından öğrencilerinden daha yetersiz durumda olduğu bilinmektedir. Bu sebeple eğitim politikaları belirlenirken, bir yandan öğretmenlerin bu alandaki eksikliklerinin nasıl giderileceği bir yandan da teknolojinin eğitim ortamlarına nasıl etkin ve verimli şekilde entegre edileceğinin düşünülmesi gerekmektedir. Yapılacak çalışmalarla sadece teknik sorunların çözülmesi yeterli olmayacaktır. Eğitimde teknolojinin doğru ve etkin kullanımının sağlanması, ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel konularını, eğitim problemlerini, bilim ve teknoloji politikalarını, sahip olduğu değerlerini ve diğer ülkeler ile etkileşimini önemli derecede etkileyecek bir faktördür. Bu sebeple başarılı bir entegrasyon için demokratik ve katılımcı bir süreç yürütülmesi oldukça önemlidir (Aksoy, 2003: 19).

Okullarda teknoloji entegrasyonunun başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde okul yöneticilerinin kilit rol oynadıkları göz ardı edilmemelidir. Okul yöneticisi teknolojiyi bilen ve aktif kullanan, vizyon sahibi, gelişmeleri yakından takip eden ve gerekli değişimleri gerçekleştirebilecek bir yönetici ise, teknolojinin okulda etkin şekilde kullanımını sağlayabilecek ve okuluna teknolojiyi başarılı bir şekilde entegre edebilecektir.

Başarılı bir teknoloji entegrasyonu için günümüz teknoloji liderlerinin sahip olması gereken 5 temel özellik;

- 1- Teknolojiyi yönetim ve kişisel hayatına profesyonelce uyarlayabilmeli,
- 2- Teknoloji entegrasyonu sağlayabilmek için lider ve yönetici rollerini dengeleyici bir vizyon oluşturmalı,
- 3- Sürekli izleme ve destek sağlayabilmek için kendisini disipline etmek amacıyla uygun öğretim stratejisi kullanmalı,
- 4- Yansıtıcı liderliği uygulamalı; çok yönlü algısal yönelimler ve lensler ile teknoloji kullanımını izlemeli,
- 5- Öğretme ve öğrenme sürecinde teknolojinin kullanımının ve etkililiğinin olumlu dönütleri hakkında üstlerini, meslektaşlarını, öğretmen ve öğrencilerini bilgilendirmelidir (Kozloski, 2006: 163).

Okulunda teknoloji entegrasyonunun başarılı bir şekilde gerçekleşmesi konusunda kaygı taşıyan eğitim liderlerinin, bu entegrasyonu etkin şekilde sağlayan okulların başarılarının nedenlerini bilmeleri önemlidir. Etkili teknoloji entegrasyonunun öğrenmeye olumlu etkilerinin olduğu ve okulda değişime olanak sağladığı yapılan

çeşitli araştırmalarla ispatlanmıştır. Teknoloji entegrasyonunu başarıyla uygulamaya koyabilen kurumların sahip olduğu beş ortak unsur:

- 1- Öğrenci katılımı,
- 2- Paylaşılan vizyon,
- 3- Erişim eşitliği,
- 4- Mesleki gelişim,
- 5- Yaygın iletişim ağı, şeklinde belirtilmiştir (Flanagan & Jacobsen, 2003: 129).

Burada belirtilen beş unsur, teknoloji liderlerinin ana hedefleri olarak da tanımlanabilir. Her bir unsur, okul müdürleri için kilit rol oynayabilecek öneme sahiptir.

Bailey ve Lumley (1997), teknolojiyi etkili bir şekilde entegre etmek isteyen liderlere, 8 önemli tema belirlenmiştir. Bunlar:

- 1- Teknolojideki gelişmelere uygun değişim
- 2- Teknolojiye ayrılan bütçe ve planlama
- 3- Profesyonel teknolojide görev alan personelin geliştirilmesi
- 4- Teknoloji kullanımı için gerekli altyapı
- 5- Teknoloji kullanımı için gerekli teknik desteğin sağlanması
- 6- Teknoloji kullanımı ile öğrenme ve öğretme
- 7- Teknolojinin kullanıldığı ve entegre edilmiş bir öğretim programı
- 8- Kendilerini teknoloji liderleri olarak gören bireyler (Akt. Çakır, 2012: 275).

Gelişen ve değişen yeni dünya düzenine ayak uydurabilmek için eğitim kurumlarında etkin teknoloji entegrasyonu zorunluluk haline gelmiştir. Bu durumun farkında olmayan toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri pek mümkün görünmemektedir.

Okul müdürleri teknoloji entegrasyonu sağlamak için liderlik rolünü üstlenir. Bununla birlikte, bu roldeki uygulamaları, büyük ölçüde, teknolojinin kullanımının modellenmesinden personel gelişiminin öğretmenlerle uygulanmasına kadar yönetici rolüne odaklanmaktadır. Herhangi bir seviyedeki teknoloji liderleri, eğitim sistemindeki teknolojinin entegrasyonunu bir öğretim stratejisi olarak yönlendirmek ve nihayetinde teknolojiyi öğretme ve öğrenme sürecinde şeffaf bir araç haline getirmek için gereken tüm bileşenleri anlamaya çalışmalıdır (Kozloski, 2006: 163). Gelecekte varlığını devam ettirmek isteyen ve dünyada söz sahibi olmak isteyen

toplumlar yeni teknolojileri yakından takip edebilmeli ve ortaya çıkan yeni teknolojilerin eğitime başarılı şekilde entegrasyonunu sağlayabilmelidir.

2.2.6. Teknolojinin Eğitim Ortamına Entegrasyonunu Engelleyen Faktörler

Eğitim ortamlarına yeni teknolojinin entegrasyonunu sağlamak zorlu ve komplike bir süreçtir. Çünkü bu teknolojilerin öğrenilmesi, kabul görmesi, yerinde ve zamanında kullanılması ve istenilen verimin sağlanması için birçok faktör göz önünde bulundurulmalıdır. Bu teknolojiler eğitim ortamlarında kullanılmadan ne gibi sorunlarla karşı karşıya kalınacağı tam olarak öngörülemez. Ancak bilim insanları eğitimde teknoloji kullanımı konusunda araştırmalar yapmış ve bu süreçleri inceleyerek yaşanan sıkıntılarla ilgili bazı alanlarda ortak sonuçlara ulaşmışlardır. Eğitim politikasında söz sahibi olanların ve okul yöneticilerinin bu sorunların farkında olmaları ve gerekli tedbirleri almaları, teknolojinin eğitim ortamlarına entegrasyonun sağlanması sürecinde ortaya çıkabilecek sorunları en aza indirmeyi sağlayacaktır. Sürecin sağlıklı ve başarılı ilerlemesi için gerekli araştırmalar yapılmalı ve tüm değişkenler göz önünde bulundurulmalıdır (Baybara, 2018: 34).

Flanagan ve Jacobsen'e (2003:125) göre, teknoloji entegrasyonunda karşılaşılan engeller 4 başlık altında özetlenebilir:

- a) **Pedagojik sorunlar:** Teknoloji ile donatılan okullarda öğretmenlerin yeterli teknolojik bilgiye sahip olmadıkları göz önünde bulundurularak, okul yöneticilerinin bu ve benzeri sorunlara çözüm üretmeleri gerekmektedir.
- b) **Eşitlik ile ilgili sorunlar:** Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarındaki farklılık sebebiyle teknolojik kaynaklara eşit erişim imkânı bulunmamaktadır. Okul ortamında teknolojik imkân ve kaynaklara erişimde her öğrenciye eşit erişim imkânı sunulmalıdır.
- c) **Yetersiz mesleki gelişim:** Teknolojinin eğitime entegrasyonu sürecinin başarısı, öğretmenlerin bu alandaki istek ve yeterliliklerine bağlıdır. Bu süreçte öğretmenlere ihtiyaç duyabilecekleri mesleki gelişim ve teknoloji kullanımı eğitimlerini alma imkânı sunulmalıdır.
- d) **Liderlik Eksikliği:** Okul yöneticileri teknoloji liderliği için konusunda yeterince bilgi sahibi değildir. Bu durum belirlenen sorunların çözümünü de engellemektedir. Bu sebeple okul yöneticilerinin yeterli düzeyde teknoloji

kullanımı becerisine ve teknolojik liderlik konusunda bilgi sahibi olmasını sağlayacak eğitimler gerçekleştirilmelidir. Yöneticilerden beklenen görevler; örgütsel ve kültürel değişimlere liderlik etme, örnek olma, cesaretlendirme ve destek olmalarıdır. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi eğitim ortamlarında teknoloji entegrasyonunun sağlanmasında okul yöneticilerinin rolü büyüktür.

Eğitim yöneticileri hem bilinçli birer teknoloji kullanıcısı hem de okulunda etkin teknoloji kullanımı sağlayabilecek bir lider olmalıdır. Okul yöneticilerinin okullarda teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirebilmesinin önündeki en büyük engel maddi imkânsızlıklardır.

Okul yöneticileri eğitim teknolojileri ile ilgili okul ve öğrenci ihtiyaçlarını belirlemek için bilişim teknolojileri öğretmeni veya bilgisayar formatöründen bilgi almaktadırlar. Ayrıca bilişim konusunda karşılaştıkları sorunların çözümü içinde BT öğretmenlerine danışmaktadırlar. Eğitim teknolojilerinin etkin kullanımı, telif hakkı ve kaynak gösterme konularında personeli sözlü olarak bilgilendirmektedir. Eğitim teknolojilerinin etkin kullanımı konusunda daha fazla bilgiye ihtiyaç duyan personel okul yöneticileri tarafından hizmetiçi eğitime yönlendirilmektedir.

Okul yöneticileri eğitim teknolojilerinin etkin kullanımı ile eğitim kalitesi arasındaki ilişkinin farkında olup, öğrenme öğretme sürecinde bu teknolojilerin etkin kullanımını sağlamak için mücadele etmektedirler. Bu amaçla eğitim teknolojilerinin okullarında bulunması ve kullanılmasına yönelik hedef belirleme, paydaş görüşü alma, kaynak araştırma, öğretmenlerinin bu teknolojileri kullanımını teşvik etme konularında stratejik çalışmalar yürütmektedirler. Ancak okul yöneticilerinin bu işlemleri yapmaya çalışırken daha çok resmi olmayan yöntemleri kullanmaları, bu konuyla ilgili standartların olmamasının bir sonucu olarak ifade edilebilir (Şişman-Eren, 2010: 152).

2.3. Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Alanında Yürütülen Faaliyetler

Yaşadığımız çağın ihtiyaçlarına uygun olarak donanımlı olarak yetişen bireyler toplumların geleceği ve ilerlemesi için vazgeçilmez hale gelmişlerdir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak eğitim sisteminden de beklentiler artarak devam etmektedir (Yücel, 2006: 49). Dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de teknolojik gelişmeler takip edilmekte ve eğitim sistemine entegre edilmeye çalışılmaktadır. Teknolojinin sürekli gelişimi ve kendini yenilemesine paralel olarak, ülkemizde de

yeni stratejik planlamalar, teknoloji politikalarında ve uygulamalarında yenilikler görülmüştür.

1970’li yıllardan itibaren ülkemizde eğitim alanında teknoloji kullanımına yönelik çalışmalar görülmeye başlamıştır. Bu yıllarda, 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında, radyo ve televizyon yaygın eğitim amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. 4. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise, açık yükseköğretime ve yaygın eğitime destek sağlaması amacıyla televizyonda bir eğitim kanalının yayın yapmasına karar verilmiştir. 1984 yılından itibaren bilgisayar Türk eğitim sistemine giriş yapmış ve 1991 yılında bilgisayar destekli eğitime milli politikamızda yer verilmiştir. Eğitimde niteliğinin artırılması amacıyla, 1989 ve 1996 yıllarında hazırlanan 6. ve 7. Beş Yıllık Kalkınma Planları kapsamında, eğitim müfredatlarının, bilim ve teknolojideki gelişmelere göre güncellenmesi gerektiği belirtilmiştir. Eğitim kurumlarında teknoloji kullanımı ile ilgili kararlar alınması ve planlamaların yapıyor olması tabii ki tek başına yeterli olmayacaktır (Baybara, 2018: 38).

2.3.1. Temel Eğitim Programı

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda yer alan ve 15. Millî Eğitim Şûrası’nda tavsiye kararı olarak kabul edilen “Sekiz Yıllık Zorunlu İlköğretim” 18 Ağustos 1997 tarihinde yürürlüğe giren 4306 Sayılı Yasa ile uygulamaya konulmuştur. Yasa’nın hayata geçirilmesi ile birlikte “Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi” bir bütünlük kazanmış, Temel Eğitim Programı adı altında yeni ilköğretim stratejisinin uygulama çalışmaları başlamıştır (Ergişi, 2005: 38).

1998 yılında yapılan Temel Eğitim Programı çerçevesinde ilköğretim kurumlarında bilgisayar, televizyon, tepegöz, yazıcı, bilgisayar yazılımları ve internetin bulunduğu Bilgi Teknolojisi (BT) laboratuvarları kurulan kurum sayısı Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2.802 olarak belirtilmiştir. Çalışmaların ilerdeki süreçlerinde, ilköğretim kurumlarının hepsine çağdaş eğitim ve bilgi teknolojilerinin temin edilmesi hedeflenmiştir. Ancak teknolojinin değişim hızı bu sınıfların kurulum hızından daha fazla olduğu için kurulan BT sınıflarının kullanım sürelerinin öngörüldüğü kadar uzun olmayacağı anlaşılabacaktır (Çağtaş, 2019: 22).

Türkiye’de MEB tarafından tüm okullardan mezun olan öğrencilerin, çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve donanımlara sahip olabilmeleri için çeşitli proje ve

programlar geliştirilmiştir. Bu kadar büyük çaptaki projelerin gerçekleşebilmesi bu projelere çok büyük kaynakların aktarılması ile mümkündür. 8.Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ülke genelinde milli eğitim stratejilerinin geliştirilmesi konusu üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Bu kapsamda, Türkiye ile Dünya Bankası arasında 'Temel Eğitim Programı İkrar Anlaşması' imzalanmıştır. Anlaşmanın I. Faz çalışmalarına 1998 yılında başlanmıştır (MEB, 2007.a).

Temel Eğitim Projesi çerçevesinde MEB, Dünya Bankası'ndan 600 milyon dolar değerinde kredi alarak, 1.Faz kapsamında 300 milyon dolar, 2. Faz kapsamında 300 milyon dolar kullanılmıştır (Topuz ve Göktaş, 2015: 104). Kapsamlı bir eğitim yatırım projesi olan bu çalışmanın başlıca amaçları ilköğretimin kalitesini artırarak 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimi yaygınlaştırmak, ilköğretim okullarını toplum için öğrenme merkezi haline getirmek, öğretmen ve öğrencilerin bilişim ve teknoloji okuryazarı olmasını sağlamak olarak belirlenmiştir (Çelik, 2010: 1).

I. Faz Temel Eğitim Projesinde eğitim teknolojisi ile ilgili uygulamalar:

- MEB, 2802 ilköğretim okuluna, 3188 BT sınıfı kurmuştur. Bu sınıflar, bilgisayar, yazıcı, tarayıcı, televizyon, video oynatıcı, multimedya yazılımları ve sunucularla donatılmıştır. Bilgisayar sayıları hariç, diğer aletler bütün okullara aynı sayıda dağıtılmıştır.
- Kırsal bölgede yer alan 26244 ilköğretim okuluna, toplamda 56605 bilgisayar dağıtılmıştır.
- 3000 ilkokul maarif müfettişine 1630 dizüstü bilgisayar dağıtılmıştır. Bu müfettişlere daha sonra bilgisayar okuryazarlığı, aktif öğrenme ve öğretme stratejileri alanlarında eğitim verilmiştir.
- MEB tarafından, hizmet içi eğitim programları kapsamında, 25000 ilköğretim okulu öğretmenine, bilgisayar okuryazarlığı eğitimi verilmiştir.
- 15928 ilköğretim okulu öğretmenine, ileri düzeyde bilgisayar eğitimi, bu okullara bilgisayar donanımı ve yazılımı hizmeti sunan firmalar tarafından verilmiştir.
- 2308 bilgisayar koordinatörüne projektör kullanım eğitimi verilmiştir.
- 18517 okula tepegöz verilmiştir.

II. Faz Temel Eğitim Projesinde eğitim teknolojisi ile ilgili uygulamalar:

Temel Eğitim Projesinin I. Faz uygulamalarının bitmesinden sonra, II. Faz uygulamaları için Dünya Bankası'ndan tekrar 300 milyon dolarlık ikinci kredi alınmıştır.

II. Faz Temel Eğitim Projesine göre; I. Faz kapsamındaki hedefler genişletilecek, genel hedeflere okul öncesi eğitim ve özel eğitim programları da eklenecektir.

Bu faz kapsamında:

- Eğitim ile ilgili web portalı geliştirilmiştir.
- 3000 ilköğretim okuluna bilişim teknolojileri donanımları sunulmuştur.
- 4000 ilköğretim okuluna eğitsel materyaller verilmiştir.
- Daha fazla öğretmen, müdür ve müfettiş eğitilmiştir.
- Programın uygulanmasına yönelik destekler devam ettirilmiştir.
- Programın geliştirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik etkinliklere devam edilmiştir (Baybara, 2018: 41)

Temel Eğitim Projesi kapsamında okullara bilgi teknolojilerinin entegre edilmesiyle aşağıdaki amaçlar hedeflenmektedir:

- Bilgisayar ve bilişim teknolojileri araçlarının kullanımı ile okul, veli, öğretmen ve öğrenci arasındaki iş birliğini artırmak,
- Okullarda bilgi teknolojisi araçlarının etkin kullanımı sağlayarak eğitimin niteliğini artırmak,
- Temel eğitim 1'nci sınıfından itibaren 8'nci sınıfa kadar bilgi teknolojisi araçlarını öğrenme ortamlarına kazandırmak,
- Eğitimleri süresince tüm öğrencilerin en yeni BT araçlarına erişimini sağlamak,
- Tüm öğrencilere BT araçlarını etkin ve doğru kullanma becerisi kazandırmak,
- Tüm öğrencilere BT araçları ile problem çözme, bilgiye erişim, bilgiyi işleme ve sunma becerilerini kazandırmak ve bilgi teknolojisi araçlarının günlük işlerde kullanımını öğretmek,
- Öğrencilere aktif öğrenme ortamları sağlayarak, öğrenciyi aktif hale getirmek,
- İnternet, grafik programları, elektronik tablo oluşturma, kelime işleme ve sunu programları vb. araçların öğrenme sürecinde öğrenciler tarafından yardımcı araç olarak kullanımını sağlamak,

- Öğretmenlerin ders planı hazırlama, dersleri uygulamalı işleme, eğitsel materyal hazırlama, ölçme ve değerlendirme araçları geliştirme, not verme ve kendini geliştirme süreçlerinde bilgisayar kullanmalarını sağlamak,
- Okul yöneticilerinin bilgi teknolojilerini kullanmasını sağlayarak idarî işlerin daha hızlı ve daha etkin hâle getirilmesini sağlamak,
- "Yönetim Bilgi Sistemi" kurarak il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin işlerinin kolaylaştırılması, bu sayede işlemlerin hızlandırılması amaçlanmıştır (Ergişi, 2005: 38).

2.3.2. FATİH Projesi

Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi ile tüm öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sunularak, kaliteli eğitim alma imkânı, güncellenmiş ve modern eğitim içeriklerine erişim imkânı sağlanması amaçlanmıştır. Dünyada eğitimde teknoloji kullanımı konusunda hayata geçirilen en büyük ve kapsamlı eğitim hareketidir.

2011 -2017 yılları arasında proje kapsamında toplam 432.288 etkileşimli tahtanın okullara montajı yapılmış ve kullanıma sunulmuştur. Ayrıca 700.000 adet öğrenci ve öğretmen tableti dağıtılmıştır. İnternet altyapısı kurulan okul sayısı 15.103; okullara kurulan data ucu sayısı 1.015.078 olarak belirtilmiştir.

FATİH Projesi ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinde fırsat eşitliği sağlamak, okulların teknolojik yeterliliklerini artırmak, bilişim teknolojilerini öğrenme-öğretme sürecinde etkin şekilde kullanmak amaçlanmıştır.

Bu amaçla başarı faktörleri 5 temel esasa dayandırılmıştır:

- **Erişilebilirlik:** Zaman, mekân ve araç sınırlaması olmadan sürekli ve bağımsız olarak hizmet sağlayabilmek,
- **Verimlilik:** Belirlenen hedefler doğrultusunda, verimli ve uygun çalışma ortamları oluşturabilmek,
- **Eşitlik (Fırsat Eşitliği):** Bütün öğrenci ve öğretmenlerin eşit şartlarda en iyi ve güvenilir hizmete erişimine imkân sunmak,
- **Ölçülebilirlik:** Sürecin değerlendirilmesi ve sonuçlarının ölçülmesini sağlayarak, gerekli dönütleri sağlayabilmek,

- **Kalite:** Eğitim kalitesinin gözle görülür düzeyde yükseltilmesini sağlamak (MEB, 2019).

Söz konusu başarı faktörleri sayesinde, öğrencilere fırsat eşitliği sağlanması, öğrenciler arası akademik başarı farklılıklarının ortadan kaldırılması ve eğitimde toplam kalitenin artırılması amaçlanmıştır. FATİH Projesi, bireyin ders başarısının yanı sıra, ilgi alanlarının, katıldığı etkinliklerin ve yönelimlerinin değerlendirilmesine imkân sunarken, bu sayede öğrencinin eğitim hayatına dair tüm verilerinin analiz edilmesinin önemini vurgular. Amaç sadece elde edilen verilerin istatistiksel olarak incelenmesi değil, tüm bilgilerin bir kimlik yönetimi sisteminde anlık olarak analiz edilebileceği bir altyapı oluşturmaktır. Bu verilerin analizi sayesinde öğrencinin daha etkin şekilde öğrenebilmesi ve kendisine uygun mesleği seçebilmesi konusunda bilgi kaynağı oluşacaktır. FATİH Projesi ile öğrencinin sadece sınavlar aracılığı ile değerlendirildiği mevcut sistem yerine, öğrencinin sınav sonuçlarını analiz eden, ilgi alanlarını, özel yeteneklerini, becerilerini fark ederek değerlendiren yeni bir sisteme geçiş hedeflenmektedir. Bu yeni sistemin sınıflarda kullanılması için tüm okullarda hızlı ve güvenli internet erişimine ihtiyaç duyulmaktadır. Okullara kurulan sistemler ve okulların donanım özelliklerindeki değişiklikler, okul bilgi sistemi ile takip edilebilmektedir. Aynı zamanda öğrenciye okul dışında da öğrenme ve öğrendiklerini pekiştirme imkânı sunulmaktadır. Öğrenciler mekân, zaman sınırlaması olmadan ders notlarına, ödevlerine ve projelerine erişim sağlayabilmekte, oluşturduğu içerikleri öğretmeni ve arkadaşlarıyla paylaşabilmektedir. Ayrıca isteği an EBA aracılığı ile öğrendiği konuları tekrar etme imkânına sahiptir (MEB, 2019).

FATİH Projesi, etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, etkin internet kullanımı, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı gibi konuları da içermektedir. İnternetin yaygınlaşması, tablet ve bilgisayarlarla bilgiye erişimin hızlanması, bilgi kirliliği, doğruluk, geçerlilik ve güvenilirlik ile ilgili problemler ortaya çıkaracaktır. Söz konusu olumsuzlukları engellemek için tüm bireylere bilgi okuryazarlığı eğitimi verilmesi gerekmektedir. Ülke genelinde uygulanan Fatih Projesi, çok yönlü ve yüksek maliyetli bir projedir. FATİH projesinin başarısı, eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak için önemli bir fırsattır. Proje uygulanmaya başladığı andan itibaren donanım, yazılım, içerik vb. konularda güncelleme ve değişiklik yapılmıştır. Projenin, bilgiye hızlı ulaşma ve çoklu öğrenme imkânı sağlaması nedeniyle ihtiyaçlar dikkatli analiz edilmeli ve eğitime başarılı bir şekilde entegre edilmeye çalışılması önemlidir (Çağtaş, 2019: 17).

Ülkelerinin kalkınmasını sağlayan en önemli unsurların başında eğitim gelmektedir. Yirmi birinci yüzyılda toplumlar varlıklarını devam ettirebilmek için eğitim konusunda ciddi çalışmalar ve araştırmalar yürütmektedirler. Kişisel gelişimin yanı sıra, istihdamı ve işgücü verimliliğini artırması, fakirliği azaltması, yaşam standartlarını yükselterek daha huzurlu ve gelişmiş toplumların oluşması için eğitim önemli bir etkiye sahiptir. Ayrıca bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişimler, eğitimde bilişim teknolojilerinin kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Tüm dünyada eğitim süreci için önemli bir araç haline gelen bilişim teknolojileri konusundaki çalışmalar, ülkemizde 2000’li yılların başından itibaren önem kazanmıştır. Bu kapsamda tüm temel eğitim ve ortaöğretim okullarında bilişim teknolojilerinin öğretme ve öğrenme sürecinde etkin kullanımı için FATİH Projesi hayata geçirilmiştir (Gül, 2013: 109).

FATİH projesi sayesinde ülkemizdeki okulların büyük bir kısmına etkileşimli tahta kurulumu ve internet bağlantısının yapılması, okullar arası eğitim teknolojisi alanındaki farklılıkların önemli ölçüde azalmasını sağlamıştır. Her sınıf için zorunlu ihtiyaç haline gelen bilgisayar ve projeksiyon cihazı ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. Ayrıca sağladığı internet altyapısı ve EBA portalı sayesinde öğrenci ve öğretmenlerin eğitim içeriklerine ücretsiz erişimini sağlamıştır.

2.3.3. EBA Projesi

Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü’nün herkesin kullanımına açık olarak sunduğu ve eğitimin geleceğe açılan kapısı olarak tanımlanan ücretsiz online bir sosyal eğitim platformudur. EBA yer, zaman ve mekân sınırlaması olmadan ihtiyaç duyulan her an eğitim içeriklerine erişim ve eğitim yapma imkânı sunmaktadır. Platform bilgi teknolojilerinin eğitim alanında etkin kullanımı ile eğitimde kaliteyi artırmayı hedeflemektedir. Tüm sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve incelenmiş e-içerikler ve konu anlatımlı dersler sunmaktadır. Ayrıca EBA eğitim ve teknolojideki yenilikleri takip ederek gelişmeye devam etmektedir (MEB, 2019).

EBA bir sosyal eğitim platformu olarak, öğretimin okulda ve ders zamanları dışında da takip edilmesi ve tekrar edilmesine olanak sağlamıştır. Alanında uzman birimler tarafından hazırlanan ders içerikleri, dijital yayıncılık şirketlerinin katkısı ile daha etkili şekilde sunuma hazırlanmaktadır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilere bilgi

paylaşımı ve yardımlaşma imkânı sunarak, ekip ruhu ile başarıya ulaşma imkânı sağlamaktadır.

EBA' da yayınlanan ders içerikleri, Gardner tarafından ortaya atılan çoklu zekâ kuramına uygun şekilde hazırlanmıştır. Sistem, bilgiyi sorgulamadan ezberlemek yerine analiz ve muhakeme bilgisi üretebilen öğrencilerin yetiştirilmesini destekleyecektir. EBA, öğretmenlerin oluşturdukları içeriklerin bir bilgi havuzunda toplanmasını sağlayarak, öğretmenler arası veri alışverişine ve iş birliğine imkân sunar. EBA' nın ayrıntılı şekilde verileri raporlayabilme yeteneği, eğitim planlayıcılarının gelecek dönemlere yönelik içerik belirlemelerini sağlar. Öğrenci velilerinin süreci izleyebilme, çocuklarının eğitim düzeyini takip edebilme ve eğitim kalitesinin artmasına katkıda bulunmasına imkân verir. EBA, eğitimciler ve öğrenciler için aktif, verimli ve hızlı bilgi paylaşım fırsatı sunar. Öğretmenler, eğitim faaliyetlerine etkileşimli bir şekilde katılabilir, öğrencilere etkili öğrenme sağlamak için etkinlikler gönderebilir ve bu ortamda ödev paylaşımını ve takibini gerçekleştirebilirler (Çağtaş, 2019: 15).

2.3.4. Tasarım Beceri Atölyeleri

2023 Eğitim Vizyonunda yer alan Tasarım-Beceri Atölyelerinin (TBA) okullarda kurulumu ile ilkokuldan itibaren her eğitim düzeyinde, çocukların sahip oldukları becerilerin uygulama düzeyinde de bireye kazandırılabilmesi hedefleniyor. TBA atölyelerindeki etkinlikler bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere odaklanarak yapılandırılacaktır. TBA atölyeleri öğrencilerin günlük yaşam becerilerinin ve el becerilerinin gelişmesine imkân sağlanacaktır. Bu atölyelerde öğrenciler başta kendisini, çevresini ve meslekleri tanıyacak, yapım, üretim ve tasarım süreçlerinin önemini kavrayacaktır. Aynı zamanda yirmi birinci yüzyıl becerileri olan problem çözme, eleştirel düşünme, üretkenlik, takım çalışması ve çoklu okuryazarlık becerilerinin kazandırılması TBA atölyeleri ile sağlanacaktır. Test odaklı ve klasik düz anlatımın hakim olduğu eğitim anlayışından üretime, ürün ortaya çıkarmaya ve inovasyona yönelik bir eğitim anlayışına geçiş sağlanacaktır. Tasarım-Beceri Atölyeleri söz konusu değişim için uygun müfredatın uygulanabileceği ortamı sağlayacaktır. 2019-2020 yılında ilk örneklerinin yapımı tamamlanacak bu atölyelerde öğrenciler, düşünme, tasarım ve üretim süreçlerini yaşayacak ve bir ürün ortaya

koyabileceklerdir. Böylece edinilen bilgi ile ölçülen bilgi ve günlük yaşam arasındaki uyum artacaktır. Bu atölyelerde görev almak isteyen gönüllü öğretmenler bir eğitim sürecinden geçirilecek ve ücreti karşılığı görev alabileceklerdir (MEB, 2018).

2.4. Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanılması

Vural ve Bat (2010: 3351) sosyal medyayı, kullanıcıların zaman ve mekân sınırlaması olmadan Web 2.0 araçları ve internet aracılığı ile gerçekleştirdikleri paylaşımlar ile takipçilerini haberdar edebildikleri yeni bir medya türü olarak tanımlamışlardır. Bireylerin internet aracılığı ile durum, duygu ve düşüncelerini fotoğraf, video, ses veya metin şeklinde takipçileri ile paylaştıkları içerikler ve takipçilerin bu içerikler hakkındaki görüş ve ifadeleri sosyal medyayı oluşturur.

İnternetin yaygınlaşması ile birlikte iletişim alanındaki değişiklikler, okulları da bu değişime ayak uydurmaya zorlamıştır. Web 1.0'dan sonra web 2.0 teknolojilerinin (bloglar, wikiler, sosyal ağlar, sosyal yer imleri, podcastler vb.) yaygınlaşmaya başlamasına paralel olarak, etkileşimli teknolojilerin eğitim öğretim amaçlı kullanımı da yaygınlaşmaya başlamıştır. Web 2.0 bilginin internet aracılığı ile paylaşımına imkân sağlayan ikinci nesil web teknolojisini ifade etmektedir (Otrar, Yıldırım ve Argın, 2014: 1).

Sosyal medya her saniye yüzlerce paylaşımın gerçekleştiği online medyanın bir türü olarak tanımlanabilir. Kullanıcı ve paylaşım sayısı her geçen gün artan sosyal medya aşağıdaki özellikleri içerir:

- **Katılımcılar:** Sosyal medya katılımcılarına online olarak duygu, düşünce ve olayları paylaşma ve takipçilerinden geri bildirim alma imkânı sunar.
- **Açıklık:** Sosyal medya servisleri yapılan paylaşımlar için geribildirim yapılabilmesi için katılımcılara imkân sunar. Bu servisler paylaşımlar hakkında oylama, puanlama, beğenme, yorum yapma ve bilgi aktarımı gibi konularda katılımcılara cesaret verir. Servisler çok ender şekilde erişime yönelik engelleme yaparlar.
- **Konuşma:** Sosyal medya iki yönlü iletişime ve etkileşime imkân sağlarken, geleneksel medya tek yönlü sadece aktarım imkânı sunmaktadır.

- **Toplum:** Toplular sosyal medya aracılığı ile çabuk ve etkili bir oluşum imkânı bulurlar. Toplumu oluşturan bireyler sevdikleri video, fotoğraf ve politik görüş gibi ilgili oldukları her şeyi paylaşırlar.
- **Bağlantılılık:** Sosyal medya internet aracılığı ile insanların ilgi duyduğu web sitelerine link verilmesine imkân sunar.

Bu özellikler çerçevesinde, sosyal medya ile geleneksel medya arasındaki farklılıklar şu şekilde sıralanmaktadır:

- **Erişim:** Her iki medya türü de insanların genel bir kitleye erişebilmesine olanak tanır. Ancak sosyal medya ulaşılan kitlenin anlık olarak geri bildirimine imkân sunar.
- **Erişilebilirlik:** Geleneksel medyada içerik oluşturmak ve yayınlamak için özel firma veya devletler ciddi bütçelere ihtiyaç duyarlar. Ancak sosyal medyada her birey çok düşük yada sıfır maliyetle içerik oluşturabilir ve yayınlatabilir.
- **Kullanılabilirlik:** Geleneksel medyada içerik üretimi için uzman ve eğitilmiş bireylere ihtiyaç duyulurken, sosyal medyada buna ihtiyaç yoktur. Tüm bireyler mevcut bilgi ve yetenekleri doğrultusunda içerik üretebilir.
- **Yenilik:** Sosyal medya, geleneksel medyaya göre çok daha hızlı etki ve tepki oluşturmaya imkân sunar. Bu durum geleneksel medyanın da sosyal medyaya adapte olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.
- **Kalıcılık:** Geleneksel medyada içerik oluşturulduktan sonra değiştirilemez (bir dergi, gazete veya kitap basıldıktan ve dağıtıldıktan sonra üzerinde değişiklik yapılamaz); ancak sosyal medya içerikleri yapılan yorumlar veya tepkilerin durumuna göre çok kısa sürede değiştirilebilir, hatta kaldırılabilir.

Sosyal medya toplum davranışlarını etkileme ve yönlendirme açısından oldukça önemli bir güce sahiptir. Yapılan paylaşımların, insan davranışlarını etkileme gücü yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. İçeriklere yapılan geri bildirimlerin kullanıcının birçok davranışını etkilemesi ve hatta yaşam tarzını değiştirmesine sebep olması buna örnek gösterilebilir (Vural ve Bat, 2010: 3351).

Günümüzde, internet kullanan birey sayısı üç milyardan, sosyal medya kullanan birey sayısı iki milyardan fazladır. Bilişim araçlarıyla hızlı ve kolayca internete erişim yaygın şekilde her an yapılabilmektedir. Bu durum insanların internet ve web

teknolojileri sayesinde kamu işlerini, bankacılık işlemlerini, ticaret, alışveriş, sağlık, eğitim, akademik araştırma, haberleşme, eğlence, bilgi ve içerik paylaşımını kolayca yapabildiği bir ortam sunmaktadır. Kullanıcıların kendini rahatça ifade edebildiği, dijital içerikler üretebildiği, özgürce fikirlerini paylaşabildiği ve tartışabildiği düşünüldüğünde, sosyal medyanın önemi daha fazla anlaşılacaktır. Sosyal medyanın; iç savaşlar, isyanlar, devrimler gibi bazı toplumsal olayların ilk adımlarında etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca toplumsal bilinç üzerinde istismar, hırsızlık, kötü hava şartları gibi olaylarda tedbir alma fırsatı sunmaktadır. (Feyzioğlu, 2016: 32).

Sonuç olarak, sosyal medya günlük hayatımızın büyük bir parçası ve onu eğitim sürecinden uzak tutmak çok mümkün görünmüyor. Bu sebeple hem yöneticiler hem öğretmenler sosyal medyayı etkin kullanmayı öğrenerek eğitim ortamlarında uygulayabilmelidir. Öğrenci ve veliler için bu konuda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yaparak, okul, öğrenci ve veli iletişimini geliştirmek için teknoloji kullanımı teşvik edilmelidir. Bu sayede daha sağlıklı ebeveyn-öğretmen ilişkileri kurularak çocuklarımızın öğrenme ortamlarına bakış açıları olumlu yönde değiştirilebilir. Öğrenci takibi ve veli iletişimi çok daha etkili ve kolay hale gelebilir.

2.4.1. Sosyal Ağ Siteleri ve Eğitimde Kullanılması

Filiz, vd., (2014: 26) sosyal ağları “*kitlelerle bağlantı kurmak için kullanıcıya sistemde bulunan profilini paylaşma olanağı sağlayan, diğer kullanıcıların kendi listelerine birbirlerini eklemesine fırsat tanıyan ve aynı zamanda sistemde bulunan her kişinin birbirilerini görmesini sağlayan web tabanlı servis olarak tanımlamaktadır*”.

Yirmi birinci yüzyılda bilişim teknolojileri hayatın birçok alanıyla birlikte öğrenme – öğretim sürecini de etkilemiş, insanlar arası etkileşime de yeni bir boyut kazandırmıştır. İnsanların iletişim yöntemlerini değiştiren sosyal medya kişilerin kimliklerini sanal ortamda oluşturmalarına imkân sunmakta ve her türlü bilgiyi özgürce paylaşmalarına ortam sağlamaktadır. Hızla yaygınlaşan sosyal ağ sitelerinin eğitim süreçlerinde etkin olarak ve farklı amaçlarla kullanımı büyük avantajlar sağlayabilir (Özmen, vd., 2011: 42).

Uça-Güneş (2014: 255) ise sosyal ağların “*iletişim-etkileşim, bilgi-işleme süreci, öğrenen özellikleri ve rolü*” açılarından aşağıda verilen çerçevede öğrenmeyi etkilediğini ifade etmektedir:

- İletişim-etkileşim açısından sosyal ağlar aracılığı ile eş zamanlı etkileşimler sağlanabilir; birçok kaynağa, kuruma, kullanıcıya, paylaşımaya kolay ve hızlı erişim sağlanabilir.
- Sosyal ağlar bilgilerin karşılaştırılması, doğrulanması, sentezlenmesi ve yeniden yapılandırılması gibi bilgi işleme süreçlerinde imkân kullanılabilir.
- Sosyal ağlar aracılığı ile öğrenenin daha aktif, daha bilinçli, daha eleştirel bir rol üstlenebileceği öngörülmektedir.

Bilgi, öğrenme teorilerine göre diyalog yoluyla oluşur. Katz ve Earl (2010) bireylerin düşünce, fikir ve inançlarını diyalog sayesinde açıklayabildiklerini belirtmiştir (Özmen, vd., 2011). Artık bu diyaloglar, sosyal medya platformlarında bireylere sosyalleşme ve paylaşım ortamı sunmakta ve eğitime yönelik önemli bir potansiyel içermektedir (Akt. Feyzioğlu, 2016: 39).

Menteşe (2013)'nin araştırmasında elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmaya katılan okul yöneticileri ve öğretmenler sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanılması konusunda aşağıdaki düşüncelerini paylaşmışlardır:

- Öğrencilerin aldığı eğitim seviyesini artırır,
- Öğrencilerin derse güdülenmesini sağlar,
- Sınıf içi iletişimi ve öğrencinin öğretmen ile arasındaki iletişimini olumsuz yönde etkilemez,
- Öğrencilerin sosyalleşmesini sağlar,
- Sınavların değerlendirilmesi sürecinde hızlı ve ayrıntılı dönüt yapılmasını sağlar,
- Ders devamsızlığında artış gözlenmez,
- Öğretmen rolünün azalmasına sebep olmaz,
- Öğrenci okul ilişkisinde zayıflamaya sebep olmaz,
- Öğrenci başarısının düşmesine sebep olmaz,
- Öğrencinin iletişim yeteneğinin gelişmesini sağlar.
- Ders ortamının zenginleşmesini sağlar,
- Ders materyallerine her yerden kolay erişim imkânı sunar,

- Öğrencilerin hayal gücünü geliştirir,
- Geleneksel öğretim yöntemlerinin yerini alır.

Horizon (2015)'un raporunda sosyal medyanın sahip olduğu etki ve güce dikkat çekiliyor. Rapora göre, eğitim için oluşturulan yazılımlar ve sosyal medya uygulamaları öğrencinin ihtiyaçlarına ve okulun hedeflerine uygun olarak tasarlandığında, kişiselleştirilmiş kendi kendine yönlendirilmiş öğrenme ortamları, yaşam boyu öğrenme, sosyal ve mesleki öğrenme fırsatları yaratılabilir. Öğrencilere araştırma, sorgulama, problem çözme ve proje tabanlı öğrenmeye dayalı yöntemler sunar, sınıf içinde ve dışında aktif öğrenme deneyimleri sağlar. Sosyal medya ve akıllı telefon uygulamaları okul, öğretmen ve öğrenciler tarafından eğitimde kullanılırsa, öğrencilere eşit imkânlar sağlayarak, gerçek hayatı müfredatla birleştirme fırsatı sunacaktır. Yapılan öğrenci merkezli aktif öğrenme etkinlikleri, öğrencini karşılaştığı sorunları daha iyi algılamasını ve daha evrensel çözümler sunmasını sağlayacaktır (Feyzioğlu, 2016: 39).

Karaman, vd., (2008: 39) Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin literatürdeki 74 deneysel araştırmayı incelemiş ve sonuç olarak eğitim ortamlarına katkılarını şu şekilde sıralamıştır; *“Grup çalışması alışkanlığı, Etkili öğrenme, Üst düzey düşünme becerileri, Bilgi okur-yazarlığı, Yapılandırmacı problem çözme, Öğrenciye uygunluk (ilgi çekme), Bireysel gelişim, Sorumluluk alma, Öğretmenlere Web 2.0 uygulamaları ve bunların kullanımına yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılması, iyi örneklerin yaygınlaştırılmasını sağlar”*.

Araştırmacılar okullarda verilen yüz yüze eğitimlerin çevrimiçi öğrenme ortamlarında yapılan etkinlikler ile desteklendiği takdirde öğrenci başarılarının olumlu yönde etkilendiği ve başarının arttığını tespit ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bilgiler bize sosyal medyanın eğitim-öğretim faaliyetlerinde destek amaçlı kullanılabileceğini ve öğrenci başarısına katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır (Feyzioğlu, 2016: 39).

2.4.2. Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2018 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması' na göre internet kullanan bireylerin oranı %72,9 olarak tespit edildi. 2018 yılında bilgisayar ve internet kullanımı 16-74 yaş grubundaki bireylerde

sırasıyla %59,6 ve %72,9 olarak yayınlandı. Ayrıca araştırma sonuçları Nisan 2018 itibariyle hanelerin %83,8'inin evden internete erişebildiğini göstermektedir. Bu durumda her 10 haneden 8'inin internet erişim imkânına sahip olduğu söylenebilir (TÜİK, 2018).

We are social ve Hootsui'tin her yıl hazırladığı sosyal medya istatistikleri "Digital 2019 in Turkey" ismiyle yayınlandı. Çalışmada Türkiye'nin 2019 yılına ait sosyal medya ve internet kullanımı istatistikleri paylaşılmaktadır. Bu istatistikler sosyal medya ve dijital pazarlama uzmanları için çok değerli bilgiler içermektedir. Türkiye'de 2019 yılı sosyal medya ve internet kullanımı istatistiklerine bakıldığında;

Ülkemizin nüfusu 82,4 milyon olarak belirlenmiş ve buna göre,

- İnternet kullanıcı sayısı 59,36 milyon,
- Aktif sosyal medya kullanıcı sayısı 52 milyon,
- Aktif mobil sosyal medya kullanıcı sayısı 44 milyon olarak belirlenmiş.

2019 yılı verilerine göre Türkiye'de elektronik cihaz kullanımına baktığımızda;

- Yetişkin bireylerin %98'si cep telefonu, %77'si akıllı telefon kullanıyor,
- %48'i bilgisayar kullanırken, %25'i tablet kullanıyor,
- Televizyon kullanım oranı ise %99.
- Ayrıca %9'unun giyilebilir teknoloji ürünlerini kullandığı açıklanmıştır.

Araştırmaya göre Türkiye'de insanlar sosyal medyada her gün ortalama 2 saat 46 dakika geçiriyorlar. Türkiye nüfusunun %72'si yaklaşık 59,3 milyon kişi internet kullanıyor ve internet bağlantısı için 56,3 milyon kişi telefonunu kullanıyor.

Türkiye'de sosyal medya kullanım istatistiklerine göre toplam 52 milyon sosyal medya kullanıcısı bulunuyor. 44 milyon kullanıcı mobil cihazları kullanarak sosyal medyaya bağlanıyor. En aktif kullanılan sosyal medya platformu Youtube olurken onu hemen Instagram ve Facebook takip ediyor. Bu yıl Instagram'ın kullanım oranının Facebook'u geçtiği görülüyor. Yaygın olarak kullanılan diğer sosyal medya platformları Twitter, Snapchat ve LinkedIn olarak karşımıza çıkıyor.

Türkiye'de en fazla kullanılan sosyal medya uygulamalarının kullanıcı sayılarına bakıldığında;

- 43 milyon kullanıcısı olan Facebook,
- 38 milyon kullanıcısı olan Instagram,
- 9 milyon kullanıcısı olan Twitter,
- 7.3 milyonluk kullanıcısı olan LinkedIn,
- 6.3 milyon kullanıcısı olan Snapchat uygulaması olduğu tespit edilmiştir (Bayrak, 2019: 1).

Rapora göre en fazla vakit geçirilen Youtube hakkında kullanıcı sayılarının verilmemesinin nedeni video paylaşım platformu olan Youtube’da diğer sosyal medya platformlarında zorunlu olan üyelik şartı olmaması olabilir.

2.4.2.1. Okul Yöneticilerinin Eğitimde Sosyal Medya Kullanım Durumları

Yapılan araştırmalar ile her öğrencinin günde ortalama 150 sms gönderip aldığını ve saatte ortalama 16 kere telefonuna baktığını ortaya koymuştur. Bu araştırmadan öğrencilerin her 4 dakikada bir telefonunu kontrol ettiği, gelen mesajlarına baktığını ve sosyal medya hesaplarını kontrol ettiği anlaşılıyor. Bir diğer araştırma da ise Google arama motoru üzerinden yapılan aramaların %50'den fazlasının akıllı cep telefonları üzerinden yapıldığı anlaşılıyor. Eğitim açısından düşünüldüğünde bu kadar yoğun olarak kullanılan sosyal medya ve sms eğitimde de etkin olarak kullanılabilir mi? Montreal üniversitesi öğretim görevlileri bu konuyu araştırmışlar ve yaptıkları uygulamalar ve testler sonucunda, sosyal medya ve sms kullanımının, öğrencilerin performansını arttırdığını saptamışlar. Yapılan testler sonucunda öğrencilerin ödevlerini daha organize bir şekilde yaptıklarını ve ödevlerinin daha nitelikli olduğunu ortaya çıkmıştır (Koç, 2017:1).

Bilişim teknolojilerinin ve sosyal medyanın eğitimde kullanılması konusunda sadece öğretmenler ve öğrenciler sorumlu değildir. Bu okul yöneticilerinin liderlik yeterlilikleri ve yönetim süreçleri açısından da önemli bir konudur (Otrar, Yıldırım ve Argın, 2014: 4).

Sosyal medya öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okul yöneticileri tarafından eğitimde öğretim amaçlı kullanılabilir. Sosyal medyanın eğitim üzerindeki etkisini tam olarak anlayabilmek için okulun tüm paydaşlarının, sosyal medya kullanım alışkanlıklarının incelenmesi gerekir (Otrar, Yıldırım ve Argın, 2014: 17).

Okul yöneticilerinin sosyal ağları kullanım amaçlarının, iletişime başlama amaçlı olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise okul yöneticilerinin bireysel yenilikçilikteki risk alma faktöründen kaynaklandığı söylenebilir. Okul yöneticilerinin sosyal ağları içerik paylaşım amacıyla kullanım oranları arttıkça kendilerini yenilemede deneyime açıklık düzeylerinin de artacağı düşünülmektedir. Bu durumun okul yöneticilerinin deneyime açıklık faktöründen kaynaklandığı söylenebilir (Titrek ve Sarı, 2018: 2311).

2.4.3. Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanılması ile İlgili Kısıtlılık ve Olumsuzluklar

Sosyal medya kullanım oranları her geçen gün artmasına rağmen, sosyal ağlara hala üye olmayan veya aktif kullanmayan eğitimciler bulunmaktadır. MMS Education (2012) araştırmasına göre eğitimciler sosyal ağlara katılmama sebep ve endişelerini kişisel gizliliğin ihlali, fazla vakit ayıramama ve iş hayatını tehlikeye atabileceği vb. konulardaki endişeler olarak ifade etmişlerdir (Akt. Feyzioğlu, 2016: 62). Benzer şekilde Sepetci (2017: 115)'nin çalışmasında sosyal medyanın tehlikeli ve güvensiz olduğunu düşünen katılımcıların oranı %40, belki tehlikeli olabileceğini düşünen katılımcıların oranı %53, tehlikeli olmadığını savunan katılımcıların oranı ise %7 olarak belirlenmiştir. Çalışmada cinsiyet bazında bakıldığında kadınların %35' i, erkeklerin ise %50' si sosyal medyayı kesinlikle tehlikeli bulmaktadır.

Sosyal ağların olumsuz etkilerinin vurgulandığı Akgün (2016: 94), sosyal ağ kullanımının eğitsel açıdan oluşturduğu olumsuzlukları gereksiz zaman kaybı yaratması ve bu tür ortamlarda yaygın olan bilgi kirliliği olarak ifade etmiştir. Ayrıca çalışmada “*Öğretmen ve öğretim elemanları, sosyal ağların kişisel açıdan olumsuzluklarına yönelik, özel hayatın çok fazla deşifre edilmesi, güvenlik açısından riskli olabilmesi, sahte hesapların varlığı, istenmeyen yorum ve durumlarla karşılaşabilme ve boşa zaman harcama gibi konularda sıkıntılar yaşanabileceğini*” ifade etmişlerdir. Tonbuloğlu ve İşman (2014: 332)'in çalışmalarına katılan öğretmenlerin görüşleri de benzer olumsuzlukları vurgulamaktadır. Bu sebeple sosyal medya kullanımının öğretmenler üzerinde oluşturduğu endişe ve olumsuzluklar giderilmelidir. Ayrıca sosyal medyada yer alan yanlış içeriklerin hızlı yayılması ve öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaratmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Akgün (2016: 91) 'nün araştırma sonucuna göre sosyal ağ kavramının iletişim ortamı, sanal ortam, paylaşım ortamı, , zaman ve mekândan bağımsız ortam olarak algılandığı anlaşılmıştır. Sosyal medyalar sahip oldukları özellikler sayesinde, kullanıcılarının birbiriyle kolayca iletişim kurmalarını sağlayan, veri ve dosya paylaşımı yapmalarına imkân sunan, yer ve zaman kısıtlaması olmadan kullanılabilen sanal ortamlardır. Sosyal ağların sağladığı olanaklar sayesinde her geçen gün kullanımını artırmaktadır. Araştırmada kullanıcıların sosyal ağları yoğun olarak iletişim amaçlı, mesleki amaçlı, haber ve dosya paylaşımı amaçlı olarak kullandıkları ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak sosyal ağların aslında amacına uygun olarak kullanıldığı, kullanıcılar arası iletişimi sağladığı ve katılımcılarına mesleki açıdan gelişme imkânı sunduğu söylenebilir. Söz konusu görüşler kullanıcıların yeterince bilinçli olmaması nedeniyle ortaya çıkabilecek güvenlik eksikliklerini ve özel hayata dair bilgi, fotoğraf ve düşünce paylaşımının çeşitli olumsuzluklara sebep olabileceğini ortaya koymuştur. İletişim için gerekli güvenlik ayarlarının yapılması, paylaşım yaptığımız kişilerin tanıdığımız kişiler olması, özel bilgi ve fotoğrafların paylaşılmaması sosyal ağların güvenli kullanımına yönelik basit ama etkili yöntemlerdir.

Sosyal medyanın hızlı yayılması ve sürekli kullanıcı sayısını artırması eğitimde sosyal medyanın kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Bu durumun avantajları olmakla birlikte bazı dezavantajları ve kısıtlılıkları da bulunmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalarda araştırmacılar söz konusu olumsuzlukları ve kısıtlılıkları Durak, Çankaya ve Yüncül (2014: 310) çalışmalarında şu şekilde aktarmışlardır:

- Sosyal medyada öğretmen ve öğrencinin arkadaş konumunda olması rol karmaşasına ve öğretmenin otoritesinin zayıflamasına neden olmaktadır (Warner ve Esposito, 2009).
- Sosyal medya kullanım sıklığı arttıkça öğrenci not ortalamalarında düşüş görülmüştür (Cohen, 2011; Reynol Junco, 2012; Kirschner ve Karpinski, 2010; O'Brien, 2011).
- Öğrencilerin sosyal ağların eğitime entegre edilmesinin faydasına inanmadıkları ve bu durumu özel hayatlarına müdahale olarak algıladıkları görülmektedir (Cohen, 2011).

İnternet ve sosyal ağların güvenli şekilde ve amacına uygun olarak nasıl kullanılacağı öğrencilere öğretilmesi gereken önemli bir unsurdur. MEB'nın İnternet Okur Yazarlığı

El Kitabında altın kural olarak, tanımadığımız ve güvenmediğiniz kişilerle kişisel bilgilerinizi paylaşmayın ifadesine yer verilmiştir (Richardson, 2009: 56).

Özünaldım, (2019: 1) sosyal medyanın insanlar üzerindeki 7 olumsuz etkisini şu şekilde ifade etmiştir;

- 1- Depresyon ve Anksiyete:** Sosyal medyanın günde iki saatten fazla kullanılması ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir.
- 2- Siber Zorbalık:** Zorbalık, yüz yüze yapılan, güç kullanarak, korkutarak, tehdit veya zorlama ile başkaları üzerinde egemenlik kurma olarak tanımlanmaktadır. Ancak sosyal medyanın hızla yaygınlaşması bir bireyin, diğer bireylere sanal ortamlarda kolayca zorbalık yapma imkânı sunmaktadır. Bu durum siber zorbalık olarak tanımlanmaktadır.
- 3- FOMO (Fear of Missing Out):** FOMO bir tür psikolojik rahatsızlıktır. Dünyadaki gelişmelerden habersiz olmanın, sosyal medya paylaşımlarından geri kalmanın, insanların ne gibi aktiviteler yaptığını öğrenememenin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Aşırı sosyal medya kullanan insanlarda genellikle görülür. Bağımlılık düzeyindeki sosyal medyanın kullanım ihtiyacının giderilememesi, kişide endişeye neden olabilir.
- 4- Gerçekçi Gelmeyen Hayaller:** Sosyal medya, aslında gerçekleşmesi çok zor olan beklentilere kolayca gerçekleşecek gözüyle bakmamızı sağlayan sihirli bir ortam oluşturur. Bu büyük sorunları beraberinde getirebilecek bir durumdur. Bu durumu ortadan kaldırmanın en temel yolu, sosyal medya kullanıcılarının yalan söylemeyi bırakmasıdır. Son zamanlarda insanların selfie çekebilmek uğruna hayatlarını kaybetmeleri durumun vahametini gözler önüne sermektedir. Ancak sosyal medya fenomenlerinin para kazanmak için girdiği çabalar göz önünde bulundurulduğunda bu durumun yakın bir zamanda ortadan kalkması pek mümkün görünmüyor.
- 5- Uyku Bozukluğu:** Sürekli sosyal medya kullanım ihtiyacı, depresyonun ve endişenin artmasının yanı sıra uyku bozukluğuna da neden olabiliyor. Yapılan araştırmalar, sosyal medya kullanımının artmasının uyku kalitenizi olumsuz yönde etkilediğini göstermiştir. Uyku kalitenizin bozulduğunu, işlerinizde yeteri kadar verimli olmadığınızı düşünüyorsanız sosyal medyada geçirdiğiniz süreyi olabildiğinden daha fazla azaltmanız gerekiyor.

- 6- Beden İmgesi:** Günümüzde kadın erkek birçok insan için bedenlerinin görünüşü büyük bir sorun teşkil etmektedir. Sosyal medyada bir ünlülerin fotoğraflarda mükemmel görünmelerini sağlayan muhtemelen pahalı kıyafetler bu görünüme sahip olmak isteyen her kullanıcıyı cezbeder. Bu nedenle bedeninin görünüşüne son derece önem veren insanlar bedenlerinin daha iyi görünmesini sağlamak için her türlü imkânı zorlamaktan çekinmezler.
- 7- Genel Bağımlılık:** Sosyal medya kullanımı hızla yaygınlaşırken, birçok kullanıcıda bağımlılık yaptığı bilinmektedir.

Sosyal medya, çevremizdeki olayları anlık olarak takip etmeyi sağlayan, hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmişken, bu bağımlılığın kurtulmak pek de mümkün görünmemektedir. Eğer sosyal medyayı bilinçli şekilde gerekli olduğunda kullanmayı öğrenirsek ortada hiçbir sorun kalmayacaktır (Özünaldım, 2019: 1).

2.5. Liderlik

1920’li yılların başından itibaren bilime konu olan, insanlık tarihi kadar eski bir kavram olan liderlik kavramı hakkında çok sayıda farklı tanım yapılmıştır. Liderlik konusunda yirminci yüzyılda 5000’den fazla çalışma yapıldığı ve 350’den fazla da liderlik ve lider tanımı ortaya konulduğu görülmektedir (Erçetin, 2000: 3).

Lider, bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileyebilen, onları ikna edip harekete geçirebilen kişidir. Liderlik, statü ya da otoritenin sağladığı bir özellik değil, lider ile takipçileri arasındaki ilişkide karşılıklı etkileşim sonucu ortaya çıkan etkidir. Liderlik, takipçiler üzerinde güç sahibi olma durumu değil, onları etkileyerek yönlendirme ve içgörülerini ortaya çıkarma işidir (Göksü, 2011: 2; Özdemir, 2012: 96).

İnsanlar topluluk halinde yaşayan sosyal canlılar oldukları için çoğu zaman topluluğu yönetecek ve hedeflerine götürecek liderlere ihtiyaç duyarlar. Liderin belirlenen hedeflere ulaşma sürecinde takipçilerinin ihtiyaç ve çıkarlarını takip etmesi, onları bir amaç etrafında toplayarak güçlerini, cesaretlerini, arzu ve enerjilerini arttırması gerekmektedir. Bu durum ortak bir amaç için toplanmış insanların liderlere olan ihtiyacını ortaya koymaktadır (Görgülü, 2013: 22).

Çelik (2013: 1) liderlik konusunda önemli görülen bazı tanımları aşağıda belirtmiştir;

- Liderlik, grup hedeflerine ulaşmak için grup faaliyetlerini etkileme sürecidir (Bass, 1985).
- Liderlik, fikirleri, düşünceleri ve yönelimleri etkilemek, yönlendirmek ve yönetmek işidir (Bennis ve Nanus, 1985: 56).
- Liderlik, lider ve her bir izleyicisi arasında meydana gelen iki yönlü bir etkileşimdir (Graen, 1976: 116).
- Liderlik, etkili bir etkileme gücüdür (Argyris, 1976: 227).
- Liderlik, gücünü belirli kişisel özelliklerden alan bir etkidir (Etzioni, 1964).
- Liderlik, takipçilerin düşünce ve hareketlerini etkileyebilme gücüdür (Zaleznik, 1977: 267).

Bu tanımlamalar doğrultusunda liderlik, bireyleri belirli amaçlar etrafında toplayabilmek ve onları harekete geçirebilmek için ihtiyaç duyulan etkileme gücü olarak tanımlanabilir.

Liderin etkileme araçları Göksü (2011: 6) tarafından şu şekilde sıralanmıştır;

- Meşru güç
- Ödüller üzerindeki denetim
- Cezalar üzerindeki denetim
- Bireysel nitelikler
- Uzmanlık

Çelik (2007: 4) liderin güçlerini beş madde altında sıralamıştır:

- 1- **Yasal Güç:** Hiyerarşik yapıdaki pozisyonuna veya rolüne bağlı olarak liderin yetkisine dayanan güçtür.
- 2- **Ödül Gücü:** Liderler genellikle astlarının yeteneklerini değerlendirmek için örgütün ödül gücünden yararlanırlar.
- 3- **Zorlayıcı Güç:** Zorlayıcı güç, astların liderin direktiflerine itaatsizlik göstermesi durumunda kontrol ve cezanın gücünü yansıtır.
- 4- **Uzmanlık Gücü:** Bu güç, liderin grubun ihtiyaçlarını karşılamak için sahip olduğu özel beceri ve bilgidir.

- 5- **Karizmatik Güç:** Liderin izleyiciler üzerindeki güçlü etkisine dayanır. Bu karizmatik güç, liderin çekiciliğini ve izleyiciye olan saygısını yansıtır.

2.5.1. Lider ve Yönetici

Yöneticilik ile liderlik kavramları birbirinden çok farklı kavramlar olmasına karşın, iç içe geçmiş ve çoğu zamanda birbirinin yerine kullanılan kavramlardır. Bu iki kavramı bazı özelliklerle birbirinden ayırt etmek mümkündür. Yönetim bir örgütte yönetim ile ilgili faaliyetleri kapsar. Belirlenen amaçlara ulaşmak için yönetim süreçlerini sürdürme işidir. Bu süreci yürüten kişiye yönetici denir. Kaynakları kontrol etmek, verimli kullanmak ve hedeflenen sonuçları kurumun amaçları doğrultusunda en ekonomik şekilde elde etmek yönetimin ana görevidir (Gürkan, 2017: 7). Bilgi, beceri ve tecrübe her yöneticinin sahip olması gereken temel özelliklerdir (Aytürk, 2014: 4)

İyi bir yöneticinin, personelini yetkisine dayanarak değil, birlikte çalışma duygusu ile harekete geçirebilmesi beklenir. Bunun sağlanmak için personel ile dikey iletişim yerine yatay iletişimin sağlıklı şekilde kurulması ve işbirliği yapılarak çalışılması gerekir (Yıldız K., 1996: 4). Yöneticinin iletişim becerileri örgütün gelişebilmesi ve amacına ulaşabilmesi için önemli bir unsurdur.

Yönetim planlı bir faaliyet olup, eğitim örgütleri açısından eğitsel hedeflere ulaşabilmek için yeterli sayıda ve uygun nitelikte insan kaynağına ihtiyaç duyar. Söz konusu insan kaynağı örgütün amaçlarına ulaşabilmesinin en önemli güvencelerinden biridir (Özdemir, 2014: 2). Bu nedenle teknoloji ile ilgili yatırımların etkin şekilde kullanılabilmesi ve istenilen sonuca ulaşılabilmesi için, insan kaynağının ihtiyaç duyduğu eğitimlerin zamanında ve etkili şekilde gerçekleştirilmesi çok önemlidir.

Örgüt, örgütü oluşturan öğelerin tamamından daha büyük bir etkiye sahiptir (Balcı, 2003:73). Örgütte yönetim görevini sürdüren her yöneticinin liderlik özelliklerini taşıması arzu edilen bir durum olsa da bu her zaman mümkün olmaz. Bir birey yönetici olmasa bile örgüt içindeki bir grubu yönetme ve yönlendirme becerisine sahip olabilir. Yönetici olmak için makam sahibi olmak gerekir. Ancak liderlik için yönetici olmak veya makam sahibi olmak gerekmez. Bu nedenle, şirkette en düşük seviyede çalışan bir birey bile organizasyon içinde liderlik özelliklerine sahip olabilir. Yönetici gücünü pozisyonundan ve pozisyonundan alırken, lider gücünü ve etkinliğini kişisel özelliklerinden alır. Bu durum kuruluşun ortamına ve koşullarına bağlı olarak

değişebilir. Bununla birlikte her lider aynı zamanda bir yöneticidir diyebiliriz. Çünkü liderler bir yöneticinin özelliği olarak kabul edilen sözünü dinletme, iş yaptırabilme, grubu yönlendirebilme yeteneğine sahiptir. Ancak tüm yöneticiler bu liderlik özelliklerini taşıyor olabilir. Yani tüm yöneticiler başkalarını etkilemek, onları yönlendirebilmek konusunda yeterli etkiye sahip olmayabilir. İdeal olan tüm yöneticilerin belirli liderlik özelliklerini taşıyor olmasıdır (Özler, 2013: 100).

64 ülkeden 154 araştırmacıdan oluşan kültürlerarası bir araştırma programı olan GLOBE (Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness) projesi çerçevesinde, bazı özelliklerin her kültürde kabul edilebilir olduğu ve farklı ağırlıklara sahip liderlerde bulunabileceği belirlenmiştir. Söz konusu liderlik özelliklerinin 53 farklı ülkede çalışan çalışanlar tarafından takdir edildiği bulunmuştur. Bu liderlik özellikleri; pozitif, zeki, kararlı, dinamik, bilgili, adil, dürüst, öngörü sahibi, mükemmeliyetçi, güvenilir, takipçilerini yüreklendiren, harekete geçiren, motive eden, koordine eden, takım çalışmasına yönlendirebilen vb. şeklinde sıralanmıştır (Akiş, 2003: 2).

Akgündüz (2004: 70) yönetici ve lider arasındaki farklılıkları başka bir açıdan aşağıdaki tablodaki gibi ele almıştır;

Tablo 2.1: Yönetici ve Lider Arasındaki Farklılıklar

YÖNETİCİ	LİDER
Gücünü yetki ve makamdan alır.	Gücünü etki ve iletişimden alır.
Üst pozisyonda görev alır.	Herhangi bir pozisyonda görev yapıyor olabilir.
Atadığı astları vardır.	Takipçisi olmak isteyenler vardır.
Başarısı sisteme bağlıdır.	Başarısı takipçilerine bağlıdır.
Kontrol ve denetime önem verir.	Yetki vererek, cesaretlendirir.
Mevcut durumu korur.	Gelişmeye önem verir.
Kuralcıdır.	Yenilikçidir.
Mevcut hedefe hizmet eder.	Kendi hedefini belirler.
Başkaları tarafından yönetime getirilir.	İçinde bulunduğu grup tarafından seçilir.

Formel yapılardan gücünü alır.	Gücünü etkilediği gruptan alır.
Formel davranış sergiler.	Doğal davranır.

Liderlik kavramı literatürde çeşitli yaklaşımlar altında ele alınmaktadır. Bunlar; geleneksel liderlik yaklaşımları ve çağdaş liderlik yaklaşımı çatısı altında birbirinden ayrılmaktadır. Bu iki temel yaklaşımların ele alınması liderlik kavramının gelişimini izlemek ve konunun daha iyi anlaşılması sağlamak açısından fayda sağlayacaktır (Temel, 2016: 9).

2.5.2. Liderlik Çeşitleri

21. yüzyılda insanların sürekli yeni arayışlar içinde olması liderlik konusunda da yeni gelişmelerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yaşanan gelişmeler ve çağın gerektirdiği ihtiyaçlara göre ortaya çıkan yönetim anlayışları okul yöneticisinin rolünün bir liderlik rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Okul yöneticilerinin başarılı bir okul ortamı oluşturabilmek için sadece yönetici değil, liderlik rolünü de gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Ulukaya, 2017:7). Liderlik çeşitlerini geleneksel liderlik yaklaşımları ve çağdaş liderlik yaklaşımları olarak iki ana başlık altında inceleyebiliriz.

2.5.3 Geleneksel Liderlik Yaklaşımları

Liderlik kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde ve liderlik yaklaşımlarının geleneksel ve modern liderlik yaklaşımları olarak iki ana başlık altında ele alındığı görülmektedir. Geleneksel liderlik yaklaşımları kendi içinde üçe ayrılır. Bunlar;

- Özellikler Yaklaşımı
- Davranışlar Yaklaşımı
- Durumsallık Yaklaşımı

Tüm liderlik yaklaşımları aslında bir diğerlerini tamamlayıcı niteliktedir. Bir kuramın liderliği açıklamak konusunda yetersiz olduğu durumlarda yeni liderlik kuramları oluşturulmuş, bu durum günümüze kadar birçok liderlik kuramının oluşmasını sağlamıştır (Serinkan, 2008: 25).

2.5.3.1. Özellikler Yaklaşımı

Geleneksel liderlik yaklaşımlarından ilki özellikler yaklaşımı olduğu için literatürdeki liderlik yaklaşımlarının ilk çalışmalarında özellikler yaklaşımından bahsedilmektedir. Liderlik konusunda yapılan ilk çalışmalar askeri ve bürokratik yöneticilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesiyle başlamıştır. Böylece, liderlik için gerekli olan kişisel ve sosyal özellikler, yaşadıkları dönemleri ve hatta onlardan sonraki dönemleri etkileyen liderlerin kişisel özellikleri araştırılarak belirlenmiştir.

Arkalarında unutulmaz ve büyük izler bırakan Napolyon, Gandhi, Lincoln, Martin Luther King, Atatürk gibi liderlerin ortaya çıkışı ve etkileri uzun yıllar araştırılmıştır. Kişisel özellikleri ile liderlik oluşumu arasındaki benzerlikler ve ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalarla tarihe damgasını vuran liderlerin kişisel özellikleri belirlenirse, liderde olması gereken özelliklerin ortaya çıkacağı düşünülmüştür. Bu amaçla yürütülen çalışmalar 20. yüzyılın ilk yarısında “Büyük Adam” liderlik adına liderlik teorisini ortaya çıkarmıştır. Bu teoriye göre insanın liderlik özellikleri doğuştan gelir, yani kişiler lider doğarlar, sonradan lider olmazlar, liderlik özelliklerini sonradan edinemezler. Bu nedenle, 1900’lerin başından itibaren 1950’lere kadar, liderliğin doğuştan gelen bir dizi yetenekle bağlantılı olduğu ve tamamen kişisel olduğu düşünülmüştür (Temel, 2016:14).

Özellikler yaklaşımı liderliği etkileyen ana faktörün kişilik özellikleri olduğunu savunur. İnsanı lider yapan özelliklerin neler olduğu ve liderliği etkileyen kişisel farklılıkları açıklamaya çalışır. Bu yüzden liderlerin kişisel ve fiziksel özellikleri belirlenmek için çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda liderlerin fiziksel özellikleri; cinsiyet, yaş, boy, kilo, fiziksel olgunluk, sağlık durumu ve yakışıklılık; kişisel özellikleri ise zeka, cesaret, dürüstlük, girişimcilik, ileriye görebilme, inisiyatif alma, hitabet yeteneği, başkalarına güven verme, açık sözlülük ve kendine güven olarak belirlenmiştir. Ancak bu yaklaşım iyi bir liderin nasıl yetiştirilebileceği konusunu göz ardı ettiği için yetersiz kalmıştır (Bakan ve Bulut, 2004:154).

Özellikler yaklaşımı, etkili lider davranışını açıklamada yetersiz kaldığı ve belirlenen özellikler her duruma uygun olmadığı için araştırmacılar, liderlikle ilgili başka boyutları araştırmaya yönelmiştir (Çelik, 2007, 9).

2.5.3.2. Davranışlar Yaklaşımı

Liderlik sürecinin özellikler ile değil, davranışlar ile açıklanabileceğini öne süren yaklaşım davranışlar yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda araştırmacılar özellikler yaklaşımının yetersiz olduğunu düşündükleri için liderin özellikleri göz ardı edilmiş, liderlik sürecinde liderin davranışlarının esas alınması gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Bu sebeple davranışlar yaklaşımında liderlik özellikleri olarak iletişim becerisi, sorumluluk verme, izleme, kontrol ve hedef belirleme stratejisi gibi davranışlar ele alınmıştır. Davranışsal liderlik yaklaşımında liderin davranışlarının izleyicileri üzerindeki etkisi önem kazanmıştır (Koçel, 2001: 470).

Davranışlar yaklaşımı bir taraftan liderin davranışlarını incelerken, diğer taraftan da özellikler yaklaşımında göz ardı edilen izleyici üzerindeki etkiyi de inceler. Kısacası liderin izleyicileriyle bütünlüğü kabul edilmiş, liderin tek başına bir etken olduğu düşüncesinden uzaklaşmıştır. Davranışlar yaklaşımı ile liderliğin doğuştan gelen bir özellik olduğu düşüncesi ortadan kaldırılmış, liderin eğitilerek veya kendini geliştirerek, yani öğrenerek lider olabileceği ortaya çıkmıştır. Zira yapılan araştırmalarda kişilik özellikleri değişmemesine rağmen insanların farklı durumlar karşısında farklı davranışlar sergilediğini gözlemlenmiştir. Bu gözlemler sonucu liderlik kavramını lider ile izleyicileri arasındaki etkileşimle açıklayan liderlik davranışı teorilerini ortaya çıkarmıştır. Davranışlar kuramı, etkin bir liderin davranışlarının inceleyerek etkin liderlerin hangi özelliklere sahip olması ile değil liderin sergilediği davranışlar üzerine odaklanır (Temel, 2016: 15).

Davranışlar yaklaşımı liderin kişisel özellikleri ile ilgilenmez, ne yaptığını ve çevresindekilere nasıl davrandığını inceler. Özellik kuramı liderlik özelliklerinin doğuştan geldiğini savunurken, davranışsal kuramda bireyin davranışlarının eğitimle değiştirilerek lider olunabileceği görüşünü savunur.

Davranışsal kurama göre etkili lider, kişisel veya örgütsel hedeflere ulaşmak için iki yol izler:

- 1- Görev odaklı liderlik davranışını gösterir ve çalışanları daha iyi kalitede iş yapmaya teşvik eder,
- 2- Grup üyelerini destekler ve çalışanların bireysel hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur (Çelik, 2007, 11).

Davranışsal kuram konusunda yapılan en önemli araştırmalar, “Ohio State Üniversitesi Araştırmaları”, “Michigan Üniversitesi Araştırmaları” ve “Yönetim gözeneği Kuramı (Robert Blake ve Jane Mouton)” gibi çalışmalardır (Gencay, 2018: 12).

2.5.3.3. Durumsallık Yaklaşımı

Fred Fiedler’in öne sürdüğü durumsallık yaklaşımı, her zaman geçerli olan bir liderlik yaklaşımının olmadığı, duruma, ortama, işe ve davranışa göre farklı liderlik özelliklerine ve davranışlarına ihtiyaç duyulacağını öne sürmüştür (Celep, 2014: 16). Yani durumsallık yaklaşımı değişik koşullarda değişik liderlik tarzları gerektiğini savunur (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2001: 223). Liderin etkinliğinin işin yapısı, izleyicilerin özellikleri ve çevre gibi durumsal faktörlerden etkilenebileceğini açıklar.

Aydın (1994: 252)’a göre durumsallık kuramı liderliği anlamaya ve betimlemeye çalışan çağdaş bir kuram olarak nitelendirilmiş ve şu varsayımlara dayandırılmıştır (Akt. Temel, 2016: 23):

- Liderlik, liderin grupla ilişkisinde tercih ettiği davranış şekilleri incelenerek betimlenebilir.
- Liderliğin en önemli noktası lider davranışlarının yönlendirici (otoriter) ve katılımcı (demokratik) olmasıdır.
- Her koşula uygun mükemmel bir liderlik biçimi yoktur. Lider davranış biçimini seçerken durumsal özellikleri ve koşulları mutlaka değerlendirmelidir.
- Liderlik biçiminin seçilmesinde dikkat edilecek nokta etkililiktir. Hangi davranış biçimi en iyi örgütsel etkiye sahip ise ve örgütün amacının gerçekteşmesine imkân sağlıyorsa o davranış biçimi seçilmelidir.

Durumsallık kuramı liderin başarısını liderin özelliklerine ya da davranışlarına bağlı olmadığını, liderlik başarısının birçok farklı değeriskene bağlı olduğunu savunur. Bu sebeple durumsallık kuramı lideri değil, liderin içinde bulunduğu durumu inceler. Daha önce ortaya çıkan liderlik kuramları daha çok liderin karakteri ve davranışları üzerinde çalışma yürütmüşlerdir. Durumsallık yaklaşımlarında ise, liderlerin farklı durumlar karşısında farklı davranışlar sergileyeceği ve bu davranışların önceden tahmin edilemeyeceği üzerinde durmuştur. Bu sebeple durumsallık kuramı “*her*

ortamda geçerli olan etkili bir lider davranışının olmadığı” görüşünü savunmaktadır (Çelik, 2007: 17).

2.5.4.Çağdaş Liderlik Yaklaşımları

Yeni dünya düzeni, değişen rekabet koşulları, teknolojideki hızlı değişimler, insanların istek ve beklentilerindeki değişim, sosyo-kültürel yapıdaki değişim, küreselleşme ve ekonomik belirsizlikler uluslar arası boyut kazanan örgütler için liderlik yaklaşımlarının da çağdaşlaşmasını zorunluluk haline getirmiştir. Bu noktada çağdaş liderlik yaklaşımları, geleneksel yaklaşımlardan ayrılmaktadır. Tablo 2.2’de bu ayrıma ilişkin karşılaştırma yer almaktadır (Temel,2016: 27).

Tablo 2.2: Geleneksel ve Çağdaş Lider Karşılaştırması

Geleneksel Özellikler	Çağdaş Özellikler
Koşulları kabul eden	Koşulları değiştirebilen
Yetkeci	Özümseyen/ öğrenen
Kahramanca/ ilgi merkezi	Gücü ve ilgiyi paylaşan
Personeli ile mesafeli	Açık ve yaklaşılabilir
Hiyerarşiye dayalı görevlendirme yapan	Rehberlik eden/ yol gösteren
Geleneksel sahalarda derin bilgi sahibi	Belirli konularda uzmanlık ve genel bir formasyon sahibi
Kapsamlı endüstri bilgisi olan	Farklı endüstrilerde deneyim sahibi
Sürekli denetleyen ve yönlendiren	Cesaretlendiren ve koruyan
Şirkette kıdemli	Değişik alanlarda bilgi portföyüne sahip
Ulusal yönelimli	Küresel bakış açısı sahibi
İhtiyaç halinde fikir birliği oluşturan	Her daim fikir birliğini oluşturan ve işbirliğini önemseyen
İşletmeyi bütünüyle veya derinden bilen	Müşteriyi mükemmel şekilde bilen
Rekabeti tehdit olarak gören	Rekabeti fırsat olarak gören

2.5.4.1. Kültürel Liderlik

Tüm örgütler kendine özgü bir kültüre sahiptir. Eğitim örgütlerinin temelini oluşturan okullarında kendilerine özgü kültürleri vardır. Okul yöneticilerinden beklenen okulun mevcut kültürünü çağın gereksinimlerine göre değiştirmesi ve geliştirmesidir. Erdoğan (2002)'ın çalışmasına göre kültürel liderlik yaklaşımı örgüt kültürünü güçlü ve esnek olarak düzenlemek ve geliştirmek amacı güder. Kültürel liderlik 1980'li yıllarda örgütlerin sahip oldukları kültürlerin incelenmesi konusunda yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Kültürel lider, özetle kendi örgütünü daha büyük örgütlerle etkileşim ve kaynaştırma amacı taşıyan kişidir (Ulukaya, 2018: 8).

Kültür toplumların sahip olduğu bilgi, beceri, inanç, değer, hukuk, eğitim ve günlük yaşam faaliyetlerine yansıyan, gelişmişlik düzeyini yansıtan, öğrenilmiş davranışların bütünü olarak tanımlanabilir. Bireyler kültürlerine bağlı olarak farklı kişiliklere sahip olabildikleri gibi örgütlerin kişiliği de örgütü oluşturan bireylerin sahip oldukları farklı kültürel özelliklere göre açıklanabilir. İnsanları birbirinden ayıran davranış, inanç, huy ve amaçları olduğu gibi örgütlerinde zamanla belli özelliklere sahip bir davranış geliştirmesi mümkündür. Bu durum örgüt kültürü olarak adlandırılmaktadır (Yavuz, 2015: 89).

Örgütte kültürü yaşatmak kültürel liderin rolüdür. Kültürel lider, bir örgütteki kültürel değerlerin oluşmasına hizmet eden, değerleri bilen, açıklayan, gerekli durumlarda değişmesini sağlayan ve çalışanların söz konusu değerlerle bütünleşmesini sağlayan kişidir. Bu bağlamda kültürel liderin başarısı için, örgütün felsefesini, tarihini, dilini, değerlerini, kahramanlarını, normlarını, çalışanlarını bilmesi ve içselleştirilmesi en önemli unsurdur (Maya, 2008: 110).

2.5.4.2. Vizyoner Liderlik

Vizyoner lider, yenilikleri ve değişimleri takip eden, bu sayede geleceği öngörebilen ve geniş perspektife sahip liderdir. Vizyoner lideri diğer liderlerden ayıran ve üstün kılan özelliği, gelişen ve değişen dünyanın ortaya çıkardığı gelişmeleri ve olayları okuyabilme yeteneğidir. Ayrıca sahip olduğu vizyonu örgütün bütün kademelerine başarıyla aktarabilir ve kurumsallaştırabilir. Vizyoner lider gücünü düşünceleriyle takipçilerini etkileyebilme yeteneğinden alır (Ulukaya, 2018: 8).

2.5.4.3. Öğretimsel Liderlik

Okul yöneticisine farklı bir açıdan bakan bu yaklaşıma göre yöneticisinin yeri sadece makam odası değildir. Sınıfların ve koridorlarında okul yöneticisinin her an gözetiminde ve takibinde olmasını ifade eden ve okul liderliği alanında öne çıkan bir liderlik türüdür. Bu liderlikle beraber yeni bir anlayışta ortaya çıkmıştır. Bu anlayışa göre okul yöneticisinin görevi sadece yönetimsel faaliyetleri yürütmek değil, öğretim sürecine de liderlik etmektir. Zamanını sınıflarda ve koridorlarda geçirerek, öğretmen ve öğrencilere eğitimin asıl amacı ve hedefleri hakkında mesajlar verebilmelidir. Bu sebeple öğretimsel lider, önceliğini ve ilgisini, öğrenci, öğretmen, öğretim programı ve öğretme-öğrenme sürecine ayırır. Diğer liderlik yaklaşımlarından farkı daha çok öğretimsel faaliyetlerle ilgilenmeyi gerektiren bir liderlik türü olmasıdır (Ulukaya, 2018: 8).

2.5.4.4. Etik Liderlik

Etik, davranışları ve düşünceleri ahlaki açıdan değerlendiren bir felsefe alanıdır. Ancak etik ve ahlak farklı kavramlardır. Ahlak bir toplumda kültürel değerler, normlar ve idealler ışığında gösterilecek davranışları iyi-kötü, doğru-yanlış olarak değerlendiren yazılı olmayan kurallar bütünüdür. Ahlak davranışları bireysel inanç, düşünce ve ideallere göre değişkenlik gösterebilir, bu nedenle daha yerel ve bölgesel bir kavramdır. Diğer taraftan etik değerler ideal ve en iyi davranış ilkeleri ortaya koyarlar. Bu nedenle evrensel olarak benimsenir ve geçerliliği daha yüksektir. Liderlik açısından ise etik daha çok meslek etiği ile ilgilidir ve evrenseldir. Etik liderlik kişisel eylemler ve bireyler arası ilişkilerde normlara uygun davranış sergilemek, karar alma ve özendirme yoluyla bu davranışları izleyenlere aktarmak olarak da tanımlanabilir. Etik liderlik temelde takipçilerin haklarına ve onuruna saygı duyan bir liderlik davranışı sergilemektir (Celeb, 2014: 31).

Örgüt içindeki ve dışındaki formal informal ilişkileri düzenlemek adına birtakım etik kuralların oluşması gereklidir. Zira bu etik ilkelerin davranış biçimi haline gelmesi, iş yaşamı ve örgütün amaçlarına ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır (Yavuz, 2015: 94).

Evrensel olarak nitelendirilen etik ilkeler olarak kabul edilen adalet, eşitlik, tarafsızlık, insan hakları, demokrasi vb. davranışlara saygı duyarken, yine evrensel olarak etik dışı

kabul edilmiş davranışlar olan ayrımcılık, psikolojik yıldırma, kayırma, rüşvet, bencillik vb. davranışlara izin vermez. Okul yöneticisi karar verme sürecinde yasaları ve kamu yararını temel ölçüt olarak almalıdır. Ancak okul yöneticisi karar alırken birtakım etik ölçütleri de göz ardı etmemelidir. Okul yöneticisinin etkili bir etik liderlik davranışı göstermesi, örgütsel etiğin kurumsallaşmasını ve okulun geneline hâkim olması açısından önemli bir faktördür. Okullarda etik ilkelerin hiçe sayılması yada tam benimsenmemesi örgüt ikliminin bozulmasına sebep olabilir. Okul yöneticisi dürüst, adil ve ahlaklı bir tutum sergileyerek bütün öğrencilerin başarı düzeylerini artırmaya gayret eden kişi olmalıdır (Ulukaya, 2018: 9).

Yeni liderlik kuramlarından olan etik liderlik kuramı, özellik ve durumsallık kuramlarıyla benzerlik gösterirken, liderin bazı etik değer ve ilkeleri taşıması gerektiğini savunur. Bu yönü onu özellik kuramıyla örtüşen bir tanımlama olarak ortaya koymaktadır. Durumsallık kuramıyla örtüşen tarafı ise uygun bir örgüt ortamında oluşması ve etik davranışların fark edilebilecek şekilde sergilenmesi olarak düşünülebilir (Gürkan,2017: 12).

2.5.4.5. Değişim/Dönüşüm Liderliği

Değişim kültürünün önemini ortaya çıkaran dönüşümcü liderlik kuramına göre değişimin olabilmesi için örgüt kültürünün buna uygun bir olması gerekir. Değişim kültürünü harekete geçiren ve yöneten kişi, dönüşümcü liderdir. Eğitimde dönüşümcü lider, öncelikle değişime uygun bir okul kültürü oluşturur. Okul kültürünü yenilik ve değişim doğrultusunda hazırlamak için model olma, destekleme, özendirme ve beraber çalışma gibi dönüşümcü liderliğin uygulamalarını kullanmak etkili olacaktır. Yapılan araştırmalar dönüşümcü liderliğin eğitimsel değişikliklerin gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Eğitimde dönüşümcü liderlik, eğitim sisteminde, okulda, süreçte ve yapıda radikal bir değişiklik yapmaya imkân sunabilir. Dönüşümcü liderlik eğitim örgütlerine ihtiyaç duyduğu araştırma yapan, yaratıcı ve bilimsel düşünen, sürekli olarak üst düzey idealleri olan ve bunu başarmak için çabalayan bireyler yetiştirme imkânı sağlayabilir (Celeb, 2014: 21).

Toplumsal değişimler için okul değişiminin merkezi olarak görülmektedir. Öğrenen bir örgüt olarak okul örgütlerinde okul yöneticisinin konumu öğretim ve değişim lideri olarak çok önemlidir. Özetle okulda dönüşümsel liderin; vizyon sahibi, cesaret verici,

hedeflere ulaşmayı teşvik edici ve bireysel gelişimi destekleyen kişi olması gerekir (Ulukaya, 2018: 9).

Dönüşümsel liderlik, örgütte ani ve etkili değişimi gerçekleştirmeye imkân sunan liderlik yaklaşımıdır. Dönüşümsel liderlik vizyon, politik uzamanlık ve bir çevre gerektirir. Söz konusu çevre içinde, lider ve izleyicileri ödül için performans göstermek yerine, bütünün iyiliği için çalışırlar. Bireysel enerjinin etkin kullanımı yerine sinerji (ekip enerjisi) hedeftir. Bu yaklaşımda öğrenmeyi kolaylaştıran, gelişmeye odaklanan, farklılıkları kabul eden ve yenilikçi bir liderliğe ihtiyaç duyulur (Yavuz, 2015: 85).

2.6. Teknoloji Liderliği

Teknoloji alanındaki hızlı değişimler, küresel eğitim görüşü ve eğitim politikalarındaki değişiklikler gibi çeşitli faktörler, eğitim yaptırımlarında ve okuldan beklentilerde artışa neden olmuştur. Bu durum okullar arası rekabetin ve yeni eğitim yaklaşımlarının doğması ile birlikte okul yöneticilerinden beklenen rollerin gittikçe karmaşıklaşmasına ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Okulların eğitimde etkinliğini ve verimliliğini artırmak için teknolojiyi eğitime entegre edebilme becerilerini geliştirmeleri gerekir. Bu sebeple okul yöneticilerinin teknolojiyi kullanma ve uygulama konularında liderlik rollerinin farkına varmaları ve gerekli hamleleri yapmaları gerekmektedir (Görgülü, 2013: 23).

Her alanda etkisini gösteren teknoloji karşısında okul yöneticilerinin de teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve bu konuda kendilerini geliştirmeleri gerekir (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011: 148). Çağın getirdiği yenilikleri ve gelişmeleri takip ederek ihtiyaç duyulan eğitim altyapısını kuran, yöneten, gerekli öğrenme ortamlarını hazırlayan ve yararlanacak kimseleri eğiterek, motive ederek, hazır hale getiren kişi teknoloji lideri olarak tanımlanır. Teknoloji liderinin farklı şekillerde tanımlanması, teknoloji liderinin rollerini ve sorumluluklarını belirleme, bunların standartlaştırılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla yapılan en fazla ön plana çıkan ve en kapsamlı çalışma “Eğitimde Uluslararası Teknoloji Topluluğu” yani yaygın olarak bilinen ismi ile “ISTE” (International Society for Technology in Education)’dir (Ulukaya, 2018: 10).

ISTE'nin merkezi ABD'de bulunmaktadır. Ulusal teknoloji liderliği standartlarını "Yöneticilere Yönelik Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları" olarak belirlemiştir. Bu standartlar literatürde NETS-A (National Educational Technology Standards for Administrators-) olarak bilinmektedir. İlk olarak Kasım 2001 yılında açıklanan NETS-A, 2009 yılında gözden geçirilerek NETS-A 2009 standartları olarak sunulmuştur.

NETS-A standartlarının en dikkat çekici ve önemli özelliği, geniş kapsamlı bir projenin sonucu olmasıdır. Bu çerçevede öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler için hazırlanan standartlar birbiriyle uyumludur (Banoğlu, 2012: 49).

NETS-A 2002 ile altı boyutta ele alınan standartlar, NETS-A 2009 ile birlikte beş boyut şeklinde gruplanmıştır. 2009 yılında ISTE tarafından yeniden değerlendirilerek güncellenen yeni standartlara göre teknoloji liderinde aranan özellikler şöyle sıralanmıştır. Bunlar:

- **Vizyoner Liderlik:** Yöneticiler kurumlarında sorunsuz bir dönüşüm gerçekleştirebilmek ve teknoloji adaptasyonunu sağlayabilmek için ortak bir vizyon oluşturur ve uygulamak için çaba harcar.
- **Dijital Çağ Öğrenme Kültürü:** Yöneticiler bütün öğrencisini ilgisini çekecek, teknolojik öğrenme ortamlarını oluşturur. Öğrencileri dijital çağ öğrenme kültürü ile buluşturarak, onları teşvik eder.
- **Profesyonel Uygulamada Mükemmellik:** Yöneticiler çağdaş ve yenilikçi öğrenme ortamlarını destekleyerek, öğretmenleri yeni teknolojiyi kullanma konusunda cesaretlendirir ve öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırır.
- **Sistemik Gelişim:** Yöneticiler bilgi ve teknoloji kaynaklarının etkin kullanımını yoluyla kurumu sürekli iyileştirmek için dijital çağ liderliği ve yönetimi sağlar.
- **Dijital Vatandaşlık:** Yöneticiler gelişmekte olan bir dijital kültürle ilgili sosyal, etik ve yasal konuların ve sorumlulukların anlaşılması için tüm tedbirleri uygular (ISTE, 2009; Ulukaya, 2018: 11).

Parker ve Axtell (2001) teknolojik lider olarak okul yöneticilerinin, öğretmenleri teknoloji kullanımı konusunda motive etme, destekleme ve diğer paydaşları ile işbirliği yapmalarını sağlama görevlerinin bulunduğunu belirtmektedirler. Bailey ve Lumley (1997) ise teknolojik liderin birçok beceriye sahip olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bunlar:

- Teknoloji becerileri: Teknolojiyi etkin kullanarak, model olabilmelidir.
- İnsanlarla iletişim becerisi: İnsanları yeni teknoloji kullanımı ve uygulama konusunda etkileyebilmelidir.
- Program becerisi: Teknolojiyi farklı disiplinlere nasıl adapte edeceğini bilmelidirler.
- Personel geliştirme becerileri: Personelin teknoloji kullanımı konusundaki yeterliliklerini artırabilmelidir.
- Liderliği öğrenmek: Öngörü sahibi olmalı ve süreci doğru yönetebilmelidir (Akt. Görgülü, 2013: 25).

Flanagan ve Jacobson (2003) “21. Yüzyıl Müdürleri için Teknoloji Liderliği” konulu araştırmalarında eğitim teknolojilerinin etkin kullanımı konusunda beş ortak nokta belirlemişlerdir:

- 1- Öğrenciyle ilişkilendirme: Öğrencilere ihtiyaç duyduğu konulara uygun, etkili öğrenme ortamı sunan teknolojiyi sağlamak,
- 2- Ortak vizyon: Teknolojinin eğitimde kullanımı konusunda paydaş görüşleri doğrultusunda ortak bir vizyon oluşturmak,
- 3- Etkili mesleki gelişim: Öğretmenlerin eğitim teknolojileri alanındaki gelişmeleri takip edebileceği eğitimleri teşvik etmek,
- 4- Eşit erişim: Kurumdaki bütün öğrencilere, eğitim teknolojileri kullanımı konusunda fırsat eşitliği sunmak,
- 5- Her yerden ulaşım: İnternet erişiminin sürekliliğini sağlamak (Akt. Görgülü, 2013: 28).

2.6.1. Teknolojik Liderlik Standartları

Son zamanlarda, özellikle gelişmiş ülkelerde, teknolojinin etkin kullanımı ve eğitim programlarıyla entegrasyonu için okullarda önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda dikkat çeken şey, eğitim yöneticilerine okulda teknolojinin etkin kullanımı için rehberlik etmeyi amaçlayan bazı standart ilkeler geliştirme çabalarıdır (Görgülü, 2013: 26).

Okul yöneticilerinin eğitimde teknoloji uygulamasında en önemli aktör olmalarından dolayı merkezi ABD’de bulunan Eğitimde Uluslararası Teknoloji Topluluğu

(International Society for Technology in Education) “ISTE” tarafından okul yöneticilerinin rollerini tanımlayan standartlar yayımlanmıştır (Banoğlu, 2012: 49). Bu standartlar, okul yöneticileri için eğitim teknolojilerinin okula entegrasyonunu kolaylaştırmayı ve daha etkili teknoloji liderleri olmalarını sağlamayı amaçlar (Görgülü, 2013: 29).

2.6.1.1. ISTE Standartları

Merkezi ABD’de bulunan ISTE, yoğun araştırma ve çalışmalar sonucunda ‘Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları’nı (NETS) belirlemiştir. Bu standartların üç önemli özelliği bulunmaktadır (Baybara, 2018: 52):

- 1- ABD’nin eyalet sistemine sahip olması nedeniyle, ortaya konan standartlar, farklı eğitim sistemleri ve geniş kitlelere hitap edecek şekilde düzenlenmiştir.
- 2- ISTE standartları, diğer standartlara göre farklıdır. Çünkü öğretmen, öğrenci ve yönetici standartları olmak üzere farklı kategorilerde oluşturulmuştur.
- 3- ABD’nin tamamını kapsayan bir proje sonucu geliştirilmiş, eğitim programlarına dâhil edilmiş, uygulamaya konulmuş ve başarısı görülen standartlardır.

Okul yöneticileriyle ilgili standartları ortaya koyan NETS-A ile bilgi toplumunda okul modelini anlayan okul yöneticileri değişimi başlatmak, gerçekleştirmek ve yönetmek, okulların karmaşık ihtiyaçlarını teknolojik kaynaklarla karşılayabilir, yeni okul yapısında verimliliği artırmak için çözümler üretebilir ve kurumun geleceği için kararlar alabilir.

(ISTE, 2002). Okul yöneticilerinin eğitim teknolojisi alanında bilmesi gerekenler ve rollerine ilişkin öneriler sunan NETS-A (ISTE, 2002) teknolojik liderlik standartları 6 boyutta ele alınmıştır:

- 1- Liderlik ve Vizyon
- 2- Öğrenme ve Öğretme
- 3- Üretkenlik ve Profesyonel Uygulama
- 4- Destek, Yönetim ve Operasyonlar
- 5- Değerlendirme
- 6- Sosyal, Hukuki ve Etik Konular

NETS-A standartları, ISTE tarafından 2009 yılında yeniden değerlendirilmiş ve bazı değişiklikler yapılarak, güncellenmiştir. Güncellenmenin ardından teknoloji liderinde aranan özellikler şöyle sıralanmıştır (ISTE, 2009; Görgülü, 2013: 33);

- 1- Vizyoner Liderlik
- 2- Dijital Çağ Öğrenme Kültürü
- 3- Profesyonel Uygulamada Mükemmellik
- 4- Sistemik Gelişim
- 5- Dijital Vatandaşlık

Yöneticiler, gelişen teknoloji kültürüne ilişkin, sosyal, etik ve yasal mesele ve sorumluluklara model olur ve olanak sağlar. Buna göre teknoloji lideri olan okul yöneticilerinin sorumlulukları:

- Öğrencilerin dijital araçlara ve kaynaklara erişim konusunda eşit imkânlar sunulması,
- Teknoloji ve dijital verilerin güvenli, yasal ve etik kullanımı için politikaların geliştirilmesi, modellenmesi ve oluşturulması,
- Teknoloji ve bilgi kullanımı ile ilgili sorumlu sosyal etkileşimleri teşvik edilmesi ve modellemesi,
- Modern iletişim ve sosyal medya araçlarını kullanarak ortak bir kültürel anlayış ve küresel konulara katılımın modellenmesi ve kolaylaştırılmasını sağlamak olarak belirlemiştir (ISTE, 2009).

2.7. Teknoloji Liderliği ve Okul Yöneticileri

Yaşadığımız teknoloji çağında teknolojiyi, eğitim kurumlarından soyutlamak ne kadar mümkün görünmüyorsa, okul yöneticilerinin sahip olmaları gereken roller arasında teknoloji liderliğini çıkarmakta o kadar mümkün görünmemektedir. Bu sebeple okul müdürlerinin, teknoloji liderliği rolünün gerekliliklerini ve sorumluluklarını bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Okul yöneticilerinin yönetim, çalışanları motive etme ve bağış toplama görevleri, teknolojinin eğitimdeki öneminin artması ile birlikte değişime uğramıştır. Okul yöneticilerinden beklenen okulda teknoloji entegrasyonunun başarıyla gerçekleşebilmesi için aktif rol oynayan kişiler olmalarıdır. Etkili teknoloji kullanımının sadece yazılım ve donanım alanında finansal yatırımlar

yapmak değil, aktif teknoloji liderliği rolünü yerine getirmek ve teknoloji kullanımına öncülük etmenin yönetici açısından önemini vurgulamıştır. Aksi takdirde, teknoloji liderliği rollerini yerine getiremeyen okul yöneticilerinin çalıştıkları okulda reform ve gelişim çalışmalarında tam anlamıyla başarılı olmaları mümkün değildir (Baybara, 2018: 58).

Kearsley (1995)'e göre ise okul yöneticisinin teknolojik liderlik konusunda sahip olması gereken bazı yeterlikler şunlardır:

- Bilgisayar ve teknoloji ile ilgili temel kavramları anlama,
- Belli başlı donanım ve yazılımları tanıyabilme ve kullanabilme,
- Donanım ve yazılım seçiminde ve değerlendirmesinde göz önünde bulundurulması gereken özellikleri bilme,
- Okul ve eğitim sisteminde teknolojiyi kullanma vizyonu geliştirebilme,
- İhtiyaç duyulan teknolojiyi alabilmek için maddi destek bulma,
- Teknolojinin kullanımını konusunda öncelikleri ve alanları belirleme (Akt. Görgülü, 2013: 25).

2.7.1. Okul Yöneticilerinin Okulda Teknoloji Kullanımına Yönelik Sorumlulukları

Bilgi teknolojileri alanında Türkiye'nin belirlediği ulusal hedef ve politika, Milli Eğitim Bakanlığı 2008 yılı bütçesine ilişkin raporda yer almaktadır. Buna göre, "Bilgi çağını yakalamak, bilgi ve teknoloji toplumu olmak için evrensel düşünen ve ulusal davranan insanı yetiştirmek, insanımızın ve toplumumuzun rekabet gücünü sürekli artırmak için eğitim sisteminin her kademesini teknoloji ile desteklemek" hedeflenmektedir (MEB, 2007.b :11).

Gelişmiş ülkelerle rekabet edebilmek ve dünyada söz sahibi olabilmek adına ülkemizde eğitime yapılan yüksek bütçeli teknolojik yatırımların etkinliğini artırmak için başta okul yöneticileri olmak üzere eğitimin tüm paydaşlarına düşen görev ve sorumluluklar vardır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2001), eğitimde etkili teknoloji kullanımı ile ilgili okul yöneticilerine yüklediği görev ve sorumluluklar:

- Teknoloji ile ilgili gerek duyulan kaynaklar, mesleki gelişim fırsatları, teknik destek hizmeti ve yazılım güncellemeleri konuları için bütçe oluşturma,
- Teknoloji kullanımında karşılaşılan sorunları çözebilme,
- Öğretmenlerin, ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim planlarının hazırlanması sürecine etkin katılımlarını sağlama,
- Teknolojinin okul ortamında etkin kullanılma durumunu değerlendirme ve eğitimde etkili teknoloji kullanımı ile ilgili unsurları belirleme,
- Öğretmen ve öğrencilerin teknoloji ile ilgili kaynaklara eşit erişimini sağlayan yöntemler geliştirme,
- Teknoloji kullanımı ile ilgili, öğretmenlerin beklentilerini dinleme ve değerlendirme,
- Tüm personele e-posta adresi sağlama ve bilgi paylaşımlarını bu yolla gerçekleştirme,
- Diğer okulların başarılı teknoloji uygulamalarını takip ederek, okul personelinin, bu uygulamalar hakkında bilgilendirme,
- Örnek etkinlik geliştiren öğretmenleri tespit etme ve bu uygulamaları diğer öğretmenlerle paylaşma şeklinde sıralanabilir (Akt. Öztaş, 2013: 27).

Söz konusu görev ve sorumluluklar, MEB tarafından duyurulmadan bir yıl önce Turan ve Şişman (2000: 69), ülkemizde, teknoloji liderliği yeterlilikleri ile ilgili eğitim yönetimi alanında ciddi çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu araştırmalarında belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak da mevcut yasa ve yönetmeliklerle, okul yöneticilerinin yönetim alandaki sorumlulukları üzerinde durulurken, okul gelişimi ve teknoloji entegrasyonu konusundaki görev ve sorumlulukların açıkça ifade edilmemesi gösterilmiştir. Bu nedenle okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri, merkezi yönetim tarafından değerlendirilmeli ve takip edilmelidir. Ancak bu şekilde okullarda etkili ve verimli teknoloji entegrasyonunun gerçekleşmesi sağlanabilir (Baybara,2018: 64).

Okullarda etkili ve verimli teknoloji kullanımı konusunda en önemli aktör olan okul yöneticilerinin görevlerini ;

- Bilişim teknolojilerinin kullanımı ve bilgisayar destekli eğitim konularında bilgi sahibi olması,
- Kurumlarında bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı için gerekli olan malzeme ve kaynak ihtiyacını tespit etmesi,
- Mevcut materyal ve kaynakların etkili kullanımı konusunda başta kendilerini, sonra bu kaynakları kullanacak personelin bilgilendirilmesini sağlayacak eğitimler düzenlemesi,
- Gerçekleştirdiği bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan uygulamaların analiz ve değerlendirmesini yapması; yapılan çalışmaların tüm yönlerinin ortaya koyması,
- Gerçekleştirilen analiz, değerlendirme ve sonuçlar doğrultusunda mevcut çalışmayı iyileştirme faaliyetlerinde bulunması şeklinde sıralamıştır (Aşığılü, 2017: 20).

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2001 yılında yayınladığı 53 sayılı genelgede, okullarda bilişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili okul yöneticilerinin görevleri belirtilmiştir. Bu görevler;

- Bilişim teknolojisi sınıflarının etkili bir biçimde ve amacına uygun olarak kullanımını sağlamak,
- Bilgisayarların amaç dışı kullanımını önlemek,
- Bilgisayarlarda meydana gelen arıza durumlarında sadece yetkili personelin müdahalesine izin vermek,
- Okulun teknolojik imkânlarından, konum olarak yakın çevrede bulunan okulların faydalanabilmesini sağlamak,
- Okuldaki internet bağlantısının sürekliliğini sağlamak,
- Okullarda orijinal yazılım CD ve kitap kullanımını sağlamaktır (Akt. Öztaş, 2013: 28).

Ülkemizde teknolojinin eğitime entegrasyonunun başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi yukarıda da belirtilen görev ve sorumlulukların bilincinde olan ve kendisini çağın gerektirdiği doğrultuda geliştirmiş okul yöneticileri ile mümkün olabilir (Baybara, 2018: 65).

2.8. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri ile Teknoloji Liderliği Arasındaki İlişki

Okul yöneticisinin iletişim kurma, problem çözme, karar verme ve yönetim süreci konularında bilgili ve deneyimli olmalı gerekir. Okul yöneticileri görev ve sorumluluklarını yerine getirirken okulun rutin işleyişini de mükemmel şekilde sürdürebilmelidir. Okulda farklı sorun ve durumlarla karşı karşıya kalan yönetici kendisini sürekli geliştirmelidir. Ancak bu sayede okulda yeni bilgi ve becerilerin edinilmesini sağlayacak uygun ortam oluşturulabilir. Okul yöneticisinin başarılı olabilmesi için sahip olması gereken en önemli özelliği yaratıcı olmasıdır. Yaratıcılık özelliğine sahip yönetici risk almayı sever, işine bağlıdır, yüksek enerji ve üretkenliğe sahiptir (Erdoğan, 2003: 90).

Kurumun lideri olan eğitim yöneticisi kurumda yapılacak değişiklikler için gerekli ortamı sağlamakla sorumludur. MEB tarafından gerçekleştirilen FATİH Projesi kapsamında, okullarda kurulmakta olan etkileşimli tahtalar için ihtiyaç duyulan fiziksel şartların, eğitim yöneticileri tarafından önceden uygun hale getirilmesi gerekir. Örneğin okul yöneticisinin etkileşimli tahta için gerek duyulan gerekli tesisat altyapısını ve kurulum yapılacak duvarın uygun hale gelmesini sağlamak vb. Kurumda herhangi bir değişimi gerçekleştirmek için dönüştürücü bir lider olarak okul müdürü etkisini kullanarak öğretmenleri daha üst bir adanmışlık seviyesine taşıyabilir (Ayhan, 2017: 21).

2.9. İlgili Araştırmalar

Konu ile ilgili alan taramasında ulaşılabilen çalışmalar yurtiçi ve yurt dışı olmak üzere iki kategoride sıralanmıştır.

2.9.1. Teknoloji Liderliği Konusunda Yurtiçinde Gerçekleştirilen Çalışmalar

Sincar (2009) “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Bir İnceleme (Gaziantep İli Örneği)” adlı çalışmasında sınıf ve branş öğretmenlerinin algılarına göre ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini belirlemek ve bu rollere ilişkin bir inceleme yapmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim yöneticileri ile ilgili olarak aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşmıştır:

- 1- Teknoloji liderliği rolleri kabul edilen insan merkezlik, vizyon, iletişim ve işbirliği rollerini kısmen, destek rolünü ise yeterince sergiledikleri belirlenmiştir.
- 2- Öğrenci sayısı arttıkça, teknoloji liderliği rollerini daha az sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Şişman-Eren (2010) “İlköğretim Okul Müdürlerinin Eğitim Teknolojilerini Sağlama ve Kullanmada Gösterdikleri Liderlik Davranışları” adlı çalışmasında, ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin okullarında eğitim teknolojilerini sağlama ve kullanma sürecinde göstermiş oldukları teknoloji liderliğine ilişkin davranışlarını ve bu konuda karşılaştıkları sorunları kendi algılarına dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya, Türkiye’de 16 il merkezinde resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan 870 okul müdürü katılmıştır. Araştırma sonucunda aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşmıştır:

- 1- Okul yöneticilerinin büyük bir kısmının belirledikleri stratejik hedefler olmasına rağmen, bu hedefler yazılı olarak belirtilmemiştir.
- 2- Okulda eğitim teknolojilerinin etkin kullanımıyla ilgili stratejik hedeflerin belirlenmesinde çoğunlukla öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılmaktadır.
- 3- Okul yöneticilerinin, eğitim teknolojilerinin kullanımı için gerekli olan teknolojik alt yapı çalışmalarını yapabilmelerinin önündeki en büyük engel, maddi olanaksızlıklardır.
- 4- Okul yöneticileri eğitim teknolojilerinin alımı konusunda en çok öğretmen görüşlerine başvurmaktadır.
- 5- Okul yöneticileri eğitim teknolojilerinin amacına uygun kullanılmasını sağlamak için genellikle öğretmenlerin bu araçların kullanımına yönelik eğitimleri almalarını sağlamaktadırlar.
- 6- Okul yöneticileri çoğunlukla eğitim teknolojilerini satın almak ve yenilemek için ihtiyaç duyulan maddi desteği okul aile birliği aracılığı ile temin eder.
- 7- Okul yöneticileri öğretmenleri eğitim teknolojileri aracılığıyla öğretim materyali hazırlama ve kullanmalarını teşvik etmek için onları genellikle hizmet içi eğitimlere yönlendirmektedir.
- 8- Okul yöneticileri yeni teknolojileri izlemede en çok internetten yararlanmaktadır.

- 9- Okul yöneticileri eğitim teknolojileriyle ilgili öğretmenlerin ihtiyaçlarını belirlemede en çok öğretmenlerin görüşlerini almaktadır.
- 10- Okul yöneticileri eğitim teknolojileriyle ilgili öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemede genellikle BT formatörü/öğretmeninin görüşünü almaktadır.
- 11- Okul yöneticilerinin çoğu öğretmenlerin yazılım ve donanım konusunda karşılaştıkları sorunların çözümünde BT formatörü/öğretmeninden yararlanmaktadır.
- 12- Okul yöneticilerinin çoğu öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde eğitim teknolojileri kullanımını en çok gözlemleyerek değerlendirmektedir.
- 13- Okul yöneticileri okul personelinin eğitim teknolojilerini kullanırken karşılaştıkları zorlukları belirlemede genellikle bireysel görüşmelerden yararlanmaktadırlar.
- 14- Okul yöneticileri okul personelinin eğitim teknolojileriyle ilgili eğitim gereksinimlerini daha çok birebir görüşmeler sonucunda belirlemektedir.
- 15- Okul yöneticileri eğitim teknolojilerini etkin kullanan personeli çoğunlukla sözlü olarak güdülemektedir.
- 16- Okul yöneticileri öğretmen, öğrenci ve diğer çalışanların internet erişiminde uymaları gereken kuralları genellikle MEB tarafından gönderilen internet kullanım yönergesiyle duyurmaktadır.
- 17- Okul yöneticileri okul personelini eğitim teknolojileriyle ilgili etik ilkeler (telif hakkı ve kaynak gösterme) konusunda en çok sözlü olarak bilgilendirmektedir.

Banoğlu (2011), “Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ve Teknoloji Koordinatörlüğü” adlı araştırmasında, ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterliklerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda okul müdürlerinin “önemli oranda” teknoloji liderliği yeterliğine sahip olduğu ancak “liderlik ve vizyon” boyutunda en düşük yeterliğe sahip olduğunu belirtmiştir. Kadın okul yöneticileri “liderlik ve vizyon” boyutunda erkek okul yöneticilerinden daha yüksek ($p < .05$) teknolojik liderlik yeterliğine sahiptir. Okulunda BT formatörü olan okul müdürlerinin, “öğrenme ve öğretim” boyutunda teknoloji liderliği yeterliliklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Balaban (2012) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerini İle Bilgisayar Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi” adlı çalışması sonucunda okul yöneticilerinin genel teknoloji liderliği ve kaygı arasında anlamlı bir ilişki

bulunamamıştır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleri olan insan merkezlilik, vizyon, iletişim ve işbirliği ile kaygı arasında ilişki bulunamazken, destek ile kaygı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonucuna göre okul yöneticilerinin teknoloji liderliğine yönelik destek rolleri arttıkça bilgisayar kaygıları azalmaktadır.

Baş (2012) “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine Okul İklimi Arasındaki İlişki” adlı çalışmada ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleri ile okul iklimi arasındaki ilişkiyi, öğretmen görüşlerine göre belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma İstanbul ili Ataşehir, Kartal, Maltepe ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 545 öğretmenin görüşleri esas alınarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ilköğretim okulu yöneticileri teknoloji liderliği rollerini büyük oranda göstermektedirler. Öğretmenler, ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleri arasında en fazla destek boyutunu, en az da iletişim-işbirliği boyutunu algılamaktadırlar. Teknoloji liderliği ve alt boyutlarına ilişkin öğretmen görüşleri görev, eğitim durumu, meslekteki ve okuldaki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermiştir. Öğretmenler okul ikliminin öğretmen davranışlarına ilişkin alt boyutlarından en fazla mesleki dayanışma boyutunu, en az da ilgisiz boyutunu algılamaktadırlar. İlköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleriyle ilgili alt boyutlardan iletişim işbirliği ile okul iklimi alt boyutlarından mesleki dayanışma ve samimi arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu ilişki çok zayıf düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkidir. İlköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleriyle ilgili insan merkezlilik, vizyon ve destek alt boyutları ile okul iklimi alt boyutları arasındaki ilişkiye istatistiksel olarak anlamsızdır.

Görgülü (2013) “Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi (Konya İli Örneği)” adlı çalışmada bilgi toplumuna geçiş sürecinde okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Konya’da görev yapan 282 okul yöneticisi ve 377 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda:

- 1- Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışlarını çoğu zaman gösterdikleri belirtilmiştir.

- 2- Okul yöneticilerinin bilgi teknolojileri ile ilgili eğitimleri alma ve kullanma durumları incelenmiştir. Okul yöneticilerinin çoğunluğunun, kelime işlemci, elektronik tablola, sunum, internet, e-posta ve okul yönetiminde eğitim teknolojisi uygulamaları ile ilgili eğitim aldıkları ve kullandıkları; veri tabanı, web sayfası hazırlama programları, animasyon programları, grafik programları ve elektronik tahta ile ilgili eğitim almayıp kullanmadıkları tespit edilmiştir.
- 3- Görev yapılan okul türü, mesleki kıdem ve cinsiyet durumlarına göre okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin değişmediği, okul müdürlerinin, müdür yardımcılarında göre teknolojik liderlik yeterlilikleri açısından kendilerini daha yeterli gördükleri tespit edilmiştir.
- 4- Öğretmenler okul türlerine göre gruplandırıldıklarında, ortaokul öğretmenlerinin okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine ilişkin algılarının, ilkök ve genel liselerde görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- 5- Öğretmenler mesleki kıdem ve cinsiyet durumlarına göre gruplandırıldıklarında ise, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine ilişkin algılarında anlamlı bir değişikliğin olmadığı tespit edilmiştir.

Öztaş (2013); “Resmi Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında resmi ortaöğretim kurumları öğretmenlerinin, okul yöneticilerinin teknoloji liderliği düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerine göre, resmi ortaöğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine “Kısmen” sahip olduğunu göstermiştir. Teknolojinin yararlı bir şekilde kullanılabilmesi, öğretmenlere gerekli bilgi ve deneyimlerin verilebilmesi, okulda teknolojinin yerleşebilmesi için okul yöneticilerinin azami düzeyde teknoloji liderliği rollerine sahip olması gerektiği ortaya konulmuştur.

Beyaz (2014) “ Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Davranışları (Diyarbakır İli Örneği)” adlı çalışmasında Teknik ve Endüstri Meslek Liselerinde görevli öğretmenlerin görüşlerine göre, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi yöneticilerinin (müdür, müdür yrd.) teknoloji liderliği davranışlarının nasıl olduğunu saptamayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda yöneticilerin teknoloji liderlik davranışlarına ilişkin en düşük düzeyde gösterdikleri davranışlar sırasıyla; Okuldaki

teknolojinin kullanımına ilişkin etik durumları okulun tüm üyeleriyle birlikte belirlerler, eğitim teknolojilerinin okulda etkili kullanımı için, öğretmenlerin görüşlerine başvururlar, velilerle iletişim ve işbirliğinde internet teknolojilerinden faydalanırlar şeklinde ifade edilmiştir. Yöneticilerin teknoloji liderlik davranışlarına ilişkin en yüksek düzeyde gösterdikleri davranışlar sırasıyla; Eğitim teknolojilerini okula kazandırırken öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını belirler , öğrencilerin gelişimleriyle ilgili veri toplamak için eğitim teknolojilerinden yararlanırlar, öğretmenlerin eğitim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili eğitim almalarını özendirir şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, kültür ve meslek öğretmeni değişkenleri öğretmen görüşleri arasında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışı ile ilgili olan “insan merkezlilik”, “vizyon”, “iletişim ve işbirliği” ve “destek” alt boyutlarında anlamlı fark saptanmamıştır. Kıdem değişkenine göre, öğretmenlerin görüşleri arasında yalnızca “vizyon” ve “destek” alt boyutlarında anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Vizyon boyutunda anlamlı farklılık 1-5 (x=3,13) yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 21 (x=2,24) yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olmuştur. Destek boyutunda ise, yine anlamlı farklılık oluşturan grup 1-5 (x=3,14) yıl kıdem süresine sahip öğretmenler ile 21 (x=2,25) yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu saptanmıştır.

Samancıoğlu, vd., (2015) “İlköğretim Sınıflarında Teknoloji Liderliği Roller ve Okul Müdürlerinin Profilleri ile Teknoloji Entegrasyonu Arasındaki İlişki” adlı çalışmalarında okul müdürlerinin teknoloji liderliği davranışları ile öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu düzeyi arasındaki ilişkiyi araştırmak ve öğretmen görüşlerine dayalı teknoloji liderliği profillerini belirlemek ve bunların teknoloji entegrasyonu ile ilişkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda teknoloji liderliği ile teknoloji entegrasyonu arasında pozitif fakat zayıf bir ilişki olduğunu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, teknoloji entegrasyonu ile insan merkezli olma, iletişim ve işbirliği, teknoloji liderliğinin vizyon ve destek alt boyutları arasında pozitif fakat zayıf ilişkilerin olduğu sonucuna varılmıştır.

Güven (2015) “ Liselerde Görev Yapan Yöneticilerin Teknoloji Liderliği Yeterlilik Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı çalışmasını teknoloji liderliği yeterlik algılarını incelemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin genel olarak yeterlik algılarının orta ve üst düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Yöneticilerin unvan farklılıklarına, yaşlarına, yöneticilikte geçirdikleri

hizmet yıllarına, mezun oldukları fakültelere, eğitim durumlarına, aldıkları BT hizmetiçi eğitimlerine, okullarında bilişim teknolojileri rehber öğretmeni olup olmamasına göre yeterlik algılarında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Ulukaya (2015) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Özyeterlikleri ile Eğitim Öğretim İşlerini Gerçekleştirme Düzeyleri Arasındaki İlişki” adlı çalışması sonucunda okul kademesine göre teknoloji liderliğine ilişkin özyeterlik algılarının meslek lisesinde en yüksek, ilkokulda ise en düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Eğitim durumu, cinsiyet, yaş ve hizmetiçi eğitim alma durumu gibi diğer bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak tespit edilememiştir.

Cantürk (2016) “ Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları ve Bilişim Teknolojilerinin Yönetim Süreçlerinde Kullanımı Arasındaki İlişki” adlı çalışmasında okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışları ve bilişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 179 okul yöneticisi ve 508 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Okul yöneticilerinin BİT’i yönetim süreçlerinde yeterli kullandıklarını düşündükleri sonucuna varılmıştır.
- 2- Yöneticiler teknolojik liderlik davranışlarının, sistematik iyileştirme boyutunda her zaman, öğretmenler ise çoğu zaman sergilendiğini belirtmişlerdir.
- 3- Yöneticiler ve öğretmenler teknolojik liderlik davranışlarının, dijital çağ öğrenme kültürü boyutunda çoğu zaman sergilendiğini belirtmişlerdir.
- 4- Yöneticiler ve öğretmenler teknolojik liderlik davranışlarının, mesleki uygulamada mükemmellik boyutunda çoğu zaman sergilendiğini belirtmişlerdir
- 5- Yöneticiler ve öğretmenler teknolojik liderlik davranışlarının dijital vatandaşlık boyutunda çoğu zaman gösterildiğini ifade etmişlerdir.

Cantürk ve Aksu (2017) “Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları” adlı araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışlarını belirlemektir. Çalışmada yöneticilerin en çok ifade ettiği görüş, teknolojiyi etkin şekilde kullanan örnek kişi olmadır. Bir diğer görüş, öğretmen ve öğrencilere teknolojiye erişim imkânı sağlamaktır. Yönetici görüşleri öğrenim süresi, mesleki

kıdem, okul türü ve cinsiyet değişkenlerine göre dijital vatandaşlık, vizyoner liderlik, mesleki uygulamada mükemmellik, dijital çağ öğrenme kültürü ve sistematik iyileştirme boyutlarında anlamlı farklılık göstermemiştir.

Gürkan (2017) “ Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri İle Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmasında okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelemiştir. Araştırma ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan 150 okul müdürü üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda yaşam boyu öğrenme yeterliği ile teknoloji liderliği yeterliği arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin demografik özelliklerinden cinsiyet ve mezuniyet değişkenlerine göre teknoloji liderliği yeterliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yaş, kıdem, yöneticilik kıdemi, branş ve okul kademesi değişkenlerine göre teknoloji liderliği yeterliklerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin demografik özelliklerinden cinsiyet, mezuniyet ve branş değişkenlerine göre yaşam boyu öğrenme yeterliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Okul müdürlerinin demografik özelliklerinden yaş, kıdem ve okul kademesi değişkenlerine göre yaşam boyu öğrenme yeterliklerinde toplam ölçekte hiçbir alt boyutta (öğrenmeyi öğrenme yeterlikleri, bilgiyi elde etme yeterlikleri, dijital yeterlikleri, öz yönetim yeterlikleri, inisiyatif ve girişimcilik yeterlikleri ve karar verebilme yeterlikleri) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Baybara (2018) “Devlet ve Özel İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Yeterlikleri (İstanbul İli, Bahçelievler İlçesi Örneği)” adlı çalışmasında devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin, bilişim teknolojilerini eğitim ortamlarına entegre etmek ve etkin kullanımlarını sağlamak için yerine getirmeleri gereken teknoloji liderliği rollerine ilişkin yeterlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan devlet ve özel ilköğretim okulları arasından rastgele seçilen 27 ilköğretim okulunda görev yapan 507 öğretmen ve 81 okul yöneticisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar:

- 1- Teknolojinin eğitim ortamına entegrasyonu ve kullanımı hususlarında, okul yöneticileri, teknoloji liderliği rollerine ilişkin görevlerini yüksek seviyede gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

- 2- Devlet ve Özel ilköğretim okulu öğretmenleri ise, yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini bazı boyutlarda kısmen, bazı boyutlarda ise yeterli düzeyde gerçekleştirdiklerine inanmaktadırlar. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler, özel okullarda görev yapan öğretmenlere göre okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görevlerini yerine getirme düzeylerinin daha yüksek olduğunu düşünmektedirler.

Durnalı (2018) “Öğretmenlere Göre Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Davranışları ve Bilgi Yönetimini Gerçekleştirme Düzeyleri” adlı çalışmasında ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre, öğretmenlerin teknoloji kullanımında okul müdürlerinin sergilediği teknolojik liderlik davranışlarını ve okulda bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeylerini; bu düzeylerde çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, okuldaki görev süresi ve okul müdürüyle çalışma süresi) temelinde istatistiki açıdan farklılık olup olmadığını; teknolojik liderlik davranışlarının bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeyleri arasındaki ilişki ve seviyeyi belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışma Ankara ili Mamak ilçesinde görev yapan 442 ortaokul öğretmenin görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler;

- 1- Okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarını sergilediğini belirtmişlerdir.
- 2- Okul müdürlerinin teknoloji kullanımını konusunda öğretmenleri birçok konuda motive ettiğini ve olası endişeleri ortadan kaldırmak için çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir.
- 3- Yöneticilerin, teknoloji kullanımı, teknolojinin öğretim sürecine uygulanması, çevre ile iletişim kurulması vb. konularda öğretmenleri yeterince desteklerini belirtmişlerdir.

Gencay (2018) “İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Yeterlikleri (Keçiören İlçesi Örneği)” adlı çalışmasında öğretmenlerin görüşlerine göre eğitim yöneticilerinin teknoloji liderliği rolünü ne düzeyde gerçekleştirdiklerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma Ankara ili Keçiören ilçesinde görev yapan 445 ilkokul ve ortaokul öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Öğretmen görüşlerine göre resmi ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapan yöneticilerin teknoloji liderliği rollerini “kısmen” yerine getirmekte olduklarını göstermektedir.
- 2- Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerini kapsayan “İnsan Merkezlilik, Vizyon, İletişim ve İşbirliği ve Destek” alt boyutlarının ortalamaları birbirine yakındır ancak yöneticilerin en çok “İnsan Merkezlilik” alt boyutunda yer alan teknoloji liderliği rollerini sergiledikleri; en az “İletişim ve İşbirliği” alt boyutunda yer alan teknoloji liderliği rollerini sergiledikleri görülmüştür.
- 3- Yöneticilerinin teknoloji liderliği insan merkezlilik alt boyutu davranışlarını, ön lisans mezunu öğretmenlerine göre yeterli düzeyde; lisans, yüksek lisans ve diğer gruptaki öğretmenlere göre ise kısmen sergiledikleri görülmüştür.
- 4- Okul yöneticilerinin teknoloji liderliğini iletişim ve işbirliği alt boyutu davranışlarını en az düzeyde sergiledikleri görülmüştür.

Teke (2019) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerin teknoloji liderliği rollerini öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini sergileme düzeylerini “orta” seviyede bulmuştur. Öğretmenlerin yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri cinsiyete, hizmet yılına, teknoloji konusunda eğitim alma, teknoloji konusunda aldıkları eğitimi yeterli bulma düzeylerine, okuldaki hizmet yılına, yaşa, lisansüstü eğitim alma durumuna, branş ve ilçelere göre farklılaşmamıştır. Öğretmenlerin yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri okul türüne, okuldaki teknolojik imkânı yeterli bulma düzeyine göre farklılaşmıştır. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortaokulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinden daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genelde yöneticileri okuldaki teknolojik imkânları çok yeterli bulan öğretmenlerin yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin algıları, oldukça yeterli bulanlara göre daha yüksektir. Öğretmenlerin yöneticilerin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri müdürlerin, hizmet yılı, okuldaki idarecilik hizmet yılı, eğitim teknolojileriyle ilgili eğitim alma durumu, kendilerini teknoloji lideri olarak görme düzeylerine göre farklılaşmamıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdeme göre yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin

görüşlerinin farklılaşmasına ilişkin bulgular ele alındığında mesleki kıdeme göre öğretmenlerin görüşlerinin farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Demiraçan (2019) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Stratejileri İle Yenilik Yönetimi Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmasında çalışmaya katılan okul yöneticilerinin teknoloji liderliği stratejilerini uygulama seviyelerini orta düzeyde tespit etmiştir. Araştırma sonucunda aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Okul yöneticileri, okulun kaynaklarını tüm paydaşların görüşlerini alarak etkili ve verimli şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir.
- 2- Okul yöneticileri, okulda tüm faaliyetlerde yeni teknolojilerin kullanılmasını sağlamak için öncü olduklarını ve öğretmenlere bu konuda gerekli eğitimleri sunmak için yeterli kaynağı sağladıklarını belirtmişlerdir.
- 3- Okul yöneticileri, lisanslı yazılım kullanarak telif haklarına saygı duyduklarını, kablosuz, güvenli ve hızlı internet erişimi sağlamak ve yeni teknolojileri okula kazandırabilmek için çaba harcadıklarını belirtmişlerdir.
- 4- Okul yöneticileri, teknoloji konusunda sürekli fon ve kaynak araştırdıklarını, bu sebeple öğretmen ve öğrencileri teknoloji temalı yarışmalara katılmaları konusunda teşvik ettiklerini belirtmişlerdir.

2.9.2. Teknoloji Liderliği Konusunda Yurt Dışında Gerçekleştirilen Çalışmalar

Hodas (1993) “Teknoloji Reddi ve Okulların Örgüt Kültürü” adlı çalışmasında okullarda teknolojinin konuşlandırılmasına ilişkin analizler genellikle öğretmenlerin, yöneticilerin ve öğrencilerin günlük değerleri ve uygulamaları üzerinde etkisi olmadığını belirtir. Bu genellikle bir uygulama hatası olarak ya da öğretmenler veya teknoloji uzmanları tarafından yapılan mizaçlı bir eksiklikten kaynaklanır. Teknolojinin kendisinin değersiz olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bu çalışma, teknolojinin hiçbir zaman tarafsız olmadığını öne sürmektedir. Teknolojinin değerleri ve uygulamaları her zaman yerleştirildiği organizasyon tarafından desteklenmeli ya da altüst edilmelidir. Teknolojinin okulların görünümü ve izlenimini değiştirmedeki başarısızlığının sebebi, genel olarak, okulun değerleri ile itiraz edilen teknoloji arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır.

Anderson ve Dexter (2000) “Okul Teknoloji Liderliği: İnsidans ve Etki” adlı çalışmaları sonucunda teknoloji liderliğini, bireylerden ziyade okulların bir özelliği olarak görmenin daha uygun olacağını belirtmişlerdir. Okul liderliği ile teknolojinin etkin kullanımı arasındaki ilişkiyi incelerken bu perspektif doğrultusunda raporu oluşturmuşlardır.

Flanagan ve Jakobsen (2003) “Yirmi Birinci Yüzyıl Müdürü İçin Teknoloji Liderliği” adlı çalışmalarında yöneticiler için teknoloji liderliği konusunda bazı temel konuları gündeme getirmekte ve olumlu eyleme rehberlik etmek için bir model sunmaktadır. Araştırma sonucunda teknoloji liderleri olarak müdürler için eklenen roller ve sorumluluklar, hem bireysel liderler hem de okul bölgeleri için zaman ve kaynak taahhüdü gerektirir. Okul müdürleri teknolojiyi müfredata entegre etmede etkili bir şekilde ilham verecek ve onlara liderlik edecekse, müdürlerin bu becerileri ve eğilimleri geliştirmeleri için mesleki gelişim fırsatları mevcut olmalıdır. Bununla birlikte, BİT uygulamasının etkili bir okul reformu olması bekleniyorsa müdürlere mevcut eğitim ortamında liderlik için gerekli beceri ve eğilimleri geliştirmek için fırsat verilmelidir.

Mirra (2004) “Teknoloji Lideri Olarak Okul Yöneticisinin Rolü: Bir Delphi alışması” adlı araştırmanın amacı, okul yöneticisinin etkili bir teknoloji lideri olarak rolünü tanımlamaktır. Araştırma sonuçlarına göre, etkili bir teknoloji lideri olarak okul yöneticisinin teknoloji konusunda yeterli bilgiye sahip olması, teknolojiyi kullanarak okul toplumunun büyümesi ve gelişmesi için fayda sağlayacak etkinlikler gerçekleştirmesi ve okul içinde teknoloji yönelimli ve büyümeye dönük bir duruş sergilemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada teknoloji liderliği alanında etkili bir yöneticinin şu 5 alanda yeterli bilgiye sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Bunlar;

- 1- Mesleki bilgi,
- 2- Teknoloji entegrasyonu,
- 3- Teknik beceriler,
- 4- Teknolojiye özgü yönetim becerileri
- 5- Toplamla ilişkili bilgi faktörleri mülkiyet maliyeti.

Anderson ve Dexter (2005) “Okul Teknoloji Liderliği: Yaygınlık ve Etkinin Ampirik Bir Soruşturması” adlı çalışmalarında teknoloji liderliği özelliklerinin, teknoloji ile

ilgili çeşitli programların başarısında ne tür bir fark yarattığını bulmayı amaçlamıştır. İlk olarak, bu makale teknoloji liderliği ile ilgili kural koyucu literatürü Ulusal Eğitim Yöneticileri için Teknoloji Standartları (NETS-A) ile birleştirmiş ve daha sonra NETS-A açısından teknoloji liderliğini işlevsel hale getirmiştir. Teknoloji liderliği özelliklerini ve bunların teknoloji sonuçlarının göstergeleri üzerindeki etkilerini incelemek için, ülke çapında 800'ü aşkın okulda yapılan 1998'den fazla anketin verileri kullanılmıştır. Bulgular, teknoloji altyapısının önemli olmasına rağmen, teknoloji liderliğinin, okullarda teknolojinin etkin kullanımı için daha da gerekli olduğunu doğrulamaktadır.

Persaud (2006) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Entegrasyonundaki Liderlik Rollerini Hakkındaki Perspektifi” adlı çalışmasının bulgularına göre, okul yöneticilerinin, veri yönetimi ve analizi ile idari amaçlar için teknoloji kullanımında yetkin oldukları görülmektedir. Ancak yöneticilerin, eğitim teknolojileri alanında yetersiz oldukları gözlenmiştir. Yöneticiler, her bir ürün için olduğu kadar NETS-A' daki tüm standartlarda da profesyonel gelişime ihtiyaç duyarlar. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, müdür ve müfettişlerin kendi başlarına eğitim için teknoloji konusunda eğitilmelerini beklemek gerçekçi değildir. Üst düzey liderlik, yöneticilere ve müdürlere teknoloji entegrasyonunda lider olma rolüne katılmaları konusunda ilham vermek için gereklidir.

Yu ve Durrington (2006) “Okul Yöneticileri için Teknoloji Standartları: Kıdemli ve Stajyer Okul Müdürlerinin Standartları Uygulama Becerilerine İlişkin Algılarının Analizi” adlı çalışmalarında, uluslararası eğitimde teknoloji derneği tarafından benimsenen, okul yöneticilerinin teknoloji standartları ile ilgili olarak, okul yöneticilerinin algılanan yeterlilik ve uygulama düzeylerini araştırmışlardır. Kıdemli ve stajyer okul müdürlerinin kendi algılarına göre NETS-A standartları kapsamında gösterdikleri teknoloji liderliği becerilerinin düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada stajyer ve kıdemli okul müdürlerinin orta düzeyde teknoloji liderliği becerilerine sahip oldukları bulunmuştur. Teknoloji standartlarını uygulama becerilerine yönelik stajyer okul müdürlerinin sahip oldukları en yüksek ortalamanın öğretme-öğrenme; kıdemli okul müdürlerinin sahip oldukları en yüksek ortalamanın sosyal, yasal ve etik konular alanında olduğu ifade edilmiştir. Araştırmanın sonunda her iki grubun da teknolojik liderlik ve vizyon; üretkenlik ve mesleki gelişim; sosyal yasal ve etik konular alanlarında gelişim ihtiyacı hissettikleri belirtilmiştir.

Weathersbee (2008) “Devlet Okullarında Teknoloji Entegrasyonunun Texas Okul Çocuklarının Akademik Performansına Etkisi” adlı çalışmanın amacı devlet okullarındaki teknoloji entegrasyonunun devlet okulunda öğrenim gören 4, 8 ve 11. sınıf öğrencilerinin akademik performansları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma sonuçları, teknolojinin sınıfta bütünleşmesinin, öğrencilerin okuma, matematik ve fen alanlarındaki akademik performanslarını etkilediğini göstermektedir. Araştırma, teknolojinin devlet okullarına entegre edilmesinin gerekliliği hakkında değerli bilgiler sunmaktadır. Öğretme ve öğrenmeyle ilgili olarak teknoloji entegrasyonunun sadece 11. sınıfları önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. Araştırmaya göre 11. sınıflar için teknoloji, okuma, matematik ve bilim olmak üzere üç alanda akademik performansı etkiledi. Liderlik, yönetim ve öğretim desteği ile ilgili olarak teknoloji entegrasyonu; 4. sınıf öğrencilerinin okuma ve matematikteki akademik performansını önemli ölçüde etkiledi; matematik ve fen alanlarında 8. sınıf öğrencilerini etkiledi. Bu olumlu bulgular, okullarda teknolojiyi sınıfa düzgün bir şekilde uygulamak için açıkça tanımlanmış hedefler ve planlar geliştirmelerinin gerekli olduğunu göstermektedir. Teknoloji altyapısına ilişkin olarak teknoloji entegrasyonunun, okumada 8. sınıf öğrencilerinin, akademik performansı üzerinde önemli bir etki gösterdiğini tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ile öğrencilerin internete erişimi arasında bir korelasyon olabilir. Araştırmada eğitimcilerin hazırlanması ve geliştirilmesi ile ilgili olarak teknolojinin entegrasyonunun, okuldaki çocukların herhangi bir sınıfta veya derste akademik başarısı üzerinde önemli bir etkisi olmadığını belirlemiştir. Bu sonuç beklenmediktir. Literatür taraması, eğitimcinin hazırlanması ve geliştirilmesinin, etkili teknoloji entegrasyonunda akademik performansı büyük ölçüde etkileyen kritik bir unsur olduğunu göstermiştir.

Afshari, vd., (2008) “Okul Liderliği ve Bilgi İletişim Teknolojisi” adlı çalışmada, İran'daki büyük bir eyalet olan Tahran'daki 30 ortaokul müdüründen toplanan veriler kullanılmıştır. Bulgular, okul müdürlerinin bilgisayar ve eğitim amaçlı bilgisayar kullandığını ve bilgisayar uygulamalarında orta düzeyde yetkinliğe sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada, dönüşümcü liderliğin okullarda bilgisayar kullanımını geliştirebileceği saptanmıştır. Eğer bu okul müdürleri, teknoloji lideri olarak ifade edilen yeni rollerinde başarılı olmak istiyorlarsa, bilgi ve iletişim teknolojilerinin iş yaşamlarındaki rolünü iyi bir şekilde anlamalıdır ve bu bilgileri kullanmak için gerekli olan becerileri elde etmelidirler.

Afshari, vd., (2009) “Teknoloji ve Okul Liderliği” adlı çalışmalarının sonucu okul müdürlerinin haftada birkaç kez bilgisayarlarında çalıştıklarını ve orta düzeyde bilgi teknolojisi yeterliliğine sahip olduklarını göstermektedir.

Watts (2009), “Teknoloji Liderliği, Okul İklimi ve Teknoloji Entegrasyon: K-12 Devlet Okullarında Bir Korelasyon alışması” adlı araştırmasında, teknoloji liderliğinin altı NETS-A standardı ve okul iklimiyle uyumlu olarak öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu ile ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda ülke genelindeki okul bölgeleri, sınıflarda en iyi teknolojiyi nasıl kullanacakları konusunda önemli kararlar almaktadır. Bugünün yöneticilerinin çoğu teknolojinin öneminin farkındadır; ancak çoğu teknolojiyi etkili bir şekilde entegre etmek için gerekli uzmanlığa sahip değildir. Araştırma, teknoloji liderliğinin öğretmenlerin teknolojiyi entegre etmesini sağlamada önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın bulguları aşağdaki durumları ortaya çıkarmıştır:

- 1- Teknoloji liderliği, öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu açısından önemli bir fark yaratmamıştır.
- 2- Öğretmenler ğrencileri için profesyonel davranışlar sergiler ve yüksek akademik standartlara önem verir. Ancak çoğu akademik standartları koruma konusundaki endişeleri nedeniyle teknolojiyi entegre etmek konusunda isteksizdir ve bu teknoloji entegrasyonunu engelleyebilir.
- 3- Okul iklimi, teknoloji liderliği ve teknoloji entegrasyonu arasındaki ilişkiye aracılık eder.
- 4- Teknoloji liderliğinin daha fazla olduğu okullarda, öğretmenler dış baskılara daha az duyarlı olduklarını belirtmişlerdir.
- 5- Yöneticiler ve öğretmenlerin daha fazla personel gelişimine ihtiyaçları vardır.

Yöneticiler, teknoloji lideri olmak için gereken uzmanlığı kazanmaya zorlanır. Veriler, okul yöneticileri için okul ikliminin, liderlik ve entegrasyon arasında aracılık ettiğini; öğretmenlere karşı profesyonel davranışlar sergilemekte olduklarını ve öğrencileri için yüksek akademik standartlara önem verdiklerini göstermektedir. Ancak çoğu yönetici teknoloji ile bütünleşmek konusunda isteksizdir. Müdürler, teknoloji liderleri olarak rollerini kabul ederler, ancak çoğu, öğretme ve öğrenme sürecinde teknolojiyi anlamlı kılmak için değişimin nasıl geliştirileceğine dair net bir anlayışa sahip değildir. Bu Flanagan ve Jacobsen’in (2003: 134) görüşünü desteklemektedir, “ok az müdür kendileri bilgisayarları, çocuklarla anlamlı

şekillerde kullanmış ve bu nedenle öğretmenlere rehberlik etmek için gerekli pedagojik vizyon ve deneyime sahip değildir”. Sonuç olarak, yöneticilerin NETS-A gibi bir çerçeveye bağlı kalmaları gerekir; böylece teknoloji yeterliliklerini geliştirebilir, akıl hocalığı yapabilir ve öğretmenlerin teknolojiyi eğitim sürecine sıralı bir şekilde entegre etmelerini savunabilirler. Bunu yapmak için yöneticilerin, tüm paydaşlar ile arasında bir işbirliği ruhu geliştirecek olumlu bir yaklaşıma ihtiyaçları vardır.

Chang (2012) “Müdürlerin Teknolojik Liderliğinin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi Tayvan İlköğretim Okullarında Teknolojik Okuryazarlık ve Öğretim Etkinliği” adlı çalışmasında müdürlerin teknolojik liderliği ile öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı ve öğretim etkinliği arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonucunda müdürlerin teknolojik liderliğinin öğretmenlerin teknolojik okuryazarlığı etkinliklerini doğrudan etkilediğini tespit etmiştir. Sonuçlar teknoloji liderleri olarak müdürlerin okulları için bir vizyon ve teknoloji planı geliştirmesi ve uygulaması gerektiğini göstermektedir. Bu sayede hem öğretmenlerini daha etkili hale getirebilir, hem de öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyebilirler.

Mwawasi (2014) “Teknoloji Liderliği ve BİT Kullanımı: BİT entegrasyonu için Kapasite Geliştirme Stratejileri” adlı çalışmasında, okul liderlerinin öğretmenlerin kapasitelerini artırmaya nasıl yardımcı olduklarını araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda okul liderlerinin BİT olanaklarına öğretmenlerin daha fazla erişim sağlamasına ve eğitimin yanı sıra öğretimi ve öğrenmeye BİT' i entegre etmenin çeşitli yollarını keşfetmelerini sağlamak için onları desteklediklerini göstermektedir.

Weng ve Tang (2014) “Teknoloji Liderliği Stratejileri İle Okul Yönetiminin Etkinliği Arasındaki İlişki: Ampirik Bir Çalışma” adlı araştırmalarında dört ana temayı araştırmayı amaçlamıştır: (1) ilköğretim okullarında yöneticiler tarafından kullanılan okul teknoloji liderliği düzeyi; (2) yöneticilerin okul yönetiminin etkililiğinin farkında olma derecesi; (3) yöneticilerin teknoloji liderlik stratejileri ile ilköğretim okulu yönetiminin etkinliği arasındaki ilişki ve (4) yöneticilerin teknoloji liderliği stratejilerinin ilköğretim okulu yönetiminin etkinliğini tahmin edip edemeyeceği. Bulgular ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği stratejilerini kullanma konusunda oldukça bilinçli olduklarını ve bu yöneticilerin genellikle okul yönetimi konusunda yüksek düzeyde etkinliğe sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca, teknoloji liderliği stratejilerinin okul yönetiminin etkinliği üzerinde önemli ölçüde olumlu bir

etkiye sahip olduğunu ve dolayısıyla birincisinin ikincisini önemli ölçüde tahmin edebileceğini göstermiştir. Bulgulara göre, bu tür yönetimin etkinliğini artırmak için teknoloji liderliği stratejilerinin okul yöneticilerinin eğitim programlarının önemli bir parçası olarak görülmesi gerektiği saptanmıştır.

Thannimalai ve Raman (2018)'ın "21. Yüzyıl Sınıfında Müdürlerin Teknoloji Liderliği ve Öğretmenlerin Teknoloji Entegrasyonu" adlı çalışmalarının amacı okullardaki teknoloji liderliği düzeyini belirlemektir. Ayrıca, Teknoloji Liderliğinin Vizyoner Liderlik, Dijital Çağ Öğrenme Kültürü, Profesyonel Uygulamada Mükemmellik, Sistemik İyileştirme ve Dijital Vatandaşlık gibi beş yapısının seviyesi de araştırılmaktadır. Araştırma sonucu teknoloji liderliği ve beş yapısının hepsinin yüksek düzeyde olduğunu ve müdürün teknoloji liderliği ile öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Temel hazırlık programları, teknolojinin sınıflara entegrasyonunu artırmak için teknolojiye dayalı liderliği vurgulamalıdır. Müdürler için mesleki gelişim üzerine daha fazla araştırma yapılması önerilir. Temel hazırlık programları, teknolojinin sınıflara entegrasyonunu artırmak için teknolojiye dayalı liderliği vurgulamalıdır.

2.9.3. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri Konusunda Yurtiçinde Gerçekleştirilen Çalışmalar

Ergişi (2005) "Bilgi Teknolojilerinin Okulda Etkin Kullanımı İle İlgili Okul Yöneticilerinin Teknolojik Yeterliklerinin Belirlenmesi (Kırıkkale İli Örneği)" adlı çalışmasının amacı okul yöneticilerinin bilgisayar ve diğer bilgi teknolojilerini tanıma ve kullanma konusundaki yeterlikleri ile okullarında bilgi teknolojilerinin yönetim ve eğitim-öğretim süreçlerinde etkin bir biçimde kullanılmasını sağlama bakımından yeterliklerini belirlemektir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre okul yöneticilerinin:

- Bilgisayarı ve bilgisayardaki programları açıp kapatabilme, bilgisayarda yapılan çalışmaları kaydedebilme ve yazıcıdan çıktı alabilme, internette web adreslerini kullanabilme, web sitelerine ulaşabilme, disket ve CD'leri bilgisayarda kullanabilme becerileri açısından üst düzeyde yeterli oldukları,
- Günlük işlerde kelime işlem programlarını kullanabilme, tepegöz ve projeksiyon cihazlarını kullanabilme, bilgisayardaki kayıtlı dosyalara

ulaşabilme ve basit dosya işlemleri yapabilme, disket veya CD'den program yükleme veya yüklü bir programı kaldırabilme, yeni çıkan teknolojik donanımları takip edebilme, internette arama yapabilme becerileri açısından orta düzeyde yeterli oldukları,

- Okula yeni alınacak teknolojik araçların temel özelliklerini bilme, elektronik posta hesabını kullanabilme, yeni çıkan bilgisayar yazılımlarını takip edebilme, elektronik tablo yazılımlarını kullanabilme, sunu hazırlama programı kullanabilme becerileri açısından alt düzeyde yeterli oldukları,
- Karne, diploma, tasdikname gibi evrakların bilgisayardan alınmasını sağlama, öğrenci notlarının izlenmesinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, öğrenci devamsızlıklarının izlenmesinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, öğrenci kayıt kabul işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, personel maaş ve ücret işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, toplantı tutanaklarının yazılması ve saklanmasında bilgisayardan yararlanılmasını sağlama davranışları açısından üst düzeyde yeterli oldukları,
- Personel özlük işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, öğretmenlerin okulda internetten yararlanmasını sağlama, öğretmenlerin bilgi teknolojileri ile ilgili eğitim almalarını sağlama, ders dağıtım çizelgeleri ve sınav programlarının hazırlanmasında bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, diğer kurumlar ile elektronik posta iletişimi yapılmasını sağlama, öğrenci rehberlik servisinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama davranışları açısından orta düzeyde yeterli oldukları,
- Öğrenci velilerinin bilgilendirilmesinde teknolojiden yararlanılmasını sağlama, demirbaş ayniyat işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, okul içi seviye tespit sınavlarında bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, bütçe, gelir-gider ve satın alma işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama, kütüphane kayıtları ve ödünç verme işlerinde bilgisayardan yararlanılmasını sağlama davranışları açısından alt düzeyde yeterli oldukları,
- Öğretmenlerin ders işlemede bilgisayar laboratuvarını kullanabilmeleri için gerekli planlamanın yapılmasını sağlama, öğretmenlerin ihtiyaç duydukları eğitsel içerikli bilgisayar yazılımlarının temin edilmesini sağlama, okul

kütüphanesinde internetten yararlanılmasını sağlama davranışları açısından hiç yeterli olmadıkları görülmüştür.

- Okul yöneticilerinin teknolojik yeterlikleri, öğrenim durumu açısından değerlendirildiğinde, ön lisans ve lisans mezunu yöneticiler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıklar lisans mezunları lehinedir.
- Okul yöneticilerinin teknolojik yeterlikleri, yöneticilik kıdemlerine göre değerlendirildiğinde ise, eski ve yeni yöneticiler arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıkların yeni yöneticiler lehine olduğu görülmüştür.

Erbakırcı (2008) “Ankara İli Ortaöğretim Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumları ve Yönetim Bilişim Sistemini Kullanma Durumları” adlı çalışması ortaöğretim kademesinde görev yapan yöneticilerin, teknoloji konusundaki tutumlarını ve yönetim bilgi sistemlerini kullanım durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, yöneticilerin teknolojiye karşı tutumlarında teknolojik gelişme ve yönetim boyutunda anlamlı bir fark yoktur. Yöneticilerin tutumlarında teknoloji kullanımı ve korku boyutunda unvan değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Müdür başyardımcılarına göre müdür ve müdür yardımcılarının tutumları daha olumludur. Cinsiyet değişkenine göre erkek yöneticilerin tutumları kadın yöneticilerden daha olumludur. Okul yöneticilerinin bilgisayar kullanım becerileri orta düzeydedir. Yöneticiler günde ortalama 5 saat bilgisayar, 2 saat internet kullanmaktadırlar.

Helvacı (2008) “Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışmasında resmi ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcılarının) teknolojiye karşı tutumlarını, okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda resmi ilköğretim okul yöneticilerinin görüşlerine göre okul yöneticilerinin, teknolojiye karşı tutumları kapsamında “Teknolojiyi benimseme”, “Teknolojik gelişmelerden haberdar olma”, “Teknolojiyi izleme”, “İnternette yararlanma”, “Teknolojiye karşı karamsar olmama” boyutlarında olumlu tutumlar içinde oldukları tespit edilmiştir. “Teknolojiyi yönetim sürecinde kullanma” ve “Teknolojiyi kullanma” boyutlarında resmi okul yöneticilerinin oldukça olumlu bir tutum içinde oldukları, “Teknolojiye güven duyma”

ve “Teknoloji korkusu” boyutlarında ise kararsız (nötr) bir tutum içinde oldukları tespit edilmiştir.

Seferoğlu (2009) “İlköğretim Okullarında Teknoloji Kullanımı ve Yöneticilerin Bakış Açıları” adlı çalışmasının sonuçlarına göre, yöneticilerin bilişim öğretmenlerinden beklentileri idari faaliyetlerde yoğunlaşmaktadır. Bunun sebebi yöneticilerin bilgisayar kullanımı konusunda yeterli bilgi ve becerilere haiz olmamaları olabilir. Bu arada yöneticilerin bilişim öğretmenlerinden çok yüksek beklenti içinde oldukları belirlenmiştir. Ancak bu beklentilerin karşılanabilmesi için okulun fiziki şartlarının yeterli düzeyde olması ve yöneticilerin bilişim teknolojileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Aksi halde beklentilerin dilek ve temenni düzeyinden öteye geçemeyeceğini belirtmiştir.

Menteşe (2013) “Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri” adlı araştırmasının amacı, sosyal medya uygulamaları ve sosyal medya araçlarının eğitimde kullanılması konusunda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma sonucunda yönetici ve öğretmenlerin yaş, kıdem, görev, branş ve kıdem değişkenlerine göre sosyal medyanın eğitimde kullanılması konusuna ilişkin görüşler arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Kıdem ve yaş değişkenlerindeki değerler arttıkça yönetici ve öğretmenlerin sosyal medya hesabı olma durumlarında azalma görülmüştür. Yaş grupları incelendiğinde yaş arttıkça sosyal medya hesabı olanların sayısı azalmaktadır. Araştırmaya göre dil öğretmenlerinin teknoloji kullanma becerileri, istekleri, derste kullanma durumları diğer branşlara göre oldukça fazladır. Dil öğretmenleri ve yöneticiler yeni gelişmeleri takip etmede diğer branşların önündedir.

Karataş ve Sözcü (2013) “Okul Yöneticilerinin Fatih Projesine İlişkin Farkındalıkları, Tutumları ve Beklentileri: Bir Durum Analizi” adlı çalışmaları, uygulama sürecinde kilit rol üstlenecek olan okul yöneticilerinin, FATİH Projesi hakkındaki hazırbulunuşluk düzeylerini, tutumlarını, farkındalıklarını ve beklentilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma sonucunda;

- Okulların çoğunda proje kapsamında sağlanacak alt yapı ve imkânların mevcut olduğu,
- Fakat okullarda yeterli sayıda bilişim teknolojileri öğretmeni bulunmadığı,

- Bilişim teknolojilerinin yöneticiler tarafından yönetim faaliyetlerinde ve mesleki gelişim faaliyetlerinde etkin şekilde kullanıldığı,
- Yöneticilerin bilişim teknolojilerine karşı yeterince olumlu yaklaşmadıkları,
- Yöneticilere proje hakkında yeterli bilgi ve eğitimin verilmediği,
- Yöneticilerin proje hakkındaki bilgileri sosyal medyadan öğrendikleri,
- Yönetici ve öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerin, öğrenci ve veliler için gerekli olan bilgilendirme çalışmalarının yetersiz olmasının proje başarısını olumsuz yönde etkilediği,
- Projenin beklentileri karşılamadığı,
- Aksine devamsızlık, disiplin ve öğrenci davranışları konusunda olumsuz beklentilere sebep olduğu sonucuna varılmıştır.

Teknolojiye karşı okul yöneticilerinin düşük düzeyde olumlu bir tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Yaş, cinsiyet, kıdem, unvan ve görev yaptıkları okul türüne göre teknolojik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun proje için kilit rol üstendiklerinin farkında olmadıkları görülmektedir. Yöneticilere göre FATİH Projesinin başarısız olmasındaki başlıca neden, donanımsal ve fiziki yetersizlikler değil, paydaşların yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamasıdır.

Otrar, Yıldırım ve Arğın (2014) “Okul Yöneticilerinin Eğitim Öğretim Amacıyla Sosyal Medya Kullanma Alışkanlıklarının İncelenmesi” adlı çalışmalarında Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanma alışkanlıklarını incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen, uzman görüşleriyle son hali verilen online anket sosyal medya ve mail duyuruları yoluyla okul yöneticilerine ulaştırılmış ve anketi dolduran 111 kişiden elde edilen veriler toplanmıştır. Çalışmaya katılan yöneticilerin %67’ si yüksek lisans, %29’u lisans ve %4’ü doktora mezunudur. Sosyal medyayı ortalama kullanım sürelerine bakıldığında %67’si 0-2saat, %28’i 3-4 saat, %4’ü 5-6 saat ve %1’i 7-8 saat kullanmaktadır. Sosyal medyayı eğitim amaçlı ortalama kullanım sürelerine bakıldığında ise %79’si 0-2saat, %19’i 3-4 saat, %1’ü 5-6 saat ve %1’i 7-8 saat kullanmaktadır. Yöneticilerin %62’si Facebook, %25’i Twitter,%12’si Google+ kullanırken %1’i sosyal medya kullanmadığını belirtmiştir. Eğitim amaçlı en çok

kullanılan sosyal medya siteleri sırasıyla Facebook, Google+, Youtube ve Twitter şeklinde sıralanmıştır.

Akgün (2016) “Öğretmen ve Öğretim Elemanlarının Sosyal Ağların Eğitimsel Açıdan Kullanımına İlişkin Görüşleri” adlı çalışması sonucunda, sosyal ağların eğitimde kullanılmasının öğrenciler ve öğretmenler açısından hem çok yararlı hemde birçok kolaylık sağladığı ifade edilmiştir. Hızla değişen teknoloji sayesinde, sosyal ağ uygulamalarının da gelişeceği ve bu uygulamaların eğitimde kullanımının verimliliği daha da artıracığı belirtilmiştir. Ancak bu faydalarına rağmen sosyal ağların amacı dışında kullanılması, oluşabilecek güvenlik açıkları vb. unsurların bazı olumsuzluklara da sebep olabileceği belirtilmiştir.

Feyzioğlu (2016) “Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanılmasına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri” adlı çalışmada, eğitimde sosyal medyanın kullanılması konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri incelenmiştir. Bu görüşler yaş, cinsiyet, branş, kıdem ve görev değişkenleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre kadın eğitimciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Katılımcılar sosyal medyanın eğitimde kullanılması konusunda genelde olumlu görüş beyan etmişlerdir. En fazla olumlu görüş belirttikleri maddeler: “Sınıf içi ve dışı ders materyallerine kolayca ulaşım sağlar”; “Ders ortamını zenginleştirmiş olur”; “Öğrencilere verilen eğitim düzeyini yükseltir” ve “Öğrencilerin motivasyonunu artırır” şeklinde sıralanmıştır.

Aşığılü (2017) “Okul Yöneticilerinin Eğitim Sürecindeki Teknoloji Kabul Durumları ve Eğitim Sürecine Etkileri” adlı çalışmasında okul yöneticilerinin teknoloji kabul durumlarının ve teknoloji kabul modelinin sorumluluklar üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda eğitimde teknoloji kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri olduğu gibi yönetim sürecinin teknoloji kabul modelinden etkilendiğini belirtmişlerdir. Evrak ve doküman işlerinin hızlı şekilde gerçekleştirilmesini olumlu, sürekli kullanımını ise çeşitli sağlık sorunlarına yol açabileceği gerekçesi ile olumsuz olarak nitelendirmişlerdir. Eğitimde teknoloji kullanımının yaygınlaşmamasının sebebini, okulların fiziksel yeterliliklerinin birbirinden farklı olması, mevcut eğitim sisteminin teknoloji kullanımını desteklememesi ve yönetici ve öğretmenlerin bu gerekçelerle isteksiz davranmaları olarak belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda teknolojinin kullanımının hem avantajları hem de dezavantajları olduğu ve teknoloji kabul modelinin yönetim tarzı üzerindeki etkileri hakkında bazı kararlar verildiği sonucuna varılmıştır. Bu kararlar, kullanılan teknolojinin sorumlulukları ve görevleri yerine getirmede zaman kazanmada, istenen belgelere ve prosedürlere hızlı bir şekilde ulaşmada ve sosyal ortamlarda iletişim kurmada ve aşırı kullanımda sağlık sorunlarına neden olmasında önemli bir rol oynadığı için sıralanmıştır. Ayrıca, ülkemizdeki eğitim sisteminin teknoloji kullanımına uygun olmama nedenleri, fiziksel koşullar tüm okullarda eşit değildir ve okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bu nedenlerle isteksizliği teknoloji kullanımının yaygınlaşmasını engeller. Araştırmaya katılan çalışma grubu okul yöneticileri teknolojinin kullanımına açık fikirli yaklaşmış olsalar da, kurumlardaki eksiklikler ve yetersiz teknoloji eğitimi nedeniyle eğitim teknolojilerini veya bilgi teknolojilerini bilinçli ve faydalı bir şekilde kullanamamaktadırlar.

Ayhan (2017) “Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri ile İngilizce Derslerinde Teknoloji Kullanımı Arasındaki İlişki” adlı çalışmasında ortaokullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin derslerindeki teknoloji kullanımı ile eğitim yöneticilerinin teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri arasındaki ilişki incelemiştir. Çalışmaya katılan 14 adet eğitim yöneticisi ve 72 adet İngilizce öğretmeni basit tesadüfi küme örneklem yolu ile belirlenmiştir. Anketin ortaya çıkardığı liderlik biçimlerine baktığımızda; uygulandığı 14 eğitim yöneticisinden 13’ü dönüşümsel lider olarak tanımlanmıştır. Bu liderlerden 1’i ise etkileşimsel lider olarak tanımlanmaktadır. Anketin sonucuna göre pasif liderlik biçimine sahip eğitim yöneticisi bulunmamaktadır. Araştırmada, dönüşümsel ve etkileşimsel liderlik biçimine sahip eğitim yöneticilerinin teknoloji kullanımını teşvik etmesinin ve öğretmenin içinde bulunduğu kurum kültürü ile İngilizce öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımını arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ders gözlemlerinden alınan dönütlerin de benzer bir ilişkiye işaret ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın, denetleme/ödüllendirme değişkeni, Milli Eğitim Bakanlığı ve buna bağlı üst kuruluşların getirdiği zorunluluklar değişkeni, teşvik etme/edilme değişkeni ve profesyonel gelişim imkânı sağlanması değişkeni ile İngilizce öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımı arasında anlamlı bir fark elde edilememiştir. Aralarında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkan değişkenlerin, “liderlik türü” bağımlı değişkenine göre regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, yapılan

ders gözlemleri ile liderlik türü arasında doğrusal anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı ilişki, başkalarının teknoloji kullanması için teşvik edilmesi ve onlara yardım edilmesinde de saptanmıştır.

Bayram (2017) “Eğitim Yöneticilerinin Sosyal Medya Kullanımının Eğitim Yönetimine Katkısı Üzerine Nitel Bir Çalışma” adlı araştırmasında eğitim yöneticilerinin sosyal medya kullanımının eğitim yönetimine katkısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Sosyal medya okul yönetimini etkilediğinden, okul yönetiminde etkin bir şekilde kullanılması gerekir, bu nedenle her okul yöneticisinin sosyal medyayı bilinçli olarak nasıl kullanacağını bilmesi gerekir. Araştırmaya katılan tüm okul müdürleri, hem iş ortamında hem de özel hayatta birden fazla sosyal medya hesabı kullanmaktadır. Bazı yöneticilerin görüşlerine göre sosyal medya araçlarının eğitim yönetimine katkıda bulunabileceği ve bunları etkin bir şekilde kullanabileceği sonucuna varılmıştır. İlk temada, okul yönetiminin sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanarak okul yönetimine katkıda bulunması gerektiği ve sosyal medyanın çoğunlukla okul yöneticileri tarafından öğretmenlerle bilgi paylaşmak için kullanıldığı sonucuna varılmıştır. İkinci ana tema olan öğretim liderliği, öğretim liderliği içinde öğretmenlere ve öğrencilere sosyal medyanın etkin kullanımını öğretmenin bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmıştır. Junco (2012) 'nin Facebook'un yüksek öğrenim öğrencilerinin ve akademisyenlerinin kullanımı üzerine yaptığı araştırma, Facebook kullanımının öğrencilerin akademik gelişimi için önemli olduğunu ve öğrencileri etkilediğini ve okulda tuttuğunu bulmuştur. Ancak, okulun yöneticileri öğretim liderliği konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip değildir. Üçüncü ana temada, okul yöneticilerinin vizyon yaratma deneyimlerini sorgulayarak, öğretmenlerde ve öğrencilerde takım ruhu yaratarak, okul yöneticilerinin bu görevi sosyal medya araçlarını kullanarak gerçekleştirebildikleri seviyeyi bulmaya çalışılmaktadır.

Karabağ-Köse, Yurdakul ve Onuk (2017) “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği ile Sosyal Medyada Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” adlı çalışmaları, yöneticilerin teknoloji liderliği yeterliliklerinin sosyal medya türündeki sanal iletişim yöntemlerini etkilemediğini göstermektedir. Bu sebeple okul yöneticilerin teknoloji liderliği yeterlilik kriterlerinin değiştirilmesi ve yeni iletişim becerilerinde kapsayacak şekilde revize edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Okul yöneticilerinin, eğitim paydaşları tarafından yaygın olarak kullanılan sosyal medya

uygulamalarının sahip olduğu iletişim gücü hakkındaki farkındalıklarının artırılması gerekir.

Şahin (2018) “Sosyal Medyaya İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri” adlı çalışmada sosyal medyaya ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada okul yöneticileri sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki etkisi hakkındaki görüşlerini olumlu ve olumsuz şeklinde iki başlık altında değerlendirmişlerdir. Olumlu yöndeki görüşler; kendini geliştirme, bilgiye ve bilgi kaynaklarına kolay erişim şeklinde ifade etmişlerdir. Olumsuz yöndeki görüşler ise; öğrencilere uygunsuz davranış imkânı sunma, boşa zaman harcama ve bağımlılık yapma şeklinde ifade etmişlerdir. Ancak sosyal medyanın eğitimde güvenli ve etkili şekilde kullanılabilmesi için yeni yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesinin faydalı olabileceğini belirtmişlerdir.

Çağtaş (2019) “Okul Yöneticilerinin Bilgi Teknolojileri Kullanım Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi” adlı çalışmasının amacı ilkokul, ortaokul ve lise okul yöneticilerinin teknoloji kullanım yeterliliklerini belirlemek, yöneticilerin cinsiyetlerine, yaşlarına, öğretmenlik ve yöneticilik görev sürelerine, yöneticilik kademelerine ve mezun olunan en son eğitim programına, görevli olduğu okul kademesine (ilkokul, ortaokul, lise) göre teknoloji kullanım düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırma sonuçları şu şekildedir ;

- Okul yöneticilerinin, yaş ve yöneticilik görev süreleri değişkenleri ile BT kullanım yeterlilikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yaş ve görev süresi değişkeninin değerleri arttıkça, BT kullanım yeterlilikleri azalmaktadır.
- Okul yöneticilerinin mezun oldukları eğitim program değişkeni ile BT kullanım yeterlilikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
- Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okul kademesi değişkeni ile BT kullanım yeterlilikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. BT kullanım yeterliliklerinin ilkokul yöneticilerinde en yüksek, ortaokul yöneticilerinde en düşük seviyede olduğu görülmüştür.
- Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamadığı için erkek ve kadın okul yöneticilerinin BT kullanım yeterlilikleri arasında belirgin bir farklılık yoktur.

2.9.4. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri Konusunda Yurt Dışında Gerçekleştirilen Çalışmalar

Afshari, vd., (2008) “Okul Liderliği ve Bilgi İletişim Teknolojisi” adlı çalışmaları okul müdürlerinin bilgisayarları öğretimsel ve idari amaçlar için kullandığını ve bilgisayar uygulamalarında orta düzeyde yetkinliğe sahip olduklarını göstermektedir. Bu makale aynı zamanda dönüştürücü liderler fikrinin okullarda bilgisayar kullanımını artırabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, politika yapıcıların bileşenlerini öğretmek için liderlik çalışmaları gibi mesleki gelişim programları tasarlamaları gerekmektedir.

Cox & McLoeod (2013) “Okul Müdürleri için Sosyal Medya Stratejileri” adlı çalışmanın amacı, kapsamlı iletişim uygulamalarının bir parçası olarak paydaşlarla çoklu sosyal medya araçlarını kullanan okul müdürlerinin deneyimlerini tanımlamak, analiz etmek ve yorumlamaktır. Okul müdürleriyle yapılan 12 nitel görüşmeden ve sosyal medya kullanımlarına ilişkin İnternet verilerinden dört tema ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan dört tema şunları içeriyordu:

- 1- Sosyal medya araçları okul müdürleri ve paydaşları arasında daha fazla etkileşime izin verir.
- 2- Sosyal medya araçları, yerel paydaşlara, diğer eğitimcilere ve dünyaya daha güçlü bağlantılar sağlar.
- 3- Sosyal medya kullanımının okul müdürünün kişisel ve mesleki gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olabilir.
- 4- Sosyal medya kullanımı bir beklentidir; artık isteğe bağlı değil.

Mazza 2013 “Okul Müdürleri Tarafından Ev ve Okul Arasında İletişim Kurmak İçin Sosyal Medya Araçlarının Kullanılması” adlı çalışması okul, aile ve toplum ortaklıkları arasındaki ilişkiyi ve günümüzün en hızlı büyüyen teknolojisi olan sosyal medyayı araştırmaktadır. Bulgular okulda sosyal medya kullanımı için okul müdürlerinin çoğunlukla sorumlu olduğunu göstermektedir. Ev ve okul arasında internet, e- posta ve sosyal medya kullanımı, ebeveyn katılımı ile iki yönlü anlamlı iletişim geliştirir. Araştırma, ebeveyn katılımının sayısız yararını belgelemiştir. Bu yararlar, çocukların eğitiminde katılımın artması da dahil olmak üzere, artan test puanları ve daha iyi davranış sergilemeleri olarak gözlemlenmiştir.

Lupton (2014) “Daha İyi Bağlı Hissetmek: Akademisyenlerin Sosyal Medya Kullanımı” adlı çalışmasının sonucunda ankete katılanların çoğunluğu sosyal medyayı kullanma konusunda çok olumluyken, bir dizi endişelerini de dile getirdiler. Bunlar arasında gizlilik ve kişisel ve profesyonel kullanım arasındaki sınırların bulanıklaştırılması, sosyal medyanın haksız kullanımı yoluyla kariyerlerini tehlikeye atma riski, güvenilirlik eksikliği, yayınladıkları içeriğin kalitesi, zaman baskısı, sosyal medya kullanımı bir yükümlülük haline geliyordu. Ayrıca bir saldırı hedefi haline gelmek, başkaları tarafından çok fazla kendini tanıtmak, fikirlerinin olası intihalleri, içerik ve telif hakkı konularının ticarileştirilmesi gibi riskler ortaya çıkabilir.

Herold (2016) “Eğitimde Teknoloji: Genel Bakış” adlı çalışması sonucunda şu bulgulara ulaşmıştır; ABD'deki devlet okulları artık her beş öğrenciye en az bir bilgisayar sağlıyor. Dijital içeriğe yılda 3 milyar dolardan fazla harcıyorlar. Federal hükümet tarafından yönetilen ülke, en kırsal ve uzak okullar için bile uygun fiyatlı yüksek hızlı İnternet ve ücretsiz çevrimiçi öğretim kaynaklarını sağlamak için büyük bir çaba harcıyor. 2015-2016 yıllarında ilk kez, ilk ve orta dereceli okullar için devlet tarafından standartlaştırılmış testler, kağıt ve kalemde ziyade teknoloji ile uygulanacak.

Powers ve Green (2016) “Müdürlerin Okullarda Sosyal Medyaya Bakış Açıları” adlı çalışmalarının amacı bir eğitim aracı olarak Teksas okul müdürlerinden sosyal medyaya bakış açıları hakkında bilgi toplamaktır. Ankete katılan okul müdürlerinin çoğunluğu uygulamanın kampüslerindeki öğretmenler ve öğrenciler için önemli olduğunu düşünmektedir. Sosyal medya etkileşimi öğrencilerin ilgisini çekmesini, ilgilenmesini sağlar ve öğretmenler, dijital yerlilerimizin aşına olduğu araçları dahil ederek uygulamalarını mükemmelleştirebilirler. Genel olarak, çevrimiçi anket aracılığıyla paydaşlar ile iletişim kurmak için sosyal medya kullandıklarını belirttiler ve sınıfta sosyal medyayı eğitim amaçlı kullanmaya heveslendiler. Her ne kadar öğretmenlerin büyük çoğunluğu kişisel ve mesleki yaşamlarında sosyal medya kullanıyor olsa da, beşte birinden daha azı (% 18) bunu kendi eğitimine uyguluyor. İronik olarak, neredeyse yarısı (%47), öğrenmeyi geliştirebileceğine inanmaktadır.

Yaşadığımız teknoloji çağındaki hızlı gelişmeler hayatımızın her alanını etkilediği gibi şüphesiz eğitim ortamlarını da etkilemektedir. Bu durumun farkında olan ülkeler eğitimde teknoloji kullanımını artırmak ve öğrencilerini bu yeni çağın ihtiyaçlarına uygun şekilde yetiştirebilmek için çok büyük yatırımlar gerçekleştiriyor. Söz konusu

yatırımların etkili sonuç verebilmesinde en büyük sorumluluk okul yöneticilerine düşüyor. Örnek olarak, FATİH Projesinin uygulama sürecinde anahtar rol okul yöneticilerine yüklenmiştir. Özetle okul yöneticilerinden yöneticilik görevlerini yerine getirmenin yanı sıra etkili bir teknoloji lideri olmaları, teknoloji yakından takip ederek, kurumlarını gelişen teknolojiye başarılı bir şekilde entegre edebilmeleri bekleniyor. Yaşanan gelişmeler eğitimde teknoloji kullanımını vazgeçilmez bir unsur haline getirdiği için teknoloji liderliğinin önemi her geçen gün artıyor.

Ayrıca öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından yoğun şekilde kullanılmakta olan sosyal medya araçlarının eğitim amaçlı kullanılabilmesi için de okul yöneticilerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Okul yöneticilerinin sosyal medya ve teknoloji kullanımı konusundaki yeterliliklerini artırmaları gerekir. Sosyal medya araçları kullanılarak veli, okul, öğretmen arasındaki iletişiminin daha etkili hale getirilmesi gerekmektedir. Bu sayede dijital eğitim materyallerine kolay erişim, eğitim ortamlarının zenginleştirilmesi, öğrenci motivasyonunun artırılması ve öğrencinin akademik başarısının artırılması süreci etkin bir şekilde yönetilebilir.

Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri artırmakla birlikte, teknolojiyi sadece yönetim işlerinde değil, eğitim öğretim faaliyetlerinde de etkin şekilde kullanabilmeleri gerekmektedir. Öğretmen ve öğrencilere bu konuda liderlik edebilmeleri, gerekli motivasyonu sağlamayabilmeleri ve okulda teknoloji kullanımını etkin şekilde yönetilebilmeleri gerekir.

Yapılan alan taramasında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri konusunda birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Benzer şekilde okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları konusunda da çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak bu iki konunun birbiri ile arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle bu çalışmada okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçekler ve verilerin analiz yöntemleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı bölümdür.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Korelasyonel araştırmalar, birden fazla değişken arasındaki ilişkinin, bu değişkenlere müdahale etmeden incelenmesine imkân sunar. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek, bu ilişkilerin seviyesinin belirlenmesinde ve bu ilişkilerle ilgili daha üst düzey araştırmaların ipuçlarının verilmesinde etkilidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012: 185).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı birinci döneminde Tekirdağ il merkezi ve ilçelerinde görev yapan toplam 852 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılmayacağından dolayı örneklem alma yoluna gidilmiştir.

Örneklem alırken evrendeki kişi sayısı bilindiği için örneklem büyüklüğü aşağıdaki formül ile bulunmuştur (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 49). Sınırlı evren < 10.000 olduğu için;

$$n = \frac{N Z a^2 P Q}{H^2 (N - 1) + Z a^2 P Q}$$

N	Evren büyüklüğü	852
n	Örnekleme büyüklüğü	?
Z _a	Güven düzeyinin değeri	1.96
P	Evrende bir olayın gözlenme oranı	0.5
Q	Evrende bir olayın gözlenmeme oranı (1-P)	0.5
H	Standart Hata Değeri (Örnekleme hatası)	0.05

$$n = \frac{852 \cdot (1,96)^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{(0,05)^2 \cdot (852 - 1) + (1,96)^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5} = 265$$

Yukarıdaki formülden hareketle n=265 olarak bulunmuştur. Araştırmanın örneklemini Tekirdağ ilinde görev yapan basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile belirlenen 326 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

Örnekleme yer alan okul yöneticilerinin demografik bilgileri Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1’de çalışma grubunda yer alan okul yöneticilerine ait demografik bilgiler yer almaktadır. Okul yöneticilerinin %74,8’i “erkek” ve %25,2’si “kadın” yöneticidir. Çalışma grubunun %36,5’i “okul müdürü”, %62,0’si “müdür yardımcısı” ve %1,5’i ise “müdür baş yardımcısı”dır.

Okul yöneticilerinin %35,3’ü “lise”, %29,1’i “ilkokul” ve %28,5’i “ortaokul” da görev yapmaktadır. Yöneticilerden %39,0’u “31-40 yaş” aralığındadır. Yaş değişkenine göre en az yığılma %2,1 ile “61 Yaş ve üstü” seçeneğinde olmuştur.

Okul yöneticilerinin %84,4’ü “lisans” mezunudur. Yine okul yöneticilerinde %11,7’si “yüksek lisans” ve %0,3 ise “doktora” mezunudur.

Yöneticilerde mesleki kıdem değişkenine göre yığılma %30,4 ile “21 yıl ve üstü” seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %27,0 ile “6-10 yıl” seçeneği izlemiştir. Mesleki kıdem değişkeninde “1-5 yıl” seçeneği %8,9 ile en az yığılmanın olduğu seçenek olmuştur.

Tablo 3.1: Okul Yöneticilerinin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	f	%	Görev Yapılan Eğitim Kademesi	f	%
Kadın	82	25,2	Anaokulu/Okulöncesi	15	4,6
Erkek	244	74,8	İlkokul	95	29,1
Görev	f	%	Ortaokul	93	28,5
Müdür	119	36,5	Lise	115	35,3
Müdür Baş Yardımcısı	5	1,5	Özel Eğitim Merkezi	6	1,8
Müdür Yardımcısı	202	62,0	Halk Eğitim Merkezi	2	0,6
Yaş	f	%	Eğitim Durumu	f	%
21-30 Yaş	38	11,7	Ön Lisans/Eğitim Enstitüsü	12	3,7
31-40 Yaş	127	39,0	Lisans	275	84,4
41-50 Yaş	120	36,8	Yüksek Lisans	38	11,7
51-60 Yaş	34	10,4	Doktora	1	0,3
61 Yaş ve Üstü	7	2,1	Diğer	-	-
Mesleki Kıdem	f	%	Yöneticilik Kıdemi	f	%
1-5 Yıl	29	8,9	1-5 Yıl	175	53,7
6-10 Yıl	88	27,0	6-10 Yıl	63	19,3
11-15 Yıl	60	18,4	11-15 Yıl	41	12,6
16-20 Yıl	50	15,3	16-20 Yıl	29	8,9
21 Yıl ve Üstü	99	30,4	21 Yıl ve Üstü	18	5,5
Haftalık İnternet Kullanım Saati	f	%	Teknoloji ve Teknoloji Yönetimi Konusunda Hizmet İçi Eğitim	f	%
1 Saaten Az	1	0,3	Evet	156	47,9
1-5 Saat	35	10,7	Hayır	170	52,1
6-10 Saat	86	26,4	Liderlik/ Yöneticilik Konusunda Hiz. İçi Eğit.	f	%
11-15 Saat	64	19,6	Evet	250	76,7
16 Saat ve Üstü	140	42,9	Hayır	76	23,3
Okulda BT Formatör Öğretmen Olma Durumu	f	%			
Evet	74	22,7			
Hayır	252	77,3			
TOPLAM	326	100	TOPLAM	326	100

Tablo 3.1 incelendiğinde Yöneticilik kıdeminde ise yığılma %53,7 ile “1-5 yıl” seçeneğinde olmuştur. En az yığılma ise %5,5 ile “21 yıl ve üstü” seçeneğindedir. Yöneticilerin %42,9’u haftalık “16 saat ve üstü” internet kullanmaktadır. Okullarında

BT Formatör öğretmen bulunma oranı %22,7'dir. Yöneticilerin %47,9'u "Teknoloji ve teknoloji yönetimi konusunda hizmet içi eğitim kursu" na katılmıştır. Yine yöneticilerin %76,7'si ise "Liderlik/ Yöneticilik konusunda hizmet içi eğitim kursu" na katıldıklarını belirtmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Banoğlu (2012) tarafından geliştirilen "Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği" ve Özgür (2016) tarafından geliştirilen "Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma için önce literatür taraması yapılmış ve en uygun ölçme araçları belirlenmiştir. Belirlenen ölçeklerin kullanımı için ölçeği geliştiren araştırmacılardan izin alınmıştır. Ölçekler Tekirdağ il merkezi ve ilçelerde görev yapan okul yöneticilerine 2019-2020 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde uygulanmıştır. Ölçekler bilgisayar ortamında yöneticilere ulaştırılmış yine bilgisayar ortamında tekrar toplanmıştır. Okul yöneticilerine çalışma ile ilgili gerekli bilgiler verilmiş, çalışmanın yapılma amacı açıklanmıştır. 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı birinci döneminde Tekirdağ il merkezi ve ilçelerde toplam 852 yönetici bulunmaktadır. Uygulama aşamasında ulaşılamayan okul yöneticileri (hasta, izinli, görevli vb. dışında) olmuştur. Ölçekler bilgisayar ortamında örneklem olarak seçilen 500 okul yöneticisine ulaştırılmış bu ölçeklerden sadece 326 ölçek geri dönmüştür. Toplanan ölçeklerden 326 ölçek istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Toplam okul yöneticisi sayısının %38,26'sına ulaşılmıştır.

3.4.Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Banoğlu (2012) tarafından geliştirilen "Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği" ve Özgür (2016) tarafından geliştirilen "Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

3.4.1.Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği

Banoğlu (2012) tarafından geliştirilen "Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği" 5'li likert tipinde hazırlanmış 32 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar: Boyut 1: Vizyoner liderlik (1-12. Maddeler), Boyut 2:

Dijital çağ öğrenme kültürü (13-15. Maddeler), Boyut 3: Mesleki gelişimde mükemmellik (16-23. Maddeler), Boyut 4: Sistemik gelişim (24-26. Maddeler) ve Boyut 5: Dijital vatandaşlık (27-32. Maddeler).

Ölçek taslağına alınacak maddelerin oluşturulması için bu alanda uluslararası tanınmışlığa sahip NETS-A 2003 (National Education Technology Standards for Administrators), NETS-A 2009 ve PTLA (Principal Technology Leadership Assessment) ölçekler ile söz konusu ölçekleri de önceleyen teknoloji liderliği ölçek geliştirme çalışmaları incelenmiştir (Banoğlu, 2012).

Yapılan incelemeler sonucunda, temel teknoloji liderliği alanları, güncel ve kapsayıcı olduğu için ISTE / NETS-A 2009 standartları olarak belirlenmiştir. Bu 5 temel alan için 56 maddelik bir öge havuzu oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliğini sağlamak için taslak ölçek maddeleri alan uzmanları olarak, dört farklı üniversiteden altı akademisyenin ve bir bilgi teknolojisi eğitim formatörünün görüşüne sunulmuştur. Ölçeğin yapısal geçerliliği sırasıyla AFA ve DFA uygulamaları ile test edilmiştir. Taslak ölçek maddeleri için uygulanan açımlayıcı faktör analizinden sonra, ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği ortaya çıkarmak için oluşan boyutların Cronbach Alfa katsayıları sırayla hesaplanmıştır. Genel güvenilirlik katsayılarını düşüren maddeler ayıklanarak, faktör analizi tekrar yapılmıştır. Faktör analizinde eşik faktör yük değeri 0.40 olarak belirlenmiş ve anti-image değeri 0,50'nin altındaki maddeler ölçekten çıkartılmıştır.

AFA uygulamasında temel bileşen analizi ve varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ve teknik, AFA sonuçlarının yorumlanmasında kolaylık ve daha yüksek yüke sahip maddelerin kendi faktörleri altında avantajları nedeniyle tercih edilmiştir.

AFA sonucunda ortaya çıkan faktör yapısının teorik olarak öngörülen NETS-A 2009 teknoloji liderliği alanlarıyla veri-model uyumu DFA ile sınanmıştır. Ölçeğin genel faktör yapısının ölçülmesi ve alt boyutların DFA düzeltme önerileri doğrultusunda tekrar yapılandırılması sonucunda modellerin analizinde ikinci ve üçüncü düzey DFA kullanılmıştır. Ölçme aracının yordama geçerliğini sınamak ve araçtan elde edilecek toplam puanının olası kesim noktasını saptamak amacıyla Receiver Operator Characteristic (ROC) eğrisi analizi kullanılmıştır. Son olarak ölçeğin genel ve faktör bazında güvenilirlik

analizlerine geçilmiş, bu amaçla iç tutarlık güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış, iki yarı test güvenilirliği ile test puanları arasındaki tutarlık sınanmış ve düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonu hesaplanarak madde ayırt ediciliği analiz edilmiştir. Ölçeğin genel ve boyutlar bazında güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin genel faktör iç tutarlık güvenilirliğine yönelik olarak Cronbach Alpha katsayısının .943 olduğu bulunmuş ve ölçekten madde çıkartılması halinde iç tutarlık güvenilirliğinin .939-.941 aralığına düştüğü belirlenmiştir. Boyutlara göre iç tutarlık güvenilirlik düzeylerinin vizyoner liderlik boyutu için .87, dijital çağ öğrenme kültürü boyutu için .76, mesleki gelişimde mükemmellik boyutu için .90, dijital vatandaşlık boyutu için .88, sistematik gelişim boyutu için .77 olduğu saptanmıştır (Banoğlu, 2012: 52).

Bu araştırmada da Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ölçeğinin toplamda Cronbach Alpha katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Ölçeğinin alt boyutlarından vizyoner liderlik boyutu için .95, dijital çağ öğrenme kültürü boyutu için .93, mesleki gelişimde mükemmellik boyutu için .96, dijital vatandaşlık boyutu için .93, sistematik gelişim boyutu için .93'dür. Elde edilen bu veriler ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir (Alpar, 2014: 561).

3.4.2. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği

Özgür (2016) tarafından geliştirilen “Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği” 1-40 sorular 10’lu, 41-44 sorular 9’lu ve 45-60 sorular 5’li likert tipinde hazırlanmış 60 madde ve onbeş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar: Boyut 1: Akıllı Telefon Kullanımı (6,7,8,13,14,15,16,17. Maddeler), Boyut 2: Genel Sosyal Ağ Kullanımı (32,33,34,35,36,37,38,39,40. Maddeler), Boyut 3: İnternette Araştırma Yapma (25,26,27,28. Maddeler), Boyut 4: E-Posta Kullanımı (1,2,3,4. Maddeler), Boyut 5: Medya Paylaşımı (21,22,23,24. Maddeler), Boyut 6: Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı (9,11,18. Maddeler), Boyut 7: Video Oyunu Oynama (29,30,31. Maddeler), Boyut 8: Telefon Görüşmesi Yapma (10,12. Maddeler), Boyut 9: Televizyon İzleme (19,20. Maddeler), Boyut 10: Çevrimiçi Arkadaşlık (43,44. Maddeler), Boyut 11: Sosyal Ağ Arkadaşlığı (41,42. Maddeler), Boyut 12: Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum (45,46,47,51,52,53. Maddeler), Boyut 13: Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya

Teknoloji Bağımlılığı (48,49,50. Maddeler), Boyut 14: Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum (54,55,56. Maddeler) ve Boyut 15: Görevler Arası Geçiş Tercihleri (57,58,59,60. Maddeler). Ölçeğin ilk sekiz alt boyutunda yer alan 31 maddeden bazıları, (televizyon seyretme gibi) eski teknolojilerin kullanım sıklığını ölçerken, aynı zamanda (akıllı telefon kullanımı, e-posta kullanımı, İnternette araştırma yapmak gibi) yeni teknolojilerin ayrı ayrı kullanım sıklıklarını belirlemek amacıyla hazırlanmış farklı alt boyutları da içinde barındırmaktadır. Ölçekte yer alan iki boyut (dokuz madde), Facebook sosyal ağının kullanım sıklığını belirlemeyi amaçlarken, diğer bir alt boyutta (dört madde) Facebook sosyal ağındaki arkadaş sayısını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, bu üç alt boyutta yer alan Facebook sosyal ağı yerine, farklı sosyal ağların adları da kullanılabilir. Ölçeğin son dört boyutu (16 madde) ise, belirli bir teknoloji ayrımı yapmaksızın bireyin genel olarak teknolojiye yönelik olumlu veya olumsuz tutumlarını ortaya koymanın yanı sıra, teknolojiye yönelik kaygı ve teknolojiye olan bağımlılığı ortaya çıkarmayı amaçlayan tutum ifadelerinin sorulduğu maddelerden oluşmaktadır. Bu dört alt boyutlardan biri de bireylerin bir görevi tamamlarken diğer görevlere geçme (task switching) konusundaki tercihlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach Alfa katsayılarının .89 ile .71 arasında değiştiği ve ölçeğin alt faktörlerine ilişkin iki yarı test korelasyonlarının ise .71 ile .85 arasındadır (Özgür, 2016). Bu araştırmada da Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları ölçeğinin toplamda Cronbach Alpha katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach Alfa katsayılarının .99 ile .75 arasındadır. Bu bulgu ölçme aracının güvenilir olduğuna işaret etmektedir (Alpar, 2014: 561).

3.5.Verilerin Analizi

Okul yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği ve Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları ölçeğinden elde edilen verileri analiz etmek için ölçeklerin ve alt boyutlarının normallik dağılımları incelenmiş ve kullanılacak istatistiksel yöntemler belirlenmiştir. Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği ve alt boyutlarının incelenecek değişkenlere göre çarpıklık katsayıları -.918 ile .693 arasında ve basıklık katsayıları -.282 ile .876 arasında değişmektedir. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği ve alt boyutlarının incelenecek değişkenlere göre çarpıklık katsayıları -.587 ile .718 arasında ve basıklık katsayıları -.954 ile .135

arasında değişmektedir. Ölçeklerin ve alt boyutların basıklık ve çarpıklık katsayılarının ± 1 değerleri arasında çıkması normal dağılımdan aşırı derecede sapmadığını gösterir (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2011:59). Bu sonuçlar doğrultusunda verilerin analizinde normal dağılım varsayımına dayalı yöntemlerin kullanılması uygun görülmüştür. Çalışma grubundaki okul yöneticilerinin demografik bilgilerinin sıklığı ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Birinci ve üçüncü alt problemlerde okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ölçeğinin aritmetik ortalaması ve standart sapma puanları ile medya ve teknoloji kullanım ve tutumları ölçeğinin aritmetik ortalaması ve standart sapma puanları hesaplanmıştır. İkinci ve dördüncü alt problemler için, cinsiyete değişkenine göre eğitim yöneticilerinin teknoloji liderlik yeterlilikleri ve okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarının değişimini belirlemek için bağımsız örnek t-testi analizi kullanılmıştır. Mesleki kıdem, yaş ve görev yapılan okul türü değişkenlerine göre değişimleri belirlemek için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık görüldüğünde, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında bulunduğunu) tespit etmek için post-hoc çoklu karşılaştırma teknikleri kullanılmıştır.

Beşinci ve son alt problem için okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Bütün değişkenler için korelasyon analizi yapılmış ve değişkenler arası ilişkiler belirlenmiştir. *“İki değişken arasındaki korelasyon, ilişkinin yönünü, kuvvetini belirtmede kullanılan korelasyon katsayılarının “+” ya da “-” olması ilişkinin yönünü belirlemede kullanılmıştır. Korelasyon katsayıları değerlendirilirken katsayılar, mutlak değer olarak 0,70 ile 1,00 arasında ise “yüksek”, 0,69 ile 0,30 arasında ise “orta”, 0,29 ve daha düşük değerlerde ise “düşük” düzeyle ilişkili olarak ve 0,00 yaklaştıkça ise ilişki olmadığı şeklinde yorumlanmıştır”* (Büyüköztürk, vd., 2013: 187). Toplanan veriler SPSS programında istatistiksel olarak çözümlenmiştir. Anlamlılıklar minimum $p < ,05$ düzeyinde test edilmiş ve elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmada alt problemlerin çözümlenmesine dönük olarak elde edilen bulgular yorumlanırken; Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeğinin 1-40 arası sorular için 10’lu likert; “1,00-1,90 Hiçbir zaman”, “1,91-2,81 Ayda bir kez”, “2,82-

3,72 Ayda birkaç kez”, “3,73-4,63 Hafta bir kez”, “4,64-5,54 Hafta birkaç kez”, “5,55-6,45 Günde bir kez”, “6,46-7,36 Günde birkaç kez”, “7,37-8,27 Saatte bir kez”, “8,28-9,18 Saatte birkaç kez” ve “9,19-10,0 Her zaman” aralıkları kullanılmıştır. 41-44 arası sorular için 9’lu likert; “1,00-1,88; 0 kişi”, “1,89-2,77; 1-50 kişi”, “2,78-3,66; 51-100 kişi”, “3,67-4,55; 101-175 kişi”, “4,56-5,44; 176-250 kişi”, “5,45-6,33; 251-375 kişi”, “6,34-7,22; 376-500 kişi”, “7,23-8,11; 501-750 kişi” ve “8,12-9,00; 751 veya daha üstü kişi” aralıkları kullanılmıştır. 45-60 arası sorular için ise 5’li likert “1,00-1,80 Hiç”, “1,81-2,61 Düşük”, “2,62-3,42 Orta”, “3,43-4,23 Yüksek” ve “4,24-5,00 Çok Yüksek” değerleri kullanılmıştır. Araştırmada alt problemlerin çözümlenmesine dönük olarak elde edilen bulgular yorumlanırken; Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ölçeğinde de ise; “1,00-1,80 Hiç”, “1,81-2,61 Düşük”, “2,62-3,42 Orta”, “3,43-4,23 Yüksek” ve “4,24-5,00 Çok Yüksek” değerleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde Okul yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları ilişkin bulgular yer almaktadır.

Araştırmada Okul yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarına ilişkin bulgular alt problemlere göre başlıklar altında verilmiştir.

4.1.Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	N	$\bar{x}$	ss
Vizyoner Liderlik	326	3,87	,758
Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	326	3,93	,772
Mesleki Gelişimde Mükemmellik	326	3,84	,769
Sistematik Gelişim	326	3,52	,961
Dijital Vatandaşlık	326	4,18	,696
Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (Toplam)	326	3,87	,698

Tablo 4.1’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Genel olarak Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ($\bar{x}=3,87$, $ss=,698$) “Yüksek” düzeydedir. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin alt boyutlarından “Vizyoner Liderlik” ($\bar{x}=3,87$, $ss=,758$), “Dijital Çağ Öğrenme Kültürü” ($\bar{x}=3,93$, $ss=,772$), “Mesleki Gelişimde Mükemmellik” ($\bar{x}=3,84$, $ss=,769$), “Sistematik Gelişim” (

$\bar{x}=3,52$, $ss=,961$) ve “Dijital Vatandaşlık” ($\bar{x}=4,18$, $ss=,696$) algıları “Yüksek” düzeydedir.

4.2.Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine ilişkin algılarının farklı değişkenlere (Cinsiyet, Yaş, Mesleki Kıdem ve Görev Yapılan Okul Türü) göre anlamlı farklılık olup olmadığına dair bulgular maddeler halinde verilmiştir.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Vizyoner Liderlik	Kadın	82	3,90	,7366	324	-,375	,708
	Erkek	244	3,86	,7675			
Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	Kadın	82	3,95	,7968	324	-,170	,865
	Erkek	244	3,93	,7657			
Mesleki Gelişimde Mükemmellik	Kadın	82	3,81	,7748	324	,458	,647
	Erkek	244	3,85	,7681			
Sistemantik Gelişim	Kadın	82	3,52	,9870	324	,046	,964
	Erkek	244	3,52	,9538			
Dijital Vatandaşlık	Kadın	82	4,13	,6048	324	,627	,531
	Erkek	244	4,19	,7246			
Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (TOPLAM)	Kadın	82	3,86	,6982	324	,119	,905
	Erkek	244	3,87	,7035			

Tablo 4.2’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin tüm boyutlarına ilişkin algılarında cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t=,119$; $p>,05$). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin tüm boyutlarda ortalamaları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ortalama puanları ($\bar{x}=3,86$; $ss=,6982$) ile erkek okul yöneticilerinin puanları ($\bar{x}=3,87$; $ss=,7035$) birbirine çok yakındır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin alt boyutlarından; Vizyoner Liderlik ($t=-,375$; $p>,05$), Dijital Çağ Öğrenme Kültürü ($t=-,170$; $p>,05$), Mesleki Gelişimde Mükemmellik ($t=,458$; $p>,05$),

Sistemantik Gelişim ($t=,046$; $p>,05$) ve Dijital Vatandaşlık ($t=,627$; $p>,05$) boyutlarına ilişkin algılarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılık olmadığı görülmektedir. Alt boyutlarda erkek ve kadın okul yöneticilerinin ortalama puanları birbirine çok yakındır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Yaş Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Karele r Ortala ması	F	p
Vizyoner Liderlik	Gruplar Arası	2,723	4	,681	1,185	,317
	Gruplar İçi	184,474	321	,575		
	Toplam	187,197	325			
Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	Gruplar Arası	,785	4	,196	,326	,860
	Gruplar İçi	193,152	321	,602		
	Toplam	193,937	325			
Mesleki Gelişimde Mükemmellik	Gruplar Arası	1,067	4	,267	,448	,774
	Gruplar İçi	191,083	321	,595		
	Toplam	192,150	325			
Sistemantik Gelişim	Gruplar Arası	3,521	4	,880	,953	,434
	Gruplar İçi	296,509	321	,924		
	Toplam	300,030	325			
Dijital Vatandaşlık	Gruplar Arası	,739	4	,185	,379	,824
	Gruplar İçi	156,678	321	,488		
	Toplam	157,417	325			
Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (TOPLAM)	Gruplar Arası	,678	4	,169	,345	,847
	Gruplar İçi	157,738	321	,491		
	Toplam	158,416	325			

Kategoriler: 1. “21-30 Yaş”, 2. “31-40 Yaş”, 3. “41-50 Yaş”, 4. “51-60 Yaş”, 5. “61 ve üstü Yaş”

Tablo 4.3’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F_{(4-321)}=,345$, $p>,05$). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin alt boyutlarından “Vizyoner Liderlik ($F_{(4-321)}=1,185$, $p>,05$)”, “Dijital Çağ Öğrenme Kültürü ($F_{(4-321)}=,326$, $p>,05$)”, “Mesleki Gelişimde Mükemmellik ($F_{(4-321)}=,448$, $p>,05$)”, “Sistemantik Gelişim ($F_{(4-321)}=,953$, $p>,05$)” ve “Dijital Vatandaşlık ($F_{(4-321)}=,379$,

p>,05)” boyutlarına ilişkin algılarında da yaş değişkenine göre bir farklılaşma olmamıştır.

Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine ilişkin algılarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Görev Yapılan Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Vizyoner Liderlik	Gruplar Arası	3,669	4	,917	1,604	,173
	Gruplar İçi	183,528	321	,572		
	Toplam	187,197	325			
Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	Gruplar Arası	4,639	4	1,160	1,967	,099
	Gruplar İçi	189,298	321	,590		
	Toplam	193,937	325			
Mesleki Gelişimde Mükemmellik	Gruplar Arası	2,761	4	,690	1,170	,324
	Gruplar İçi	189,389	321	,590		
	Toplam	192,150	325			
Sistematik Gelişim	Gruplar Arası	3,219	4	,805	,870	,482
	Gruplar İçi	296,811	321	,925		
	Toplam	300,030	325			
Dijital Vatandaşlık	Gruplar Arası	3,130	4	,783	1,628	,167
	Gruplar İçi	154,287	321	,481		
	Toplam	157,417	325			
Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (TOPLAM)	Gruplar Arası	3,049	4	,762	1,575	,181
	Gruplar İçi	155,367	321	,484		
	Toplam	158,416	325			

Kategoriler: 1. “1-5 yıl”, 2. “6-10 yıl”, 3. “11-15 yıl”, 4. “16-20 yıl”, 5. “21 yıl ve üstü”

Tablo 4.4’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarında mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F_{(4-321)}=1,575$, $p>,05$). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin alt boyutlarından “Vizyoner Liderlik ($F_{(4-321)}=1,604$, $p>,05$)”, “Dijital Çağ Öğrenme Kültürü ($F_{(4-321)}=1,967$, $p>,05$)”, “Mesleki Gelişimde Mükemmellik ($F_{(4-321)}=1,170$, $p>,05$)”, “Sistematik Gelişim ($F_{(4-321)}=,870$, $p>,05$)” ve “Dijital Vatandaşlık ($F_{(4-$

$_{321})=1,628, p>,05)$ ” boyutlarına ilişkin algılarında da mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olmamıştır.

Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine ilişkin algılarının görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Algılarının Görev Yapılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Vizyoner Liderlik	Gruplar Arası	3,804	3	,761	1,328	,252
	Gruplar İçi	183,393	322	,573		
	Toplam	187,197	325			
Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	Gruplar Arası	4,908	3	,982	1,662	,143
	Gruplar İçi	189,030	322	,591		
	Toplam	193,937	325			
Mesleki Gelişimde Mükemmellik	Gruplar Arası	4,763	3	,953	1,627	,152
	Gruplar İçi	187,387	322	,586		
	Toplam	192,150	325			
Sistematik Gelişim	Gruplar Arası	5,591	3	1,118	1,215	,302
	Gruplar İçi	294,439	322	,920		
	Toplam	300,030	325			
Dijital Vatandaşlık	Gruplar Arası	3,758	3	,752	1,565	,170
	Gruplar İçi	153,659	322	,480		
	Toplam	157,417	325			
Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (TOPLAM)	Gruplar Arası	1,931	3	,644	1,324	,266
	Gruplar İçi	156,486	322	,486		
	Toplam	158,416	325			

Kategoriler: 1. “Anaokulu/Okulöncesi”, 2. “İlkokul”, 3. “Ortaokul”, 4. “Lise”, 5. “Diğer (Özel Eğitim Merkezi, Halk Eğitim Merkezi)”

Tablo 4.5’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarında görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F_{(3-322)}=1,324, p>,05$). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin alt boyutlarından “Vizyoner Liderlik ($F_{(3-322)}=1,328, p>,05$)”, “Dijital Çağ Öğrenme Kültürü ($F_{(3-322)}=1,662, p>,05$)”, “Mesleki Gelişimde

Mükemmellik ($F_{(3-322)}=1,627, p>,05$)”, “Sistemik Gelişim ($F_{(3-322)}=1,215, p>,05$)” ve “Dijital Vatandaşlık ($F_{(3-322)}=1,565, p>,05$)” boyutlarına ilişkin algılarında da mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olmamıştır.

4.3. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarına ilişkin bulgular Tablo 4.6’de verilmiştir.

Tablo 4.6: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	N	$\bar{x}$	ss
Akıllı Telefon Kullanımı	326	5,90	1,664
Genel Sosyal Ağ Kullanımı	326	4,46	1,978
İnternette Araştırma Yapma	326	5,35	2,057
E-Posta Kullanımı	326	6,56	1,468
Medya Paylaşımı	326	3,51	1,977
Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	326	6,03	1,725
Video Oyunu Oynama	326	2,92	2,075
Telefon Görüşmesi Yapma	326	7,13	1,712
Televizyon İzleme	326	4,25	1,930
Çevrimiçi Arkadaşlık	326	1,82	1,370
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	326	4,93	2,353
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	326	3,74	,906
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	326	3,16	,963
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	326	3,03	1,075
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	326	3,04	,745

Tablo 4.6’de Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından Telefon Görüşmesi Yapma ($\bar{x}=7,13, ss=1,712$) ve E-Posta Kullanımı ($\bar{x}=6,56, ss=1,468$) boyutlarını “Günde birkaç kez”; Akıllı Telefon Kullanımı ($\bar{x}=5,90, ss=1,664$), Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı ($\bar{x}=6,03, ss=1,725$) boyutlarını “Günde bir kez”; İnternette Araştırma Yapma ($\bar{x}=5,35, ss=2,057$) ve Genel Sosyal Ağ Kullanımı ($\bar{x}=4,46, ss= 1,978$) boyutlarını ise “Hafta bir kez”; Medya Paylaşımı” ($\bar{x}=3,51$

ss=1,977) ve Video Oyunu Oynama ($\bar{x}=2,92$, ss= 2,075), “Ayda birkaç kez” kullandıklarını görülmektedir. Yine okul yöneticileri medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından Sosyal Ağ Arkadaşlığı ($\bar{x}=4,93$, ss=2,353) boyutunda ortalama “176-250 kişi” ile iletişimde olduklarını oysa Çevrimiçi Arkadaşlık ($\bar{x}=1,82$, ss=,696) ortalama hiç arkadaşlarının olmadığı görülmektedir. Okul yöneticileri medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($\bar{x}=3,74$, ss= ,906), “Yüksek” düzeyde iken Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı ($\bar{x}=3,16$, ss=,963), Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum ($\bar{x}=3,03$, ss=1,075) ve Görevler Arası Geçiş Tercihleri ($\bar{x}=3,04$, ss=,745) boyutlarında ise “Orta” düzeyde bir algıya sahip oldukları tabloda görülmektedir.

4.4. Okul Yöneticilerinin Medya ile Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının farklı değişkenlere (Cinsiyet, Yaş, Mesleki Kıdem ve Görev Yapılan Okul Türü) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular maddeler halinde verilmiştir.

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7’de Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından *Akıllı Telefon Kullanımı* boyutunda cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-4,395$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin akıllı telefon kullanımı boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,58$, ss=1,4473) puanları erkek okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=5,67$, ss=1,6733) daha yüksektir.

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından *İnternette Araştırma Yapma* boyutunda da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,162$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve

tutumları ölçeğinin internette araştırma yapma boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,77$, $ss=2,0229$) puanları erkek okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=5,20$, $ss=2,0529$) daha yüksektir.

Tablo 4.7: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Akıllı Telefon Kullanımı	Kadın	82	6,58	1,4473	324	-4,395	,000*
	Erkek	244	5,67	1,6733			
Genel Sosyal Ağ Kullanımı	Kadın	82	4,68	1,9465	324	-1,160	,077
	Erkek	244	4,39	1,9873			
İnternette Araştırma Yapma	Kadın	82	5,77	2,0229	324	-2,162	,031*
	Erkek	244	5,20	2,0529			
E-Posta Kullanımı	Kadın	82	6,57	1,4831	324	-,106	,916
	Erkek	244	6,55	1,4659			
Medya Paylaşımı	Kadın	82	3,83	1,8737	324	-1,723	,086
	Erkek	244	3,40	2,0035			
Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	Kadın	82	6,42	1,4750	324	-2,402	,017*
	Erkek	244	5,90	1,7857			
Video Oyunu Oynama	Kadın	82	2,63	1,9961	324	1,487	,138
	Erkek	244	3,02	2,0963			
Telefon Görüşmesi Yapma	Kadın	82	7,46	1,5981	324	-2,056	,041*
	Erkek	244	7,02	1,7373			
Televizyon İzleme	Kadın	82	4,29	1,8708	324	-,198	,843
	Erkek	244	4,24	1,9539			
Çevrimiçi Arkadaşlık	Kadın	82	1,42	,7473	324	3,106	,002*
	Erkek	244	1,96	1,5007			
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	Kadın	82	4,74	2,4001	324	,845	,399
	Erkek	244	4,99	2,3386			
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	Kadın	82	3,95	,8613	324	-2,418	,016*
	Erkek	244	3,67	,9124			
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	Kadın	82	3,26	1,1258	324	-2,267	,024*
	Erkek	244	2,95	1,0494			
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	Kadın	82	3,10	1,0299	324	,606	,187
	Erkek	244	3,18	,9415			
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	Kadın	82	2,99	,7032	324	,578	,563
	Erkek	244	3,05	,7641			

*p<.05

Tablo 4.7’de *Çevrimiçi arkadaşlık* boyutunda cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=3,106$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık erkek okul yöneticilerinin

lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeği puanları incelendiğinde, erkek okul yöneticilerinin ($\bar{x}=1,96$, $ss=1,5007$) puanları, kadın okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=1,42$, $ss=,7473$) daha yüksektir. Yine *Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı* boyutuna ilişkin okul yöneticilerinin tutumlarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,402$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin kısa mesaj (sms) kullanımı boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,42$, $ss=1,4750$) puanları erkek okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=5,90$, $ss=1,7857$) daha yüksektir. *Telefon Görüşmesi Yapma* boyutuna ilişkin okul yöneticilerinin tutumlarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,056$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin telefon görüşmesi yapma boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=7,46$, $ss=1,5981$) puanları erkek okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=7,02$, $ss=1,7373$) daha yüksektir.

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin *Çevrimiçi Arkadaşlık* boyutuna ilişkin okul yöneticilerinin tutumlarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=3,106$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık erkek okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin çevrimiçi arkadaşlık boyutunda puanları incelendiğinde, erkek okul yöneticilerinin ($\bar{x}=1,96$, $ss=1,5007$) puanları kadın okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=1,46$, $ss=,7473$) daha yüksektir. *Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum* boyutuna ilişkin okul yöneticilerinin tutumlarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,418$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin teknolojiye yönelik olumlu tutum boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,95$, $ss=,8613$) puanları erkek okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=3,67$, $ss=,9124$) daha yüksektir. *Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı* boyutuna ilişkin okul yöneticilerinin tutumlarında da cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,267$; $p<,05$). Bu anlamlı farklılık kadın okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin teknolojisiz kalma kaygısı veya teknoloji bağımlılığı boyutunda puanları incelendiğinde, kadın okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,26$, $ss=1,125$) puanları erkek

Okul yöneticilerinin puanlarından ($\bar{x}=2,95$, $ss=1,049$) daha yüksektir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin diğer boyutlarına ilişkin algılarında cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir.

Okul Yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalama ası	F	p	Anl amlı Far k
Akıllı Telefon Kullanımı	Gruplar Arası	77,852	4	19,463	7,592	,000 *	1>3
	Gruplar İçi	822,917	321	2,564			1>4
	Toplam	900,769	325				1>5
							2>3
							2>4
							2>5
Genel Sosyal Ağ Kullanımı	Gruplar Arası	39,395	4	9,849	2,565	,038 *	1>2
	Gruplar İçi	1232,461	321	3,839			1>3
	Toplam	1271,857	325				1>4
İnternette Araştırma Yapma	Gruplar Arası	105,631	4	26,408	6,677	,000 *	1>3
	Gruplar İçi	1269,561	321	3,955			1>5
	Toplam	1375,192	325				2>3
							4>5
E-Posta Kullanımı	Gruplar Arası	10,285	4	2,571	1,196	,312	
	Gruplar İçi	690,108	321	2,150			
	Toplam	700,393	325				
Medya Paylaşımı	Gruplar Arası	95,402	4	23,850	6,510	,000 *	1>2
	Gruplar İçi	1175,954	321	3,663			1>3
	Toplam	1271,356	325				1>4
							1>5
							2>3
Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	Gruplar Arası	34,414	4	8,604	2,958	,020 *	1>4
	Gruplar İçi	933,632	321	2,909			2>4
	Toplam	968,047	325				
Video Oyunu Oynama	Gruplar Arası	56,598	4	14,150	3,381	,010 *	1>2
							1>3

	Gruplar İçi	1343,550	321	4,186			1>4 1>5
	Toplam	1400,149	325				
Telefon Görüşmesi Yapma	Gruplar Arası	15,559	4	3,890	1,333	,258	
	Gruplar İçi	937,030	321	2,919			
	Toplam	952,589	325				
Televizyon İzleme	Gruplar Arası	36,684	4	9,171	2,506	,042 *	1>3 2>3
	Gruplar İçi	1174,691	321	3,659			
	Toplam	1211,375	325				
Çevrimiçi Arkadaşlık	Gruplar Arası	4,992	4	1,248	,662	,619	
	Gruplar İçi	605,189	321	1,885			
	Toplam	610,181	325				
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	Gruplar Arası	12,766	4	3,191	,573	,682	
	Gruplar İçi	1786,790	321	5,566			
	Toplam	1799,556	325				
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	Gruplar Arası	3,785	4	,946	1,153	,331	
	Gruplar İçi	263,344	321	,820			
	Toplam	267,128	325				
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	Gruplar Arası	1,074	4	,269	,287	,887	
	Gruplar İçi	300,621	321	,937			
	Toplam	301,695	325				
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	Gruplar Arası	8,506	4	2,126	1,857	,118	
	Gruplar İçi	367,671	321	1,145			
	Toplam	376,177	325				
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	Gruplar Arası	1,399	4	,350	,621	,648	
	Gruplar İçi	180,746	321	,563			
	Toplam	182,146	325				

p<.05 Kategoriler: 1. “21-30 Yaş”, 2. “31-40 Yaş”, 3. “41-50 Yaş”, 4. “51-60 Yaş”, 5. “61 ve üstü Yaş”

Tablo 4.8’de Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarında bazı alt boyutlarda yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “*akıllı telefon kullanımı*” boyutunda yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=7,592$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,56$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,65$), “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,05$) ve “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=4,46$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. “*Akıllı telefon kullanımı*” boyutunda “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,24$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,65$), “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,05$) ve “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=4,46$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*Genel sosyal ağ kullanımı*” boyutunda okul yöneticilerinin yaş değişkenine göre algılarında bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=2,565$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin genel sosyal ağ kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=5,33$), “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=4,50$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=4,23$) ve “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=4,26$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*İnternette araştırma yapma*” boyutunda okul yöneticilerinin yaş değişkenine göre algılarında bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=6,677$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin genel sosyal ağ kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=5,99$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,06$) ve “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=4,21$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. “*İnternette araştırma yapma*” boyutunda yine “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=5,63$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,06$); 51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,20$) “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul

yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=4,21$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*Medya paylaşımı*” boyutunda okul yöneticilerinin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=6,510$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin medya paylaşımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=4,62$) “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,78$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,02$), “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,21$) ve “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=2,46$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. “*Medya paylaşımı*” boyutunda yine “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin medya paylaşımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=3,78$) “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=2,46$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*Kısa mesaj (SMS) kullanımı*” boyutunda okul yöneticilerinin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=2,958$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeyleri ($\bar{x}=6,42$) ile “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,27$) “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=5,39$) daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*Video oyunu oynama*” boyutunda okul yöneticilerinin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=3,381$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin video oyunu oynama boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=3,82$); “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=3,07$), “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=2,64$), “51-60 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=2,59$) ve “61 ve üstü yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=1,71$) daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“*Televizyon izleme*” boyutunda okul yöneticilerinin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=2,506$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “21-30 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin televizyon izleme boyutuna

ilişkin ortalama sıklık düzeyleri ($\bar{x}=4,86$) ile “31-40 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=4,44$) “41-50 yaş” düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=3,93$) daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.9’da Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarında bazı alt boyutlarda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “akıllı telefon kullanımı” boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=6,820$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “1-5 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,34$); “6-10 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,22$), “11-15 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,05$), “16-20 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,96$) ve “21 yıl ve üstü” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin akıllı telefon kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeyinden ($\bar{x}=5,22$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.9: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Akıllı Telefon Kullanımı 1	Gruplar Arası	70,553	4	17,638	6,820	,000*	1>5
	Gruplar İçi	830,216	321	2,586			2>5
	Toplam	900,769	325				3>5
Genel Sosyal Ağ Kullanımı 1	Gruplar Arası	17,958	4	4,489	1,149	,333	4>5
	Gruplar İçi	1253,899	321	3,906			
	Toplam	1271,857	325				
İnternette Araştırma Yapma	Gruplar Arası	46,163	4	11,541	2,787	,027*	1>5
	Gruplar İçi	1329,029	321	4,140			2>5
							3>5
							4>5

	Toplam	1375,192	325				
E-Posta Kullanım 1	Gruplar Arası	27,815	4	6,954	3,319	,011*	1>5
	Gruplar İçi	672,577	321	2,095			2>5
	Toplam	700,393	325				3>5
Medya Paylaşım 1	Gruplar Arası	75,583	4	18,896	5,072	,001*	1>5
	Gruplar İçi	1195,773	321	3,725			2>5
	Toplam	1271,356	325				3>5
Kısa Mesaj (SMS) Kullanım 1	Gruplar Arası	38,702	4	9,676	3,342	,011*	1>5
	Gruplar İçi	929,344	321	2,895			3>5
	Toplam	968,047	325				
Video Oyunu Oynama	Gruplar Arası	46,581	4	11,645	2,762	,028*	2>4
	Gruplar İçi	1353,568	321	4,217			2>5
	Toplam	1400,149	325				
Telefon Görüşme si Yapma	Gruplar Arası	24,584	4	6,146	2,126	,077	
	Gruplar İçi	928,005	321	2,891			
	Toplam	952,589	325				
Televizy on İzleme	Gruplar Arası	29,575	4	7,394	2,008	,093	
	Gruplar İçi	1181,800	321	3,682			
	Toplam	1211,375	325				
Çevrimiç i Arkadaşl ık	Gruplar Arası	3,255	4	,814	,430	,787	
	Gruplar İçi	606,926	321	1,891			
	Toplam	610,181	325				
Sosyal Ağ Arkadaşl ığı	Gruplar Arası	48,989	4	12,247	2,246	,064	
	Gruplar İçi	1750,566	321	5,453			
	Toplam	1799,556	325				
Teknoloj iye Yönelik Olumlu Tutum	Gruplar Arası	6,040	4	1,510	1,856	,118	
	Gruplar İçi	261,089	321	,813			
	Toplam	267,128	325				
Teknoloj isiz	Gruplar Arası	2,012	4	,503	,539	,707	

Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	Gruplar İçi	299,683	321			
	Toplam				,934	
		301,695	325			
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	Gruplar Arası	8,554	4	2,139		
	Gruplar İçi	367,623	321	1,145	1,867	,116
	Toplam	376,177	325			
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	Gruplar Arası	,898	4	,225		
	Gruplar İçi	181,248	321	,565	,398	,810
	Toplam	182,146	325			
	Toplam	290,369	325			

$p < .05$ Kategoriler: 1. “1-5 yıl”, 2. “6-10 yıl”, 3. “11-15 yıl”, 4. “16-20 yıl”, 5. “21 yıl ve üstü”

Tablo 4.9’da “İnternette araştırma yapma” boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=2,787$, $p < .05$). Bu farklılığın kaynağı; “1-5 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin internette araştırma yapma boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=5,78$); “6-10 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,56$), “11-15 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,68$); “16-20 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=5,40$) ve “21 yıl ve üstü” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin internette araştırma yapma boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeyinden ($\bar{x}=5,35$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“E posta kullanımı” boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=5,072$, $p < .05$). Bu farklılığın kaynağı; “1-5 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin e-posta kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,64$); “6-10 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,46$), “11-15 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,81$), “16-20 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=7,05$) ve “21 yıl ve üstü” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin E posta kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeyinden ($\bar{x}=6,22$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“Kısa mesaj (SMS) kullanımı” boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=3,342$, $p < .05$). Bu farklılığın kaynağı; “1-5

yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=6,68$); “11-15 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=6,33$) ve “21 yıl ve üstü” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeyinden ($\bar{x}=5,58$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

“Video oyunu oynama” boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F_{(4-321)}=2,762$, $p<,05$). Bu farklılığın kaynağı; “6-10 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin video oyunu oynama boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{x}=3,38$); “16-20 yıl” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=2,48$) ile “21 yıl ve üstü” mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin video oyunu oynama boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{x}=2,55$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10: Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarının Görev Yapılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Akıllı Telefon Kullanımı	Gruplar Arası	8,031	5	1,606	,576	,719
	Gruplar İçi	892,738	320	2,790		
	Toplam	900,769	325			
Genel Sosyal Ağ Kullanımı	Gruplar Arası	9,044	5	1,809	,458	,807
	Gruplar İçi	1262,813	320	3,946		
	Toplam	1271,857	325			
İnternette Araştırma Yapma	Gruplar Arası	7,969	5	1,594	,373	,867
	Gruplar İçi	1367,223	320	4,273		
	Toplam	1375,192	325			
E-Posta Kullanımı	Gruplar Arası	11,648	5	2,330	1,082	,370
	Gruplar İçi	688,745	320	2,152		
	Toplam	700,393	325			
Medya Paylaşımı	Gruplar Arası	8,648	5	1,730	,438	,822
	Gruplar İçi	1262,708	320	3,946		
	Toplam	1271,356	325			

Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	Gruplar Arası	5,287	5	1,057	,351	,881
	Gruplar İçi	962,760	320	3,009		
	Toplam	968,047	325			
Video Oyunu Oynama	Gruplar Arası	24,703	5	4,941	1,149	,334
	Gruplar İçi	1375,445	320	4,298		
	Toplam	1400,149	325			
Telefon Görüşmesi Yapma	Gruplar Arası	10,821	5	2,164	,735	,597
	Gruplar İçi	941,768	320	2,943		
	Toplam	952,589	325			
Televizyon İzleme	Gruplar Arası	11,870	5	2,374	,633	,674
	Gruplar İçi	1199,505	320	3,748		
	Toplam	1211,375	325			
Çevrimiçi Arkadaşlık	Gruplar Arası	8,173	5	1,635	,869	,502
	Gruplar İçi	602,008	320	1,881		
	Toplam	610,181	325			
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	Gruplar Arası	30,408	5	6,082	1,100	,360
	Gruplar İçi	1769,148	320	5,529		
	Toplam	1799,556	325			
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	Gruplar Arası	4,553	5	,911	1,110	,355
	Gruplar İçi	262,575	320	,821		
	Toplam	267,128	325			
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	Gruplar Arası	9,543	5	1,909	2,090	,066
	Gruplar İçi	292,152	320	,913		
	Toplam	301,695	325			
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	Gruplar Arası	5,630	5	1,126	,972	,435
	Gruplar İçi	370,547	320	1,158		
	Toplam	376,177	325			
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	Gruplar Arası	6,105	5	1,221	2,219	,052
	Gruplar İçi	176,041	320	,550		
	Toplam	182,146	325			

p<.05 Kategoriler: 1. “Anaokulu/Okulöncesi”, 2. “İlkokul”, 3. “Ortaokul”, 4. “Lise”, 5. “Diğer (Özel Eğitim Merkezi, Halk Eğitim Merkezi)”

Tablo 4.10’da Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumlarında tüm alt boyutlarda görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “Akıllı Telefon Kullanımı ($F_{(5-320)}=,576, p>,05$)”,

“Genel Sosyal Ağ Kullanımı ($F_{(5-320)}=,458, p>,05$)”, “İnternette Araştırma Yapma ($F_{(5-320)}=,373, p>,05$)”, “E-Posta Kullanımı ($F_{(5-320)}=1,082, p>,05$)”, “Medya Paylaşımı ($F_{(5-320)}=,438, p>,05$)”, “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı ($F_{(5-320)}=,351, p>,05$)”, “Video Oyunu Oynama ($F_{(5-320)}=1,149, p>,05$)”, “Telefon Görüşmesi Yapma ($F_{(5-320)}=,735, p>,05$)”, “Televizyon İzleme ($F_{(5-320)}=,633, p>,05$)”, “Çevrimiçi Arkadaşlık ($F_{(5-320)}=,869, p>,05$)”, “Sosyal Ağ Arkadaşlığı ($F_{(5-320)}=1,100, p>,05$)”, “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum ($F_{(5-320)}=1,110, p>,05$)”, “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı ($F_{(5-320)}=2,090, p>,05$)”, “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum ($F_{(5-320)}=,972, p>,05$)”, “Görevler Arası Geçiş Tercihleri ($F_{(5-320)}=2,219, p>,05$)” boyutlarına ilişkin algılarında da mesleki kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olmamıştır.

4.5. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile medya, teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Toplamı ile Medya, Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi)

	Okul yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri (Toplam)
Akıllı Telefon Kullanımı	,417**
Sosyal Ağ Kullanımı	,387**
İnternette Araştırma Yapma	,335*
E-Posta Kullanımı	,350**
Medya Paylaşımı	,266**
Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	,048
Video Oyunu Oynama	,091
Telefon Görüşmesi Yapma	,338*
Televizyon İzleme	,050
Çevrimiçi Arkadaşlık	,312*
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	,371**
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	,393**
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	-,344**
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	-,360**
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	,469**

$n = 326, *p < .05, ** p < .01$

Tablo 4.11’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile medya, teknoloji kullanımı ve tutumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin tüm boyutları ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Akıllı Telefon Kullanımı” ($r= 0,417$; $p<0.01$), “Genel Sosyal Ağ Kullanımı” ($r= 0,387$; $p<0.01$), “E-Posta Kullanımı” ($r= 0,350$; $p<0.01$), “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” ($r= 0,371$; $p<0.01$); “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($r= 0,393$; $p<0.01$) ve “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” ($r= 0,469$; $p<0.01$) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Yine “Medya Paylaşımı” boyutu ile ($r= 0,266$; $p<0.01$) de pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu tabloda görülmektedir.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri arttıkça yukarıda belirtilen boyutlarda da bir artış gözlenmektedir. Örneğin okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri arttıkça medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “Akıllı Telefon Kullanımı” yeterlikleri de o oranda artmaktadır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ($r=-0,360$; $p<0.01$) ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” ($r=-0,360$; $p<0.01$) boyutları arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri arttıkça medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” boyutlarında azalma görülmektedir. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri toplamında ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,048$), “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,091$) ve “Televizyon İzleme” ($r= 0,050$) boyutlarında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 4.12: Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya, Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi)

	Vizyoner Liderlik	Dijital Çağ Öğrenme Kültürü	Mesleki Gelişimde Mükemmellik	Sistematik Gelişim	Dijital Vatandaşlık
Akıllı Telefon Kullanımı	,275**	,481**	,357**	,369**	,479**
Genel Sosyal Ağ Kullanımı	,362**	,349**	,228*	,234*	,461**
İnternette Araştırma Yapma	,296**	,417*	,368**	,180	,449**
E-Posta Kullanımı	,394**	,431*	,116*	,046	,403**
Medya Paylaşımı	,308**	,440*	,329**	,448**	,207
Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı	,212*	,008	,002	,006	,318*
Video Oyunu Oynama	,263**	,065	,061	,055	,063
Telefon Görüşmesi Yapma	,267**	,318*	,099	,058	,391**
Televizyon İzleme	,097	,027	,019	,005	,099
Çevrimiçi Arkadaşlık	,226*	,070	,090	,103	,105
Sosyal Ağ Arkadaşlığı	,282**	,330*	,257**	,324*	,370**
Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum	,441**	,490**	,357**	,424*	,350**
Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı	-488**	-215*	-295**	-318*	-321*
Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum	-,220*	-,267**	-,256**	-,219*	-,448**
Görevler Arası Geçiş Tercihleri	,375**	,373**	,345**	,325**	,367**

n =326, *p<.05, ** *p*<.01

Tablo 4.12’de Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Vizyoner liderlik” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” (*r*= 0,441; *p*<0.01); “E-Posta Kullanımı” (*r*= 0,394; *p*<0.01); “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” (*r*= 0,375; *p*<0.01); “Genel Sosyal Ağ Kullanımı” (*r*= 0,362; *p*<0.01) ve “Medya Paylaşımı” (*r*= 0,308; *p*<0.05) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin; “İnternette Araştırma Yapma” (*r*= 0,296; *p*<0.01); “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” (*r*= 0,282; *p*<0.01); “Akıllı Telefon Kullanımı” (*r*= 0,275; *p*<0.01); “Telefon

Görüşmesi Yapma” ($r= 0,267$; $p<0.01$); “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,263$; $p<0.01$); “Çevrimiçi Arkadaşlık” ($r= 0,226$; $p<0.05$) ve “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,212$; $p<0.05$) boyutları ile Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Vizyoner liderlik” boyutları ile Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Vizyoner liderlik” boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Vizyoner liderlik” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ($r=-0,488$; $p<0.01$) boyutu ile arasında negatif yönde orta düzeyde ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” ($r=-0,220$; $p<0.05$) boyutları ile arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Televizyon İzleme” ($r= 0,267$) boyutu ile “Vizyoner liderlik” boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Digital Çağ Öğrenme Kültürü” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($r= 0,490$; $p<0.01$); “Akıllı Telefon Kullanımı” ($r= 0,481$; $p<0.01$); “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” ($r= 0,373$; $p<0.01$); “Genel Sosyal Ağ Kullanımı” ($r= 0,349$; $p<0.01$); “Medya Paylaşımı” ($r= 0,440$; $p<0.05$); “E-Posta Kullanımı” ($r= 0,431$; $p<0.05$); “İnternette Araştırma Yapma” ($r= 0,417$; $p<0.05$); “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” ($r= 0,330$; $p<0.05$) ve “Telefon Görüşmesi Yapma” ($r= 0,318$; $p<0.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin; “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” boyutu ($r=-0,215$; $p<0.05$) ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” boyutu ($r=- 0,256$; $p<0.01$) boyutları ile arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,008$); “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,065$), “Televizyon İzleme” ($r= 0,027$) ve “Çevrimiçi Arkadaşlık” ($r= 0,070$) boyutları ile “Digital Çağ Öğrenme Kültürü” boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Mesleki Gelişimde Mükemmellik” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı

ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “İnternette Araştırma Yapma” ($r= 0,368$; $p<0.01$), “Akıllı Telefon Kullanımı” ($r= 0,357$; $p<0.01$), “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($r= 0,357$; $p<0.01$), “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” ($r= 0,345$; $p<0.01$) ve “Medya Paylaşımı” ($r= 0,329$; $p<0.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde; “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” ($r= 0,257$; $p<0.05$), “Genel Sosyal Ağ Kullanımı” ($r= 0,228$; $p<0.05$) ve “E-Posta Kullanımı” ($r= 0,116$; $p<0.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ($r=-0,295$; $p<0.01$) ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” ($r=-0,256$; $p<0.01$) boyutları ile arasında ise negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,002$), “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,061$), “Telefon Görüşmesi Yapma” ($r= 0,099$), “Televizyon İzleme” ($r= 0,019$) ve “Çevrimiçi Arkadaşlık” ($r= 0,090$) boyutları ile “Mesleki Gelişimde Mükemmellik” boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Sistemik Gelişim” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Medya Paylaşımı” ($r= 0,448$; $p<0.01$), “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” ($r= 0,325$; $p<0.01$), “Akıllı Telefon Kullanımı” ($r= 0,369$; $p<0.01$), “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($r= 0,424$; $p<0.05$) ve “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” ($r= 0,324$; $p<0.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde ve “Genel Sosyal Ağ Kullanımı” ($r= 0,234$; $p<0.05$) boyutu ile arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” boyutu ($r=-0,318$; $p<0.05$) ile arasında ise negatif yönde orta düzeyde ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” boyutu ($r=-0,219$; $p<0.05$) ile arasında ise negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “İnternette Araştırma Yapma” ($r= 0,180$), “E-Posta Kullanımı” ($r= 0,046$), “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,006$), “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,055$), “Telefon Görüşmesi Yapma” ($r= 0,058$), “Televizyon İzleme” ($r= 0,005$) ve “Çevrimiçi Arkadaşlık” ($r= 0,103$) boyutları ile “Sistemik Gelişim” boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri alt boyutlarından “Digital Vatandaşlık” boyutu ile Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Akıllı Telefon Kullanımı” ($r= 0,479$; $p<0.01$), “Genel

Sosyal Ağ Kullanımı” ($r= 0,461$; $p<0.01$), “İnternette Araştırma Yapma” ($r= 0,449$; $p<0.01$), “Telefon Görüşmesi Yapma” ($r= 0,391$; $p<0.01$), “Sosyal Ağ Arkadaşlığı” ($r= 0,370$; $p<0.01$), “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” ($r= 0,367$; $p<0.01$), “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ($r= 0,350$; $p<0.01$), “E-Posta Kullanımı” ($r= 0,403$; $p<0.05$) ve “Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı” ($r= 0,318$; $p<0.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” ($r=-0,448$; $p<0.01$) boyutu ile arasında ise negatif yönde orta düzeyde ve “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ($r=-,321$; $p<0.05$) boyutu ile arasında ise negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki vardır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Medya Paylaşımı” ($r= 0,207$), “Video Oyunu Oynama” ($r= 0,063$), “Televizyon İzleme” ($r= 0,099$) ve “Çevrimiçi Arkadaşlık” ($r= 0,105$) boyutları ile “Digital Vatandaşlık” boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlara, bu sonuçlara ilişkin değerlendirme ve tartışmalar ile önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuçlar

Araştırmada sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin tartışmalar alt probleme göre başlıklar altında verilmiştir.

5.1.1.Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerinin “Yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca benzer şekilde Thannimalai ve Raman (2018) çalışmalarında okul müdürlerinin teknoloji liderliği seviyelerinin yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Baybara (2018)’nin çalışmasında teknolojinin eğitim ortamına entegrasyonu ve kullanımı hususlarında, okul yöneticileri, teknoloji liderliği rollerine ilişkin görevlerini yüksek seviyede gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Güven (2015)’ in çalışmasına göre okul yöneticilerinin genel olarak teknolojik liderlik yeterlik algılarının orta ve üst düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Banoğlu (2011)’nin çalışmasında ise okul müdürleri “önemli oranda” teknoloji liderliği yeterliği göstermektedir; Görgülü (2013)’nün çalışmasına göre de okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışlarını çoğu zaman gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçtan farklı olarak, Teke (2019)’nin çalışmasında öğretmenler okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini sergileme düzeylerini “orta” seviyede bulmuştur. Yu ve Durrington (2006)’ nun çalışmalarında kıdemli ve stajyer okul müdürlerinin kendi algılarına göre NETS-A standartları kapsamında gösterdikleri teknoloji liderliği becerilerinin düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada

stajyer ve kıdemli okul müdürlerinin orta düzeyde teknoloji liderliği becerilerine sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca Afshari, vd., (2008); (2009)'nin çalışmaları okul müdürlerinin orta düzeyde bilgi teknolojisi yeterliliğine sahip olduklarını göstermektedir. Köse, Yurdakul ve Onuk (2017) 'un çalışmaları okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini tüm boyutlarda orta ve üzeri düzeyde gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Benzer çalışmalarda ortaya çıkan bir diğer farklı sonuç ise; Öztaş (2013) 'ın çalışması öğretmen görüşlerine göre, resmi ortaöğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine "Kısmen" sahip olduklarını göstermiştir; Gencay (2018)'in çalışması öğretmen görüşlerine göre resmi ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapan yöneticilerin teknoloji liderliği rollerini "kısmen" yerine getirmekte olduklarını göstermektedir.

Genel anlamda okul yöneticilerin teknoloji liderliği yeterliklerinin yüksek seviyede olması; yöneticilerin, teknolojik bilgiyi elde etme, kullanma ve bunu eğitim ortamına entegre edebilme anlamında yeterli becerilere sahip olduğunu göstermektedir. Okullarda teknoloji entegrasyonunun başarıyla tamamlanabilmesi okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yakından ilişkilidir. Bu sebeple okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliliklerinin çeşitli eğitim faaliyetleri ile yükseltilmesi sürecin başarıya ulaşması ve hızlanması açısından faydalı olacaktır.

5.1.2. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliklerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarında cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca benzer şekilde Ulukaya (2015)'nin çalışmasında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik algılarında cinsiyet, yaş, eğitim durumu, hizmetiçi eğitim alıp almama durumu gibi diğer bağımsız değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Görgülü (2013)'nün çalışmasında görev yapılan okul türü, mesleki kıdem ve cinsiyet durumlarına göre okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin değişmediği tespit edilmiştir. Cantürk ve Aksu (2017) 'nun çalışmaları, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışlarına ilişkin "cinsiyet, okul türü, çalışma süresi ve öğrenim

süresi değişkenlerine göre yönetici görüşleri vizyoner liderlik, sistematik iyileştirme, mesleki uygulamada mükemmellik, dijital vatandaşlık ve dijital çağ öğrenme kültürü” boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını göstermiştir. Teke (2019)’nin çalışmasında öğretmenlerin yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri cinsiyete, hizmet yılına, teknoloji ile ilgili eğitim alma durumuna, teknoloji konusunda alınan eğitimi yeterli bulma düzeylerine, okuldaki hizmet yılına, yaşa, lisansüstü eğitim alma durumuna, branş ve ilçelere göre farklılaşmamıştır. Öğretmenlerin yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri okul türüne, okuldaki teknolojik imkânı yeterli bulma düzeyine göre farklılaşmıştır. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortaokulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinden daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlardan farklı olarak Gürkan (2017)’nin çalışmasında ise okul müdürlerinin demografik özelliklerinden cinsiyet ve mezuniyet değişkenlerine göre teknoloji liderliği yeterliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmamış iken yaş, kıdem, yöneticilik kıdemi, branş ve okul kademesi değişkenlerine göre teknoloji liderliği yeterliklerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Söz konusu farklılığın 23-35 yaş ile diğer gruplar arasında olduğu, en yüksek teknolojik yeterliklerin 45 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür. Yaşlar yükseldikçe teknolojik yeterlik puanları artmıştır. Araştırmacı bu durumun tecrübenin yansıması olarak düşünülebileceğini ileri sürmüştür. Bir başka çalışmada ise Banoğlu (2011)’na göre kadın okul yöneticilerinin teknoloji liderliğinde erkek meslektaşlarına göre daha yeterli oldukları görülmüştür. Ancak çalışmada okulun öğretim kademesi, okul müdürünün yaşı ve yöneticilik süresi değişkenlerine göre bu yeterliklerin farklılaşmadığı görülmüştür. Çalışma sonuçları bu yönüyle araştırma bulgularını desteklemektedir.

Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin algılarında cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve görev yapılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılaşma olmaması okullara yönetici seçiminde büyük bir avantaj sağlayabilir. Bu durum daha fazla yönetici adayının bulunmasına, dolayısıyla adayların yönetici olabilmek için özellikle teknoloji alanında kendilerini geliştirerek daha kaliteli ve nitelikli yönetici seçime imkân sunabilir. Bunun için yönetici seçiminde yapılacak sınav ve mülakatlarda teknoloji liderliği yeterliliği konusunda kriterlerin belli olması ve seçim konusunda etkili bir değere sahip olması gerekir.

5.1.3. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumlarına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından telefon görüşmesi yapma ve e-posta kullanımı boyutlarını “günde birkaç kez”; akıllı telefon kullanımı, kısa mesaj (sms) kullanımı boyutlarını “günde bir kez”; internette araştırma yapma ve genel sosyal ağ kullanımı boyutlarını ise “hafta bir kez”; medya paylaşımı ve video oyunu oynama “ayda birkaç kez” kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yine okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından sosyal ağ arkadaşlığı boyutunda ortalama “176-250 kişi” ile iletişimde oldukları oysa çevrimiçi arkadaşlık boyutunda ise hiç arkadaşlarının olmadığı sonuçlar arasındadır. Okul yöneticileri medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından teknolojiye yönelik olumlu tutum “yüksek” düzeyde iken teknolojisiz kalma kaygısı veya teknoloji bağımlılığı, teknolojiye yönelik olumsuz tutum ve görevler arası geçiş tercihleri boyutlarında ise “orta” düzeyde bir algıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin e-okul, mebbis, doküman yönetim sistemi, kamu harcama ve muhasebe bilişim sistemi gibi birçok sistemi okulun resmi işlemlerini yürütmek için kullanabilmesi gerekmektedir. Bunun için bilgisayar, internet, e-posta vb. teknolojik ürünleri kullanma konusunda yüksek düzeyde olumlu tutum sergilemektedirler. Bu sonuca benzer şekilde Ergişi (2005)’nin çalışmasında okula yöneticilerinin yönetim faaliyetlerinde bilgisayar kullanımına özen gösterdikleri, fakat eğitim öğretim sürecinde, sınıflarda, kütüphane ve okulun diğer birimlerinde bilgisayar kullanımına gerekli desteği sağlamadıkları belirtilmiştir. Erbakırcı (2008)’nin çalışmasında okul yöneticileri gün içerisinde 5 saat ve üzeri bilgisayar kullanırken internet kullanım süreleri 2 saati aşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Helvacı (2008)’nin çalışmasında resmi ilköğretim okul yöneticilerinin görüşlerine göre okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumları kapsamında “Teknolojiyi benimseme”, “Teknolojik gelişmelerden haberdar olma”, “Teknolojiyi izleme”, “İnternette yararlanma”, “Teknolojiye karşı karamsar olmama” boyutlarında olumlu tutumlar içinde oldukları tespit edilmiştir. Otrar, Yıldırım ve Argın (2014)’nin çalışmalarında okul yöneticilerinin sosyal medyayı eğitim amaçlı ortalama kullanım sürelerine bakıldığında %79’si 0-2saat, %19’i 3-4 saat, %1’ü 5-6 saat ve %1’i 7-8 saat kullandıkları görülmüştür. Feyzioğlu (2016)’nin çalışmasında okul yöneticileri ve öğretmenler sosyal medyanın eğitimde kullanılması

ile alakalı genelde olumlu düşünmektedirler. Afshari, vd., (2008)'nin çalışmaları okul müdürlerinin bilgisayarları öğretimsel ve idari amaçlar için kullandığını ve bilgisayar uygulamalarında orta düzeyde yetkinliğe sahip olduklarını göstermektedir. Powers ve Green (2016)'nin çalışmalarına katılan okul müdürlerinin çoğunluğu uygulamanın kampüslerindeki öğretmenler ve öğrenciler için önemli olduğunu düşünmektedir. Sosyal medya etkileşimi öğrencilerin ilgisini çekmesini, ilgilenmesini sağlar ve öğretmenler, dijital yerlilerimizin aşına olduğu araçları dahil ederek uygulamalarını mükemmelleştirebilirler.

Bu sonuçlardan farklı olarak Karataş ve Sözcü (2013) 'nün çalışmaları sonucunda okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumlarının düşük düzeyde olumlu olduğu görülmüştür. Aşigülü (2017)'nun çalışmasına katılan okul yöneticileri, teknoloji kullanımını açıkça desteklemelerine rağmen kurumlarının mevcut eksiklikleri ve teknoloji eğitiminin yetersizliği sebebiyle, bilişim teknolojilerinden dolayısıyla eğitim teknolojilerinden yeterince yararlanamadıklarını belirtmişlerdir. Şahin ve Demir (2015)'in çalışmaları yönetici ve öğretmenlerin, bilişim ve eğitim teknolojileri kullanım yeterliklerinin, yaşadığımız dönemin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olmadığını belirtmiştir.

Bu sonuçlara göre okul yöneticilerinin teknolojiye karşı olumlu tutum sergilemelerinin okullarda teknoloji entegrasyonunun gerçekleşmesi açısından olumlu ve umut vadeci olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalar eğitimde teknoloji kullanımının öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini, okul, öğrenci ve veli iletişiminin daha sağlıklı yürütülmesine katkı sağlayacağını göstermektedir.

5.1.4. Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “akıllı telefon kullanımı”, “genel sosyal ağ kullanımı”, “internette araştırma yapma”, “medya paylaşımı”, “kısa mesaj (SMS) kullanımı”, “video oyunu oynama”, “televizyon izleme” boyutlarında değişkenlere göre bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından *Akıllı Telefon Kullanımı, İnternette Araştırma Yapma, Kısa Mesaj (SMS) Kullanımı, Telefon Görüşmesi Yapma, Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum, Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı* boyutlarında farklılaşma olduğu görölmektedir. Bu anlamlı farklılıklar kadın okul yöneticilerinin lehinedir. *Çevrimiçi arkadaşlık* boyutunda cinsiyet değişkenine göre görölen farklılık ise erkek okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin diğer boyutlarına ilişkin algılarında cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görölmektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak Erbakırcı (2008) teknolojiyi benimseme boyutunda yöneticilerin tutumlarında cinsiyet değişkenine göre farklılıklar bulunduğunu ve erkek yöneticilerin tutumlarının kadın yöneticilerden daha olumlu olduğunu belirtmiştir. Bir diğer farklı sonuç ise Çağtaş (2019)'un çalışmasında kadın ve erkek okul yöneticilerinin bilgisayar yeterlilik algılarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Karataş ve Sözcü (2013)'nün çalışmalarında okul yöneticilerinin cinsiyet, görev yaptıkları okul türü ve yapılan görev değişkenlerine göre teknolojik tutum değerleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Yaş değişkenine göre okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından *Kısa mesaj (SMS) kullanımı, Video oyunu oynama ve Televizyon izleme boyutlarında* farklılaşma olduğu görölmektedir. Bu anlamlı farklılık "21-30 yaş" düzeyine sahip olan okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinin daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sonuca benzer şekilde Çağtaş (2019)'un çalışmasında yaş değişkenine göre yaşı küçük olan okul yöneticilerinin BT kullanım yeterliliklerinin yaşı büyük yöneticilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlik ve yöneticilik görev süresi arttıkça BT kullanım yeterliliklerinin düştüğü belirtilmiştir. Benzer şekilde Gül (2013)'ün çalışması yaş değişkenine göre öğretmenlerin değerleri yükseldikçe, teknolojik okuryazarlık yeterliliklerinin öğrencilere göre yetersiz olduğu ve bu konuda eğitim almalarının gerektiği belirtilmiştir. Mentefe (2013)'ün çalışmasında da öğretmen ve yöneticilerin yaş grupları incelendiğinde yaş artıkça sosyal medya hesabı olanların sayısında azalma görölmüştür.

Mesleki kıdem değişkenine göre okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarında farklılaşma olduğu görölmektedir. Bu farklılaşma

Akıllı telefon kullanımı, İnternette araştırma yapma, E posta kullanımı, Kısa mesaj (SMS) kullanımı boyutlarında “1-5 yıl” mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin ortalama sıklık düzeylerinin daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde Mentеше (2013)’ün çalışmasında fazla kıdemi olan öğretmen ve yöneticilerin yaşla paralel olarak sosyal medya hesabı olanların sayısında azalma vardı. Kıdemi düşük öğretmenlerin teknolojiyi kullanmakta kıdemi yüksek öğretmenlere kıyasla daha yeterli oldukları görülmektedir. Bu sonuçtan farklı olarak Erbakırcı (2008)’nin çalışmasının analiz sonuçlarında, yöneticilerin “teknolojik gelişme ve yönetim” boyutuna ilişkin tutumlarında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Eğitim kademesi değişkenine göre okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin tüm alt boyutlarında bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Bu sonuçtan farklı olarak Çağtaş (2019)’un çalışmasında okul kademelerine göre ilkökul yöneticilerinin BT yeterliliklerinin en yüksek, ortaokul yöneticilerinin BT yeterliliklerinin ise en düşük değere sahip olduğu belirlenmiştir. Bir diğer farklı sonuç ise Ergişi (2005)’nin çalışmasında, ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin, bilgisayar ve diğer bilgi teknolojileri ile ilgili temel kavramları anlama, belli başlı donanım ve yazılımları kullanabilme yeterliliklerinin ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ergişi (2005) bu durumu ortaöğretim okullarına MEB tarafından 1985-1986 yılından itibaren bilgisayar donanımı ve yazılımı alınması ve öğretmenlere bu konuda eğitim verilmesi ile ilgili olduğunu açıklamıştır.

Araştırma bulguları yönetici seçiminde, genç ve göreve yeni başlayan adayların medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları konusunda daha başarılı olduklarının göz önünde bulundurulmasının ve kadın yönetici adaylarına pozitif ayrımcılık sağlanmasının, eğitimde teknoloji uygulamalarının yaygınlaşmasına olumlu katkılar sağlayacağını göstermektedir.

5.1.5. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin tüm boyutları ile okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Akıllı Telefon Kullanımı”, “Genel Sosyal Ağ Kullanımı”, “E-Posta Kullanımı”, “Sosyal Ağ Arkadaşlığı”, “Teknolojiye Yönelik Olumlu Tutum” ve “Görevler Arası Geçiş Tercihleri” boyutları ile arasında pozitif yönde orta düzeyde ve “Medya Paylaşımı” boyutu ile pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri arttıkça yukarıda belirtilen boyutlarda da bir artış gözlenmektedir. Örneğin okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri arttıkça medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından “Akıllı Telefon Kullanımı” yeterlikleri de o oranda artmaktadır. Okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; “Teknolojisiz Kalma Kaygısı veya Teknoloji Bağımlılığı” ve “Teknolojiye Yönelik Olumsuz Tutum” boyutları arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan farklı olarak Köse, Yurdakul ve Onuk (2017) ‘un çalışmalarında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliliklerinin, öğrenci ve öğretmenler arasındaki sosyal medya etkileşimi üzerinde, anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Bu araştırmanın bulgularına dayanarak, teknoloji liderliği, alt boyutları ve teknoloji entegrasyonu arasında zayıf fakat pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına yönelik olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

5.2.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterliliklerini artırmak amacıyla güncel eğitim teknolojileri ve teknolojinin eğitimde kullanımı konularında eğitimler düzenlenebilir.

- Okul yöneticilerinin teknoloji kullanımı konusunda yasal, ahlaki ve etik değerlere sahip olmaları, bunları benimsemeleri ve kurumlarındaki öğretmenleri bu konuda bilgilendirmeleri sağlanabilir.
- Öğretmenlerin derslerde teknoloji kullanımını artırmak amacıyla eğitimler düzenlenebilir ve bu konuda hazırlanan örnek etkinlikler paylaşılabilir.
- Öğretmen adaylarına lisans eğitimi sırasında eğitim teknolojilerini etkili kullanım konusunda gerekli eğitimlerin verilmesi sağlanabilir. Bu eğitimlere sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımı ile ilgili konular eklenebilir.
- Eğitimde sosyal medya ortam ve araçlarının kullanımına ilişkin gerekli yasal düzenlemeler hazırlanarak ve okullar kullanım konusunda teşvik edilebilir.
- Eğitimde teknolojinin daha etkin kullanımını sağlamak amacıyla her dersin müfredatına uygun eğitim yazılımları ve içerikleri üretilebilir, yönetici ve öğretmenler bu konuda bilgilendirilebilir.
- Veliler okulda teknoloji kullanımı ve sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımı konusunda bilinçlendirilebilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

- Teknoloji liderliğinin öğretmen gelişimi ve öğrenci başarısı üzerine etkisi araştırılabilir.
- Ulusal bazda teknoloji liderliği yeterliliklerini belirlemek adına bir çalışma yapılabilir. Okul yöneticileri seçiminde bu yeterlilikler göz önünde bulundurulabilir. Mevcut yöneticilerde bu yeterlilikleri sağlayamayan yöneticiler için eğitimler düzenlenebilir.
- Okullara yapılan teknoloji yatırımları ile okul yöneticilerinin teknolojik yeterlilikleri arasındaki ilişki incelenebilir.
- Sosyal medya araç ve uygulamalarının eğitimde kullanılmasına ilişkin deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Eğitimde teknoloji kullanımının okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci açısından etkileri incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Afshari, M., vd. (2008). School Leadership and Information Communication Technology. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 7 (4): 82- 91.
- Afshari, M., vd. (2009). Technology and School Leadership. *Technology, Pedagogy and Education*, 18(2): 235-248. <https://doi.org/10.1080/14759390902992527> [27 Mayıs 2019].
- Akiş, Y. T. (2003). Vizyon Sahibi ve Yenilikçi Liderler. *CEO's Dergisi*, (5): 1-9.
- Akgün, F. (2016). Öğretmen ve Öğretim Elemanlarının Sosyal Ağların Eğitimsel Açından Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (18)1: 75-100.
- Akgündüz, A. (2004). *Lider Yöneticinin El Kitabı*. İstanbul: Genç Beyin Yayınevi.
- Akkoyunlu, B. (1998). *Eğitimde Teknolojik Gelişmeler*, Editör: Bekir Özer. *Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Aksoy, H. H. (2003). Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme. *Eğitim Bilim Toplum*, (4): 4-23.
- Akyüz, M. (2018). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S.2018* (30. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim Teknolojisinin İkininli Yıllarda Yapılandırılması*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- (2011). *Eğitim Teknolojisi*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alpar, D., Batdal, G. ve Avcı, Y. (2007). Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1): 19-31.
- Alpar, R. (2014). *Spor Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik - Güvenirlik* (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ana Britannica., (1990). *Genel Kültür Ansiklopedisi*, (2.bs., C.20) İstanbul: Ana Yayıncılık.

- Anderson, R. E., Dexter, S. (2000). *School Technology Leadership: Incidence and Impact*. Center for Research on Information Technology and Organizations University of California, Irvine And University of Minnesota.
- Anderson, R.E. & Dexter, S. (2005). School Technology Leadership: an Empirical Investigation of Prevalence and Effect. *Educational Administration Quarterly*, 41: 49-82.
- Arslan, M. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ümit Ofset.
- Aşığılü, D. (2017). *Okul yöneticilerinin eğitim sürecindeki teknoloji kabul durumları ve eğitim sürecine etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Ayhan, H.K., (2017). *Eğitim yöneticilerinin teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri ile ingilizce derslerinde teknoloji kullanımı arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aytürk, N. (2014). *Yönetim Sanatı*. (6. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bacanak, A., Karamustafaoğlu, O. ve Köse, S. (2003). Yeni bir bakış: Eğitimde Teknoloji Okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2): 191-196.
- Bakan, İ. ve Bulut, Y. (2004). Yöneticilerin Uyguladıkları Liderlik Yaklaşımlarına Yönelik Algılamaları: Likert'in Yönetim Sistemleri Yaklaşımı'na Dayalı Bir Alan Çalışması. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (31): 151-176.
- Balaban, N.U. (2012). *Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerini İle Bilgisayar Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Balcı, A. (2003). *Örgütsel Sosyalleşme*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Banoğlu, K. (2011). Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ve Teknoloji Koordinatörlüğü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1): 199-213.
- Banoğlu, K. (2012). Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3): 43-65.

- Baş, E.D. (2012) *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine Okul İklimi Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Baybara, M. (2018). *Devlet ve özel ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin yeterlikleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Bayrak, H. (2019). 2019 Türkiye İnternet Kullanım ve Sosyal Medya İstatistikleri. <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> [16 Kasım 2019].
- Bayram, A. (2017). A Qualitative Study on The Contribution of Educational Administrators' Use of Social Media to Educational Administration. *European Journal of Education Studies*, 3(9): 456-469.
- Beyaz, G. (2014). *Teknik ve endüstri meslek lisesi yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Bostancı, H. (2010). *Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., vd. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2011). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik* (7. baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Cantürk, G. (2016). *Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışları ve bilişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanımı arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Cantürk, G. (2017). Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (4): 21-38.
- Cantürk, G. ve Aksu, T. (2017). Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (4): 21-38.
- Celep, C. (2014). *Eğitim Yöneticisinin Liderlik Davranışı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Chang, I-H. (2012). The Effect of Principals' Technological Leadership on Teachers' Technological Literacy and Teaching Effectiveness in Taiwanese Elementary Schools. *Educational Technology & Society*, 15 (2): 328-340.
- Cox, D. & McLoeod, S. (2013). Social Media Strategies for School Principals. *NASSP Bulletin*, 98 (1): 5-25.
- Çağtaş, Ö. (2019). *Okul yöneticilerinin bilgi teknolojileri kullanım öz yeterliliklerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Çakır, R. (2012). Technology Integration and Technology Leadership in Schools as Learning Organizations. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(4): 273- 282.
- Çalışkan, M. ve Mencik, Y. (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya. *Akademik Bakış Dergisi*, (50): 254-277.
- Durak, G., Çankaya, S. ve Yünkül, E. (2014). Eğitimde Eğitsel Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanımı: Edmodo Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (41): 309-316.
- Çelik, S. (2010). Temel Eğitim Projesi (TEP). <http://salihcelik.net/urunler.php?urid=49> [10 Kasım 2019].
- Çelik, V. (2007). *Eğitimsel Liderlik*. (3. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- (2013). *Eğitimsel Liderlik*. (7. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demiraçan, A. (2019). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği stratejileri ile yenilik yönetimi yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Demirel, Ö. (2003). *Eğitim Terimleri Sözlüğü* (2. bs.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dönmez, B. ve Sincar, M. (2008). Avrupa Birliği Sürecinde Yükselen Ağ Toplumu ve Eğitim Yöneticileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24): 001-019.
- Durnalı, M. (2018). *Öğretmenlere göre okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları ve bilgi yönetimini gerçekleştirme düzeyleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Erbakırcı, A. M. (2008). *Ankara ili ortaöğretim okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumları ve yönetim bilişim sistemini kullanma durumları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Erçetin, Ş. Ş. (2000), *Lider Sarmalında Vizyon*, (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, İ. (2003). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*, (4. baskı). Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, F.U. ve Çağıltay, K. (2009). Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Alanında Yapılan Master ve Doktora Tezlerinde Genel Eğilimler. *Akademik Bilişim '09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Eren, E. Ş. (2010). *İlköğretim okul müdürlerinin eğitim teknolojilerini sağlama ve kullanmada gösterdikleri liderlik davranışları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.
- Ergişi, K. (2005). *Bilgi teknolojilerinin okulda etkin kullanımı ile ilgili okul yöneticilerinin teknolojik yeterliklerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Feyzioğlu, B. İ. (2016). *Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Filiz, O., vd. (2014). BÖTE Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçları ile İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2): 17-28.
- Flanagan, L. & Jacobsen, M. (2003). Technology Leadership for the Twenty-first Century Principal. *Journal of Educational Administration*, 41(2): 124-142.
- Gencay, A. (2018). *İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin teknoloji liderliğine ilişkin yeterlikleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Göksu, T. (2011). Liderlik.

<http://www.turgutgoksu.com/FileUpload/ks7441/File/9liderliklisans.pdf> [11 Kasım 2019].

Görgülü, D. (2013). *Bilgi toplumuna geçiş sürecinde okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Görgülü, D., Küçükali, R. ve Ada, Ş. (2013). Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Öz-Yeterlilikleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(2): 53- 71.

Gurbetoğlu, A. (2019). Öğretim İlke ve Yöntemleri.

<http://www.agurbetoglu.com/files/5.%20C3%96%C4%9Fretim%20%C4%B0lkeleri.pdf> [10 Ekim 2019].

Gül, K. (2013). *Eğitimde teknoloji kullanımı bağlamında 'fatih projesi' nin analizi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi: Ankara.

Güler, E.G., vd. (2014). *Eğitim Yönetimi*. (1.Baskı). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Günay, D. ve Arıdurmuş, A., (1999). Bilim ve Teknolojiye Yöneliş, *I.Teknoloji Kalite ve Üretim Sistemleri Kongresi*, Sakarya Kalite Derneği, TSE, Sapanca, Adapazarı.

Gürkan, H. (2017). *Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi - Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Güven, A. (2015). *Liselerde görev yapan yöneticilerin teknoloji liderliği yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. ve Dalgıç, G. (2010). Eğitim Yöneticileri Teknoloji Liderliği Standartlarına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Denetmenlerin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16, (4): 537-577.

----- (2011). Eğitim Yöneticileri Teknoloji Liderliği Özyeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (2): 145-166.

- Helvacı, M. A. (2008). Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (1): 115-133.
- Herold, B. (2016). Technology in Education: An Overview. <https://www.edweek.org/ew/issues/technology-in-education/index.html> [17 Temmuz 2019].
- ISTE. (2002). National Educational Technology Standards for Administrators. https://id.iste.org/docs/pdfs/nets-for-administrators-2002_en.pdf?sfvrsn=2 [27 Mayıs 2019].
- ISTE. (2009). The ISTE National Educational Technology Standards (NETS-A) and Performance Indicators for Administrators. <https://www.sites.google.com/site/elps710/readings---curriculum/international-society-for-technology-in-education-2008-the-iste-national-educational-technology-standards-nets-a-and-performance-indicators-for-administrators> [13 Kasım 2019].
- İşcan, Ö. F. (2002). *Küresel işletmecilikte dönüştürücü liderlik anlayışı- büyük ölçekli işletmelerde bir uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Karabağ-Köse, E., Yurdakul, Ö. ve Onuk, H. (2017). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği İle Sosyal Medyada Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2): 329-344.
- Karaman, S., Kaban, A ve Yıldırım, S. (2008). Öğrenme 2.0 Yaygınlaşıyor: Web 2.0 Uygulamalarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Araştırmalar ve Sonuçları. *İnet-tr"08 - XIII. Türkiye"de İnternet Konferansı Bildirileri*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (İkinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koç, K. (2017). Eğitimde Sosyal Medyanın Gücü. <https://www.akademi.net/blog/egitimde-sosyal-medyan-gucu-953> [11 Kasım 2019].

- Koçel, T. (2001). *İşletme Yöneticiliği*. (8. baskı). İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: a study of principal technology leadership* (Unpublished Doctoral Dissertation), The University of Drexel , Philadelphia.
- Köse, K.E., Yurdakul, Ö., Onuk, H. (2017). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği İle Sosyal Medyada Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,7 (2): 330-344.
- Lupton, D. (2014). 'Feeling Better Connected': Academics' Use of Social Media. *Canberra: News Media Research Centre, University of Canberra*.
<https://www.canberra.edu.au/about-uc/faculties/arts/design/attachments2/pdf/n-and-mrc/Feeling-Better-Connected-report-final.pdf> [12 Kasım 2019].
- Maya, İ. (2017). İlkokul Öğretmenlerinin Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Kültürel Liderlik Davranışlarını Gösterme Düzeyleri. *Yönetim Bilimleri Dergisi / Journal of Administrative Sciences*. 15(29): 107-126.
<http://ybd.dergi.comu.edu.tr/dosyalar/Ybd/ilkokul-ogretmenlerinin-algilarina-gore-okul-mudurlerinin-kulturel-liderlik.pdf> [13 Kasım 2019].
- Mazza, J.A. (2013). *The use of social media tools by school principals to communicate between home and school* (Unpublished Doctoral Dissertation). The University of Pennsylvania, Philadelphia.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2007.a). *Temel Eğitim Projesi II. Fazı BT Entegrasyonu Temel Araştırması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.
- MEB, (2007.b). *2008 Yılı Bütçesine İlişkin Rapor*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB, (2013). *İlköğretim Teknoloji ve Tasarım Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7 Ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- MEB, (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/> [28 Mayıs 2019].
- MEB, (2019). Eğitim Bilişim Ağı (EBA). <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda> [26 Mayıs 2019].
- MEB, (2019). Fatih Projesi. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/> [20 Mayıs 2019].
- Mirra, D.R., (2004). *The role of the school superintendent as a technology leader: a delphi study* (Unpublished Doctoral Dissertation). Virginia Polytechnic Institute, State University, Virginia.
- Mwawasi, F.M. (2014). Teknoloji Liderliği ve BİT Kullanımı: BİT Entegrasyonu İçin Kapasite Geliştirme Stratejileri. *Journal of Learning for Development- JL4D*, 1(2): 57-85.
- Otrar, M., Yıldırım, K. ve Arın, F.S. (2014). Okul Yöneticilerinin Eğitim Öğretim Amacıyla Sosyal Medya Kullanma Alışkanlıklarının İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Yönetim Forumu V (EYFORV)*. https://www.academia.edu/36216713/OKUL_Y%C3%96NET%C4%B0C%C4%B0LER%C4%B0N%C4%B0N_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M_%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M_AMACIYLA_SOSYAL_MEDYA_KULLANMA_ALI%C5%9EKANLIKLARININ_%C4%B0NCELENMES%C4%B0 [16 Kasım 2019].
- Ongur, M. (2012). Eğitim Teknolojisi. <http://musaongur.blogspot.com/2012/08/egitim-teknolojisi.html> [28 Mayıs 2019].
- Özata, F.Z., vd. (2013). *Sosyal Medya*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Özdemir, M. (2014). *Eğitim Örgütlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi Kuram Uygulama Teknik*, (1. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, S. (2012). *Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özgür, H. (2016). Adapting the Media and Technology Usage and Attitudes Scale to Turkish. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16: 1711-1735. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/medya-ve-teknoloji-kullanimi-ve-tutumları-olcegi-toad.pdf> [12 Mayıs 2019].

- Özkeş, B. (2015). Teknoloji Liderliği.
https://prezi.com/palpuysutix_/teknolojiliderligi/ [20 Mayıs 2019].
- Özler, N. D. E., vd. (2013). *Yönetim ve Organizasyon*, (1. baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür M. ve Baysal, N. (2011). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği. *6 th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11)*. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Öztaş, A. (2013). *Resmi ortaöğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özünaldım, A. (2019). Sosyal Medyanın İnsanlar Üzerindeki 7 Olumsuz Etkisi.
https://www.tamindir.com/blog/sosyal-medyanin-insanlar-uzerindeki-7-olumsuz-etkisi_42561/ [16 Kasım 2019].
- Persaud, B. (2006). *School administrators' perspective on their leadership role in technology integration* (Unpublished Doctoral Dissertation). The University of Walden, Minnesota.
- Paşaoğlu, D., vd. (2013). *Yönetim ve Organizasyon*, (1. baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Piotrowski, C. (2015). Emerging research on social media use in education: a study of dissertations. *Higher Education Journal*. (27): 1-12.
- Powers, K. & Green, M.B. (2016). Principals' Perspectives on Social Media in Schools. *The Journal of Social Media in Society* 5(2): 134-168.
- Richardson, J., Hargrave, A.M., Moratille, B., Vahtivouri, S., Venter, D. ve Vries, R. (2009). MEB İnternet Okur Yazarlığı El Kitabı.
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2009/AvrupaKonseyi/hbk_tu.pdf [16 Kasım 2019].
- Roblyer, M.D., Edwards, J. and Havriluk, M. A. (1997). *Integrating Educational Technology Into Teaching*. New Jersey: Prentice Hall.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (2001). *Örgütsel Psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

- Samancıoğlu, M., vd. (2015). The Relationship between Technology Leadership Roles and Profiles of School Principals and Technology Integration in Primary School Classrooms. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Uluslararası E-Dergi*, 5(2): 78-96.
- Seferoğlu, S.S. (2009). İlköğretim Okullarında Teknoloji Kullanımı ve Yöneticilerin Bakış Açıları. *Akademik Bilişim '09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Harran Üniversitesi, şanlıurfa.
- Sepetci, N. (2017). *Sosyal medyada mahremiyet algısının çöküşü: instagram örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Serinkan, C. (2008). *Liderlik ve Motivasyon*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sincar, M. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin bir inceleme* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- şahin, C. ve Demir, F. (2015). Değişim Çağında Okul Yöneticilerinin Okullardaki Eğitim Teknolojilerini Yönetme Becerilerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 8(39): 717-725.
- şahin, M. ve Üstüner, M. (2018). Sosyal Medyaya İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19(1): 335-355.
- şimşek, M. ř. ve Akın, H. B. (2003). *Teknoloji Yönetimi ve Örgütsel Değişim*, (1. baskı). Konya: Çizgi Kitabevi.
- şimşek, M. ř. (2008). *Yönetim ve Organizasyon*, (10. baskı). Konya: Adım Ofset & Matbacılık.
- şişman-Eren, E. (2010). *İlköğretim okul müdürlerinin eğitim teknolojilerini sağlama ve kullanmada gösterdikleri liderlik davranışları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- (2011). *Örgütler ve Kùltürler* (3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tanzer, S. (2004). *Mesleki ve teknik öğretim okul yöneticilerinin teknolojik liderlik* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Teke, S. (2019). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Temel, E. (2016). *Dönüşümcü liderlik ve psikolojik güçlendirme arasındaki ilişkide örgütsel özdeşleşmenin aracılık rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Thannimalai, R. & Raman, A. (2018). Principals' Technology Leadership and Teachers' Technology Integration in the 21st Century Classroom. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 9(2): 177-187.
- Titrek, O. ve Sarı, E. (2018). Okul Yöneticilerinin Sosyal Ağları Kullanım Amaçları ile Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(4): 2298-2320.
- Topuz, A.C. ve Göktaş, Y. (2015). Türk Eğitim Sisteminde Teknolojinin Etkin Kullanımı İçin Yapılan Projeler: 1984-2013 Dönemi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 8(2): 99-110.
- Tonbuloğlu, İ. ve İşman, A. (2014). Öğretmenlerin Sosyal Ağları Kullanım Profillerinin İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1): 320-338.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 8(30): 271-281.
- Turan, S. ve Şişman, M. (2000). Okul Yöneticileri İçin Standartlar: Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Temelleri Üzerine Düşünceler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4): 68-87.
- TÜİK (2018). Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819> [16 Kasım 2019].
- Uça- Güneş, E. P. (2014). Uzaktan Eğitim Programlarının Yapılandırılması İçin Bir Yaklaşım: Sosyal Ağ Sentezi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching*, 3(3): 253-262.
- Ulukaya, F., Yıldırım, N., ve Özeke, V. (2017). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Özyeterlikleri ile Eğitim Öğretim İşlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Algıları. *Journal of Computer and Education Research*,

5(10): 125-149.

https://www.researchgate.net/publication/321950748_Okul_Yoneticilerinin_Teknoloji_Liderligi_Ozyeterlikleri_ile_Egitim_Ogretim_Islerini_Gerceklestirme_Duzeylerine_Iliskin_Algilari [20 Mayıs 2019].

Ulukaya, F. (2018). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği özyeterlikleri ile eğitim öğretim işlerini gerçekleştirme düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Valdez, G. (2004). Critical Issue: Technology Leadership: Enhancing Positive Educational Change. *North Central Regional Educational Laboratory*, 6(7): 12.

Vural, Z. B. A. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20 (5): 3351-3355.

Watts, C. D. (2009). *Technology leadership, school climate, and technology integration: a correlation study in k-12 public schools* (Unpublished Doctoral Dissertation). The University of Alabama, Tuscaloosa.

Weathersbee, J. C. (2008). Impact of Technology Integration in Public Schools on Academic Performance of Texas School Children. *An Applied Research Project (Political Science 5397) Submitted to the Department of Political Science Texas State University In Partial Fulfillment for the Requirements for the Degree of Masters of Public Administration*.

Weng, C-H. & Tang, Y. (2014). The Relationship between Technology Leadership Strategies and Effectiveness of School Administration: An Empirical Study. *Computers & Education*, 76: 91–107.

Yavuz, M. (2015). *Öğrenme liderliği*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Yayla, O. (2011). *Ivan illich'in 'okulsuz toplum' önerisinin işlevselci ve çatışmacı yaklaşımlar açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (4. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Yıldız, A., vd. (2014). *Öğretmenlik Mesleğinin Dönüşümü*, (1.baskı). Ankara: Kalkedon Yayınları.
- Yıldız, K. (1996). *Bolu ilköğretim okullarında yönetici-öğretmen iletişimi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Yörükoğulları, E. (2013). *Bilim ve Teknoloji Tarihi*, (1. baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Yu, C. & Durrington, V.A. (2006). Technology Standards for School Administrators: An Analysis of Practicing and Aspiring Administrators' Perceived Ability to Performance Standards. *NASSP Bulletin*, 90: 301-317.
- Yücel, D.M. (2014). Eğitim Nedir. <https://www.dmy.info/egitim-nedir/> [21 Mayıs 2019].
- Yücel, İ.H. (2006). *Türkiye'de Bilim Teknoloji Politikaları Ve İktisadi Gelişmenin Yönü*, (1. baskı). Ankara: DPT Yayınları.

EKLER

EK 1. Enstitü İzin Belgesi

EK 2. MEB Anket Araştırma İzni

EK 3. Katılım Onam Formu

EK 4. Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlik Ölçeği

EK 5. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği

EK 6. Ölçek Kullanma İzinleri

EK1

Sayı : 34555043-044-2699
Konu : Anket izni hk.

28/06/2019

İLGİLİ MAKAMA

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı 501518082 numaralı öğrencisi Recep Serkan GÜRSEL'in, EYD 500 Yüksek Lisans Tez konusu "*Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki*" olarak belirlenmiştir.
Gerekli izinlerin verilmesini saygılarımla arz/rica ederim.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü V.

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebys.izu.edu.tr/enVision/Dogrula/NF854H>

Adres :Halkalı Caddesi No: 2 Küçükçekmece/İstanbul
Telefon No : 4449798 Faks No: 2126938229
E-Posta : bilgi@izu.edu.tr İnternet Adresi: www.izu.edu.tr
Kep : izu@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi : Ecem ALTUN
Unvan : Uzman
Tel : +902126929747

EK2

T.C.
TEKİRDAĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43996270-44-E.12761970
Konu : Anket Uygulaması

02/07/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Recep Serkan GÜRSEL'in 02.07.2019 tarihli dilekçesi.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Recep Serkan GÜREL'in Tekirdağ İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okullarda görev yapan gönüllü yöneticilere yönelik "Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki" konulu anketi uygulamak isteğini, ilgi dilekçe ile Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Söz konusu araştırma uygulaması, Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, anketin uygulanmasında bir sakınca görülmediği, verilerin <https://forms.gle/pRf8XZj95ucVzS5o7> adresinde yer alan **google anket formu** üzerinden dijital ortamda toplanarak yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanacak raporun Müdürlüğümüze gönderilmesinin uygun olacağı bildirilmiştir.

Bu kapsamda onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan anket sorularının gönüllülük esas olmak kaydıyla yukarıda belirtilen söz konusu yöneticilere yönelik olarak, **Millî Eğitim Bakanlığı'nın 22.08.2017 tarihli, 35558626-10.06.01-E.12607291 sayılı "Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri" konulu genelgesine göre gerçekleştirilmesi** hususu Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan Basri KUZU
İl Millî Eğitim Müdür V.

EK:

1. İl Komisyon Onayı (1 Sayfa)
2. Soru Ölçekleri (8 Sayfa)

OLUR
02/07/2019

Dr. Abdullah KALKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: 100. Yıl Mahallesi İnci Sokak No: 15
Elektronik Ağ:
e-posta: stratejigelistirme59@meb.gov.tr

Bilgi için: Hacer DURMUŞ
Tel: 0 (282) 261 21 20
Faks: 0 ( ) _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 98f5-dd1a-31cc-ab3e-647c kodu ile teyit edilebilir.

EK3

Değerli Okul Yöneticileri;

Katılacağınız bu çalışma, "Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımları ve Tutumları Arasındaki İlişki" adıyla, R.Serkan GÜRSEL tarafından 10 Temmuz – 10 Aralık 2019 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Amacı: Tekirdağ ilinde görev yapan okul yöneticilerinin sahip oldukları Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişkinin saptanmasıdır.

Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi kurumlar.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

<https://forms.gle/pRf8XZj95ucVz55o7> adresinde yer alan google anket formları üzerinden digital ortamda toplanacaktır.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :R.Serkan GÜRSEL

İletişim Bilgileri :0506 287 99 91 r.serkangursel@gmail.com

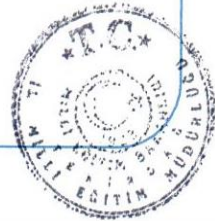
Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Tarih: .../.../.....

İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri ile Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Arasındaki İlişki.

Sayın Okul Yöneticileri;

Bu anket formu Tekirdağ ilinde görev yapan okul yöneticilerinin sahip oldukları teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımları ve tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette kimlik bilgileriniz istenmemektedir. Anketin verileri sadece yürütülmekte olan yüksek lisans tez çalışması için kullanılacak olup başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için vereceğiniz cevaplarda samimi olmanız ve gerçek durumu ortaya koymanız önemlidir. Lütfen her madde için durumunuza en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmaya yapacağınız katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

R.Serkan GÜRSEL
r.serkangursel@gmail.com
Eğitim Yönetimi
Yüksek Lisans Tez Öğrencisi

* Gerekli

1. CİNSİYET *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ERKEK
 KADIN

2. YAŞINIZ *

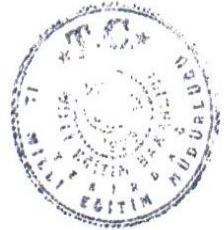
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 21-30
 31-40
 41-50
 51-60
 61 ve üstü

3. EĞİTİM DURUMUNUZ *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ÖN LİSANS / EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
 LİSANS
 YÜKSEK LİSANS
 DOKTORA
 DİĞER

4. Görev yaptığınız eğitim kademesi *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Anaokulu/okul öncesi
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Özel Eğitim Merkezi
 Halk Eğitim Merkezi

5. KIDEM YILINIZ *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 1-5 YIL
 6-10 YIL
 11-15 YIL
 16-20 YIL
 21 YIL VE ÜZERİ

6. GÖREVINİZ *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- MÜDÜR
 MÜDÜR BAŞYARDIMCISI
 MÜDÜR YARDIMCISI

7. İDARECİ OLARAK GÖREV YILINIZ *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 1-5 YIL
 6-10 YIL
 11-15 YIL
 16-20 YIL
 21 YIL VE ÜZERİ

8. Okulunuzda BT Formatör Öğretmeniniz *

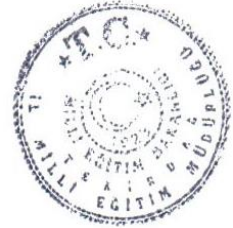
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Var
 Yok

9. Haftalık internet kullanım süreniz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 1 saatten az
 1-5 saat arası
 6-10 saat arası
 11-15 saat arası
 16 saat ve üzeri

10. **Teknoloji/Teknoloji Yönetimi** konusunda hizmet içi eğitim aldınız mı? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Evet

Hayır

11. **Liderlik/Yöneticilik** konusunda hizmet içi eğitim aldınız mı? *

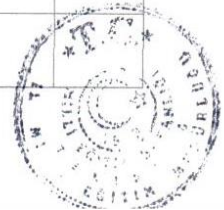
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Evet

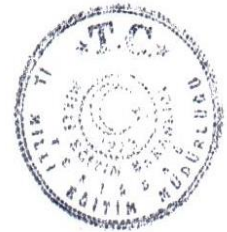
Hayır

Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği	<i>Hiç (1)</i>	<i>Kısmen (2)</i>	<i>Orta Düzeyde (3)</i>	<i>Büyük Oranda (4)</i>	<i>Her Zaman (5)</i>
1. Okul stratejik planında teknoloji ihtiyaçlarına öncelik veririm.					
2. Okulda işbirliği yaptığım bir teknoloji ekibi oluştururum.					
3. Stratejik planın bir parçası olarak "okul teknoloji planının" geliştirilmesine önem veririm.					
4. Okul teknoloji planının teknoloji ekibiyle birlikte oluşturulmasına önem veririm.					
5. Okul teknoloji planının eğitim paydaşlarının (öğretmen, öğrenci, hizmetli, veli, çevre kurumlar vb.) ihtiyaçları analiz edilerek oluşturulmasına özen gösteririm.					
6. Okul teknoloji planını oluşturma ve geliştirme sürecinde doğrudan yer alırım.					
7. Okul teknoloji planında gerçekleştirilecek eylem, amaç, hedef, zaman çizelgesi, bütçe ve planın değerlendirme aşamalarının açıkça belirtilmesini sağlarım.					
8. Okul teknoloji planını oluştururken diğer eğitim kurumlarının teknoloji planlarını incelerim.					
9. Okul teknoloji planını oluştururken ilçe ve merkez örgütün teknoloji planlarını incelerim.					
10. Okulun teknoloji ihtiyaçları için ayrı bir bütçe oluşturmaya çalışırım.					
11. Okulun teknoloji ihtiyaçları için ek kaynak temin etmeye çalışırım.					
12. Yeni teknolojileri okuluma kazandırmak için çaba gösteririm.					
13. Okulda farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler için geliştirilen özel öğretim programlarında eğitim teknolojilerine yer verilmesini sağlarım.					
14. Öğretmenlerin hazırladıkları ders planlarında eğitim teknolojilerinin etkin kullanımına yer vermesine dikkat ederim.					
15. Öğretim sürecinde eğitim yazılımlarının etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamaya çalışırım.					
16. Öğretmenlere verilecek mesleki eğitimlerin stratejik planın bir parçası olan kurum teknoloji planında yer almasını sağlarım.					
17. Teknolojinin öğretimle bütünleştirilmesi amacıyla düzenlenen mesleki eğitimlere okulda gereken zamanın ayrılmasını sağlarım.					
18. Okulda, teknoloji alanında takım çalışması yapılmasına olanak sağlayacak öğrenme ortamları oluşturmaya çalışırım.					
19. Teknolojinin etkili kullanımıyla ilgili bilimsel yayınları takip etmeye çalışırım.					
20. Öğretmenlerin eğitim teknolojilerini yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak hizmet-içi eğitimleri seçmelerini teşvik ederim.					
21. Mesleki gelişim etkinliklerinin öğretmenlerin teknoloji eğitimi ihtiyaçlarına uygun olmasına özen gösteririm.					
22. Teknolojik açıdan zenginleştirilmiş materyaller kullanılarak öğretim kazanımlarına ulaşılması için okulda değişim hedefleri oluştururum.					
23. Okulda teknoloji kullanımıyla ilgili araştırma-geliştirme çalışmalarının yapılmasını teşvik ederim.					
24. Okulda, teknoloji kullanım düzeyine ilişkin nicel ve nitel veriler toplanmasını sağlarım.					
25. Okulda çalışacak ücretli öğretmenlerin öğretim etkinliklerinde teknolojiyi etkin kullanma becerisine sahip kişiler arasından belirlenmesi için çaba harcarım.					
26. Okulun teknoloji alanında sürekli gelişimini sağlamak için diğer eğitim örgütleriyle stratejik ortaklıklar geliştirmeye çalışırım.					
27. Öğrenme faaliyetlerinde, dijital araçlara ve teknolojiye erişim imkanı açısından okuldaki herkesin eşit hakka sahip olmasını sağlarım.					

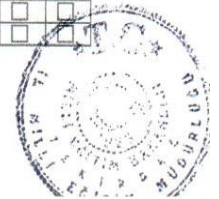

Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri Ölçeği	<i>Hiç</i> (1)	<i>Kısmen</i> (2)	<i>Orta</i> <i>Düzye</i> (3)	<i>Büyük</i> <i>Oranda</i> (4)	<i>Her</i> <i>Zaman</i> (5)
28. İnternetin eğitim dışı amaçlarla kullanılmaması için gereken teknolojik önlemlerin alınmasını sağlıyorum.					
29. Güvenli, yasal ve etik teknoloji kullanımı konusunda eğitim politikası geliştirerek okula örnek oluyorum.					
30. Öğrencilerin teknolojik araçları kullanarak gerçekleştirdiği olumsuz davranışları yakından takip edip karşı önlemler alınmasını sağlıyorum.					
31. Okul bilişim sistemindeki yetki ve veriye erişim izinlerinin öğretmen, öğrenci ve idarecilere amaca uygun şekilde dağıtılmasını sağlıyorum.					
32. Öğrencilerin internet aracılığıyla yaptıkları araştırma ve ödevlerde etik kurallara uygun alıntı yapmalarına dikkat edilmesi hususunda öğretmenleri bilinçlendiririm.					

Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği

Araştırmacıya NOT: 10'lu Likert puan değerleri üzerlerinde yazılı	Hiçbir zaman (1)	Ayda bir kez (2)	Ayda birkaç kez (3)	Haftada bir kez (4)	Haftada birkaç kez (5)	Günde bir kez (6)	Günde birkaç kez (7)	Saatte bir kez (8)	Saatte birkaç kez (9)	Her zaman (10)
Lütfen aşağıdaki her bir e-posta etkinliğini herhangi bir araçta (cep telefonu, dizüstü, masaüstü, tablet) ne sıklıkta gerçekleştirdiğinizi belirtiniz.										
1. E-postaları almak, okumak ve göndermek (spam veya önemsiz e-posta hariç).	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kişisel e-postanızı kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. İş yeri ya da okul e-postanızı kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. E-posta yoluyla dosya almak veya göndermek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lütfen aşağıdaki her bir etkinliği cep telefonunuz aracılığı ile hangi sıklıkta gerçekleştirdiğinizi belirtiniz.										
5. Cep telefonundan İnternete girmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Cep telefonundan müzik dinlemek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Cep telefonu ile fotoğraf çekmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Cep telefonundan haberleri kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Cep telefonuyla kısa mesajlar (SMS) almak ve göndermek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Cep telefonu görüşmeleri yapmak ve aramalara cevap vermek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Cep telefonunu kısa mesajlar (SMS) için kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Cep telefonunu sesli aramalar için kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Cep telefonundan e-posta okumak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Cep telefonunu küresel yer belirleme (GPS) veya yol tarifi almak için kullanmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Cep telefonu ile video çekmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Cep telefonundan (herhangi bir amaçla) mobil uygulamalar (Facebook, Twitter, WhatsApp, Foursquare, Instagram, Dropbox vb.) kullanmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Cep telefonu ile herhangi bir konuda araştırma yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. İş saatinde veya ders esnasında cep telefonunu kullanmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lütfen aşağıdaki her bir etkinliği ne sıklıkta gerçekleştirdiğinizi belirtiniz.										
19. Televizyonda programlar, filmler vb. izlemek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20. Televizyonda video klipler izlemek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21. Bilgisayardan televizyon programları, filmler vb. izlemek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22. Bilgisayarda video klipler izlemek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23. Bilgisayarla diğer kişilerin medya dosyalarını (fotoğraf, video vb.) indirmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24. Bilgisayardaki kendi medya dosyalarını (fotoğraf, video vb.) paylaşmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25. Herhangi bir cihaz ile <u>haber takibi</u> amacıyla İnternette araştırma yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26. Herhangi bir cihaz ile <u>bilgi edinme</u> amaçlı İnternette araştırma yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27. Herhangi bir cihaz ile ilgili <u>video bulmak</u> için İnternette araştırma yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28. Herhangi bir cihaz ile ilgili <u>resim veya fotoğraf bulmak</u> için İnternette araştırma yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29. KENDİ KENDİNİZE bilgisayarda, video konsolunda (playstation, xbox vb.) ya da akıllı telefonda oyun oynamak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30. AYNI ODADAKİ DİĞER KİŞİLERLE bilgisayarda, video konsolunda (playstation, xbox vb.) ya da akıllı telefonda oyun oynamak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31. ÇEVİRİMİÇİ OLAN DİĞER KİŞİLERLE bilgisayarda, video konsolunda (playstation, xbox vb.) ya da akıllı telefonda oyun oynamak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lütfen aşağıdaki her bir etkinliği Facebook gibi sosyal ağ sitelerinde ne sıklıkta gerçekleştirdiğinizi belirtiniz.										
32. Facebook sayfanızı ya da diğer sosyal ağları kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33. Akıllı telefonunuzdan Facebook sayfanızı kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

34. Facebook sayfanızı okulda veya iş yerinde kontrol etmek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35. Durum güncellemesi yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36. Fotoğraf yayınlamak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37. Profilere ve fotoğraflara göz atmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
38. Gönderileri okumak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
39. Gönderilere, durum güncellemelerine, fotoğraflara vb. paylaşımlara yorum yapmak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40. Paylaşılan bir gönderi, fotoğraf vb. için "Beğen/Favori vb." düğmesine tıklamak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Araştırmacıya NOT: 9'lu Likert puan değerleri üzerlerinde yazılı										
	0 (1)	1-50 (2)	51-100 (3)	101-175 (4)	176-250 (5)	251-375 (6)	376-500 (7)	501-750 (8)	751 veya daha fazla (9)	
Lütfen aşağıdaki soruları Facebook sosyal ağ sitesi ve diğer çevrimiçi arkadaşlarınızla ilgili olarak cevaplayınız.										
41. Facebook sosyal ağ sitesinde kaç arkadaşınız var?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
42. Facebook sosyal ağ sitesindeki arkadaşlarınızdan kaçını şahsen tanıyorsunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
43. Daha önce yüz yüze hiç tanışmadığımız kaç kişi ile çevrimiçi ortamlarda tanıştınız?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
44. Daha önce yüz yüze hiç tanışmadığımız kaç kişi ile çevrimiçi ortamlarda düzenli etkileşimde bulunursunuz?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Araştırmacıya NOT: 5'li Likert puan değerleri üzerlerinde yazılı										
NOT: 59. Madde ters maddedir. Puanlaması ters yapılacaktır.										
						Kesinlikle Katılmıyorum (5)	Katılmıyorum (4)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (2)	Kesinlikle Katılmıyorum (1)
45. Herhangi bir bilgiye istediğim anda çevrimiçi erişebiliyor olmanın önemli olduğunu hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
46. İnternete istediğim anda erişebiliyor olmanın önemli olduğunu hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
47. Teknolojideki son gelişmeleri takip etmenin önemli olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
48. Cep telefonum yanımda olmadığı zaman endişelenirim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
49. İnternete erişimi olmadığında endişelenirim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
50. Teknolojiye ve teknolojik araçlara bağımlıyım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
51. Teknoloji birçok sorunuza çözümler sunacaktır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
52. Teknoloji ile her şey mümkündür.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
53. Teknoloji sayesinde daha başarılı olduğumu hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
54. Yeni teknolojiler insanlara çok fazla zaman harcatır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
55. Yeni teknolojiler hayatı daha karmaşık hale getirir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
56. Yeni teknolojiler insanları daha fazla yalnızlaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
57. Bir projeyi (uzun vadeli araştırma) bitirip diğerine geçmek yerine gün içinde çeşitli projelerde çalışmayı tercih ederim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
58. Bir dizi farklı görevi yaparken, her bir görevi bitirip diğer görevlere geçmek yerine, görevler arasında geçiş yapmak hoşuma gider.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
59. Bir görevi başka bir şeye odaklanmadan önce tamamen bitirmek hoşuma gider.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
60. Bitmem gereken bir görev olduğunda, ona ara vererek başka görevlere geçiş yapmak hoşuma gider.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

EK6

← HÖ Hasan ÖZGÜR × Tüm klasörler 🔍

↩ Yanıtla 🗑 Sil 📁 Arşivle ⌛ Gereklessiz 📧 Taşı ⚙ Kategorilere Ayır ⋮

↑ ↓ ×

RE: Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği kullanım izni

HÖ Hasan ÖZGÜR <hasanozgur@gmail.com>
8.05.2019 Çar 06:16
Siz ✉

 Özgür_MTKT.pdf
199 KB

Merhaba Recep,

Uyarlamasını gerçekleştirdiğim Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği'ni kaynak göstererek elbette kullanabilirsiniz.

Ekte ölçeğin son hali yer almaktadır.

Kolay gelsin.

Saygılarımla,

Doç.Dr. Hasan ÖZGÜR

 Köksal Banoğlu <koksal_banoglu@hotmail.com>
5.12.2019 Per 11:31
Siz ✉

 TELECOM-EDAD-Türkçe Form...
71 KB

E-postanıza geç cevap verdiğim için kusura bakmayın iş yoğunluğunda içerisinde dikkatimden kaçmış. Ölçek ektedir ve maddelerinin alt ölçeklere göre dağılımı şu şekildedir:

- 1-12 Vizyoner liderlik,
- 13-15 Dijital çağ öğrenme kültürü,
- 16-23 Mesleki gelişimde mükemmellik,
- 24-26 Sistematiik gelişim,
- 27-32 Dijital vatandaşlık.

Araştırmanızda başarılar dilerim.

Sağlık ve esenlik dileklerle,

Köksal Banoğlu.

PTLA & TELECOM-EDAD

 Köksal Banoğlu <koksal_banoglu@hotmail.com>
9.05.2019 Per 11:50
Siz ✉

 Technology_Leadership_Com...
495 KB

 pta_info_packet (1).pdf
209 KB

 TELECOM-EDAD Scale (1).docx
17 KB

 TELECOM-EDAD-Türkçe Form...
71 KB

4 ek (792 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Gönderen: Köksal Banoğlu <koksal_banoglu@hotmail.com>
Gönderildi: 10 Ekim 2018 Çarşamba 10:46
Kime: Jeremy Schaaf
Konu: Re: PTLA Copy

Dear Jeremy,

Since the PTLA scale is out of date for its dimensions and items, it was withdrawn by CASTLE in a few years ago. Nevertheless, I enclosed PTLA info packet in attachment. Note that I do not suggest you to employ the PTLA scale in your new research because you cannot give a reference scale development study for this scale any more. If interested, I have additionally attached another scale developed by me according to ISTE-A 2009 standards together with scale development study. Should you have further questions please do not hesitate to contact me.

Best wishes,
Köksal Banoğlu

Gönderen: Jeremy Schaaf <schaafj@gmail.com>
Gönderildi: 10 Ekim 2018 Çarşamba 03:36
Kime: koksal_banoglu@hotmail.com
Konu: PTLA Copy

Köksal,

I am conducting research in the area of school leadership and technology. I read your paper that you wrote in 2013. I was wondering if you could send me a copy of the Principal Leadership Technology Assessment that you used from the CASTLE organization. If you could help me in any way I would greatly appreciate it.

Thank you,
Jeremy

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Recep Serkan Gürsel
Adres : 100. Yıl Mahallesi İnci Sokak No: 15 Tekirdağ İl Milli
Eğitim Müdürlüğü
İletişim Bilgileri : 0506 287 99 91
E-Mail : r.serkangursel@gmail.com

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, 2020, İstanbul.

Lisans: Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Endüstriyel Teknoloji Öğretmenliği, 2007, Ankara.

B. MESLEKİ DENEYİM

2007-2010 Tekirdağ Çorlu Ulaş İlköğretim Okulu Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni.

2010-2013 Tekirdağ Çorlu Yunus Emre İlköğretim Okulu Teknoloji ve Tasarım Öğrt

2013-2015 Tekirdağ Şehit Turgut Kurtçu Ortaokulu Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni

2015- 2020 Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü AR-GE Görevlendirme.

C. PROJELERİ

1- TÜBİTAK 4007- Bilmeyen Kalmasın Projesi, Atölye Lideri (2017)

2- TÜBİTAK 4007- Bilmeyen Kalmasın 2 Projesi, Atölye Lideri (2018)

3- AB Projesi - MY SCHOOL TV (Erasmus+ KA2 Strategic Partnership Project)
(2018-2019)

4- Trakya Kalkınma Ajansı - Özel Eğitim Güçlü Eğitim Projesi (2018 Yılı Küçük

Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı)

5- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı – Tekirdağ Geleceğini Tasarlıyor Projesi (2019

Yılı “SOGEP” Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı)

D. YAYINLARI

1- 4. Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi – “Yüksek Lisans

Yapmanın Amacı ve Önemi” adlı sözlü bildiri (4-Nisan 2019).

